

1. Sosial sferanın iqtisadiyyatı və idarə edilməsi fənninin predmetini nə təşkil edir
  - Dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri, xüsusi vəsaitlər
  - İşsizliyə görə ödənişlər, dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri və xüsusi vəsaitlər
  - İşçilərin əmək haqqı, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətləri, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kagızlar, təqaüdlər və sosial müavinətlər
  - Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər və sosial sığorta ödənişləri
  - ✓ Yalnız bu sahəyə məxsus qanun və qanunauyğunluqların açılması
2. Maddi nemətlərin təkrar istehsalı prosesində sosial sfera həyata keçirir
  - Sosial sferanın dinamizminin ən mühüm amili elmi texniki tərəqqidir.
  - Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyətidir
  - ✓ Tədavül və istehsal məhsulunun bölünməsi funksiyalarını
  - Sosial sferada resursların təkrar istehsalının ən vacib xüsusiyyətlərindən biri onun təkrar istehsalın resurs tutumlu olmasıdır.
  - Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyəti, sosial və iqtisadi vəzifələrin icrası ilə bağlıdır.
3. Sosial sferada nə zaman iqtisadi artım formalaşır
  - Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir
  - ✓ Sahələr bir-biri ilə mahiyyətə və məzmunca bağlı olub, səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
  - Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü, mübadilə proseslərini və əsas növlərini yaratmaq
  - Əhalinin sosial subyekt kimi tələbatının öyrənilməsi və onun həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi
  - Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
4. Sosial sahələr mahiyyət etibarilə nəyə xidmət edir
  - Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü
  - ✓ Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir
  - Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
  - Əhalinin sosial subyekt kimi tələbatının öyrənilməsi və onun həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi
  - Sahələr bir-biri ilə mahiyyətə və məzmunca bağlı olub, səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
5. Müasir şəraitdə iqtisadi və sosial inkişafın əsas istiqamətlərinə daxildir
  - Sahələr bir-biri ilə mahiyyətə və məzmunca bağlı olub, səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
  - Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü
  - ✓ Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
  - Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir
  - Əhalinin sosial subyekt kimi tələbatının öyrənilməsi və onun həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi
6. Sosial sfera insanlar arasında hansı münasibətləri formalaşdırır
  - Sahələr bir-biri ilə mahiyyətə və məzmunca bağlı olub, səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
  - ✓ Bölgü, istehsal və istehlak
  - İstehsal və istehlakın səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
  - Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir
  - Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək
7. Sosial sahələrin əsas məqsədlərinə aiddir
  - Mənəvi dəyərlər yaradır, təsərrüfat formalarına görə mülkiyyət münasibətlərini əhatə edir və birbaşa iqtisadi artımın tərkib hissəsidir
  - Sahələr bir-biri ilə mahiyyətə və məzmunca bağlı olub, səmərəli əlaqə formasında təşkil olunduqda
  - ✓ Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə şərait yaradan maddi və xidmət sferasını inkişaf etdirmək, əhalinin tələbatına uyğun istehsal, istehlak, bölgü, mübadilə proseslərini və əsas növlərini yaratmaq
  - Bölgü, istehsal və istehlak

- Yaşayış üçün zəruri olan maddi və mənəvi nemətlərin çoxluğunu yaratmaq və onun daha ədalətli bölgüsünü təmin etmək

8. Sosial proslərin əlaqə və asılılıqlarının aşkar edilməsi üçün aparılan qruplaşdırma necə adlanır

- Tipik
- Mürəkkəb
- Sadə
- ✓ Analitik
- Quruluş

9. Maddi rifah və onun əsas xüsusiyyətləri anlayışına aiddir

- ✓ tələbatın ödənilmə dərəcəsi, istehlak səviyyəsi, onun quruluşu
- kənd təsərrüfatı məhsulu
- ticarət dövriyyəsi
- sənaye məhsulunun həcmi
- Ümumi Daxili Məhsulun artımı

10. Sosial sferanın əsas vəsaitlərinin dinamikasına aiddir

- Sosial sferanın dinamizminin ən mühüm amili elmi texniki tərəqqidir.
- Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyətidir
- ✓ Sosial sahələrə cəlb olunan resursların daimi artan həcmi, ictimai təkrar istehsalda iqtisadi əlaqələrinin inkişaf dinamikasına, maddi və maliyyələrin istiqamətlənməsinə təsir edir.
- Sosial sferada resursların təkrar istehsalının ən vacib xüsusiyyətlərindən biri onun təkrar istehsalın resurs tutumlu olmasıdır
- Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyəti, sosial və iqtisadi vəzifələrin icrası ilə bağlıdır.

11. Sosial sferanın inteqrasiya potensialına daxildir

- Elmi texniki tərəqqinin inkişafı
- Nəqliyyat və rabitə infrastrukturuları
- ✓ Təbii resurslar
- Əmək ehtiyatları, onların cins, yaş və peşə tərkibləri
- Yanacaq resursları və s.

12. Sosial sferanın sahələrində əsas fondlar, onların təkrar istehsalı hansı mənbələr hesabına maliyyələşdirilir

- Xeyriyyə fondları
- Bir və bir neçə fiziki şəxs, ailə tərəfindən təşkil olunan və maliyyələşdirilən müstəqil fondlar
- ✓ Bütüncü vəsaitləri hesabına olan fondlar
- Korporasiyaların vəsaitləri hesabına maliyyələşdirilən assosiativ fondlar
- Bütüncüdən kənar sferada olan fondlar

13. Sosial sfera sahələrində əsas fondların ümumi dəyəri neçə faiz təşkil edir

- ✓ 85%
- 65%
- 70%
- 75%
- 80%

14. Aşağıdakılardan hansı sosial sferanın ən vacib amilinə aiddir

- ✓ Kadr potensialı
- İnformasiya resursları
- Enerji resursları
- Maddi-texniki baza
- Maliyyə resursları

15. Sosial sfera müəssisələrində və təşkilatlarında özəlləşdirmənin xüsusiyyətləri necə müəyyən olunur

- √ Mədəni səviyyədə profilini saxlamaqla
- Xarici mənbələrdən maliyyələşdirilən beynəlxalq layihələrlə proqramlar hesabına
- Sahibkarlıq mənafeyinə görə
- Satmaqla
- Biznes qanununa görə

16. Mənzil təsərrüfatının özəlləşməsinin əsas xüsusiyyətləri

- √ Mənzil tələbatını ödəmək üçün pullu və pulsuz bölgü sistemi tətbiq etmək vacibdir
- Normativlərlə tənzimləmək
- Pulsuz vermək
- Qiymətləndirmək
- Satmaq

17. Sosial sferada özəlləşmənin dinamikası və təkmilləşməsi

- Geri qalır iqtisadi inkişafdan
- √ İqtisadi artımın əsas amilidir
- Nisbətən tənzimlənməsi
- Tənzimlənilir
- Mənfi təsir edir iqtisadi artıma

18. İndikativ idarəetmə və özəlləşdirmə

- √ Ziddiyətdir
- Ümumi cəhətləri var
- Fərqlidir
- Uzlaşır
- Biri-birini tamamlayır

19. Sosial sfera sahələrinin müəssisə və təşkilatlarının dövlətsizləşdirilməsi hansı əsaslarla müəyyən olunur

- √ Qarant prinsipi ilə dövlətsizləşdirmə
- Həmiyə bölməsi
- Satmaq
- Pulsuz vermək
- Az təminatlılığı qorumaq

20. Sosial sahələrin idarəetmə metodologiyasını özündə birləşdirir

- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini
- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdıran və tənzimləyən mexanizmləri
- İnsanın rifahına yönəldilən və onun ictimai tələbat sistemində uyğun şəraitlərin, tədbirlərin və mexanizmlərin məcmusu ilə
- √ Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər

21. Sosial sahələrin iqtisadiyyatına hansı yanaşma mövcuddur

- √ Təkrar istehsalın sosial effekti kimi
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini
- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdıran və tənzimləyən mexanizmləri
- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə

22. Sosial sahələrin iqtisadiyyatı xalis maddi sahələrdən fərqli olaraq özündə əks etdirir

- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini
- İnsanın rifahına yönəldilən və onun ictimai tələbat sistemində uyğun şəraitlərin, tədbirlərin və mexanizmlərin məcmusu ilə

- ✓ Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdıran və tənzimləyən mexanizmləri
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər

23. Sosial sahələrin iqtisadiyyatı formalaşdırır

- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdıran və tənzimləyən mexanizmləri
- ✓ Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini
- İnsanın rifahına yönəldilən və onun ictimai tələbat sistemində uyğun şəraitlərin, tədbirlərin və mexanizmlərin məcmusu ilə
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər

24. Sosial məqsədlər necə formalaşır

- Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmlərini
- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdıran və tənzimləyən mexanizmləri
- ✓ İnsanın rifahına yönəldilən və onun ictimai tələbat sistemində uyğun şəraitlərin, tədbirlərin və mexanizmlərin məcmusu ilə

25. Sosial iqtisadiyyat hansı meyarlar ilə ölçülür

- ✓ Şərait, şərtlər, prinsiplər, proqmatik idarəetmə məqsədlərinin qarşılıqlı əlaqəsi və sosial nəticələri ilə
- Sosial prioritetlər, sosial siyasət, qanunlar və ayrı sosial təminatlar və sosial mexanizmlər
- Mənəvi dəyərlər, xidmət və həmçinin həyat fəaliyyətinin şəraitlərini yaradan, formalaşdıran və tənzimləyən mexanizmləri
- İnsanın rifahına yönəldilən və onun ictimai tələbat sistemində uyğun şəraitlərin, tədbirlərin və mexanizmlərin məcmusu ilə
- Sosial məqsədlərin mahiyyətini, onun dinamikasını və mənbələrini, həmçinin idarəetmə mexanizmləri ilə

26. Xidmət bazarının aşağıdakı spesifik xüsusiyyətləri mövcuddur

- Qeyri-istehsal sferasının müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticəsi olan xidmətlərin mübadiləsi sahəsidir
- Dəyər yaradan və xidmətlərin alıcısına və ya onun əmlakına istiqamətlənən hissələnən və hissələnəməyən hərəkətlər nəticəsində müəyyən məqamda və müəyyən məkanda istehlakçılar üçün müəyyən üstünlükləri təmin edən iqtisadi fəaliyyətin növüdür
- ✓ Bazar proseslərinin yüksək dinamikliyi; ərazi üzrə seqmentləşdirmə; xidmətlərin istehsalının təşkilinin spesifikliyi; xidmətlərin təbəqələşməsinin yüksək səviyyəsi
- Müştərilərin spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilən xidmətlərin hazırlanması, irəlilədilməsi və realizə edilməsi prosesidir
- Bazar subyektlərinin mənafeələrini nəzərə alaraq istehlakçıların arzu və istəklərinin aşkarlanması və ödənilməsi yolu ilə uzun müddət ərzində xidmət müəssisənin mənfəət əldə etmək imkanını təmin etməkdir

27. Xidmət fəaliyyətin növü kimi necə təsnifləşdirilir

- Bazar proseslərinin yüksək dinamikliyi; ərazi üzrə seqmentləşdirmə; xidmətlərin istehsalının təşkilinin spesifikliyi; xidmətlərin təbəqələşməsinin yüksək səviyyəsi
- Müştərilərin spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilən xidmətlərin hazırlanması, irəlilədilməsi və realizə edilməsi prosesidir
- Qeyri-istehsal sferasının müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticəsi olan xidmətlərin mübadiləsi sahəsidir
- ✓ Dəyər yaradan və xidmətlərin alıcısına və ya onun əmlakına istiqamətlənən hissələnən və hissələnəməyən hərəkətlər nəticəsində müəyyən məqamda və müəyyən məkanda istehlakçılar üçün müəyyən üstünlükləri təmin edən iqtisadi fəaliyyətin növüdür
- Bazar subyektlərinin mənafeələrini nəzərə alaraq istehlakçıların arzu və istəklərinin aşkarlanması və ödənilməsi yolu ilə uzun müddət ərzində xidmət müəssisənin mənfəət əldə etmək imkanını təmin etməkdir

28. Xidmət marketinqinin əsas məqsədlərinə daxildir

- Bazar proseslərinin yüksək dinamikliyi; ərazi üzrə seqmentləşdirmə; xidmətlərin istehsalının təşkilinin spesifikliyi; xidmətlərin təbəqələşməsinin yüksək səviyyəsi
- Müştərilərin spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilən xidmətlərin hazırlanması, irəlilədilməsi və realizə edilməsi prosesidir
- Dəyər yaradan və xidmətlərin alıcısına və ya onun əmlakına istiqamətlənən hissələnən və hissələnəməyən hərəkətlər nəticəsində müəyyən məqamda və müəyyən məkanda istehlakçılar üçün müəyyən üstünlükləri təmin edən iqtisadi fəaliyyətin növüdür
- Qeyri-istehsal sferasının müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticəsi olan xidmətlərin mübadiləsi sahəsidir
- ✓ Bazar subyektlərinin mənafeələrini nəzərə alaraq istehlakçıların arzu və istəklərinin aşkarlanması və ödənilməsi yolu ilə uzun müddət ərzində xidmət müəssisənin mənfəət əldə etmək imkanını təmin etməkdir

29. Xidmət marketinqi necə ifadə olunur

- Bazar proseslərinin yüksək dinamikliyi; ərazi üzrə seqmentləşdirmə; xidmətlərin istehsalının təşkilinin spesifikliyi; xidmətlərin təbəqələnməsinin yüksək səviyyəsi
- ✓ Müştərilərin spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilən xidmətlərin hazırlanması, irəlilədilməsi və realizə edilməsi prosesidir
- Qeyri-istehsal sferasının müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticəsi olan xidmətlərin mübadiləsi sahəsidir
- Dəyər yaradan və xidmətlərin alıcısına və ya onun əmlakına istiqamətlənən hissələnən və hissələnənməyən hərəkətlər nəticəsində müəyyən məqamda və müəyyən məkanda istehlakçılar üçün müəyyən üstünlükləri təmin edən iqtisadi fəaliyyətin növüdür
- Bazar subyektlərinin mənafeələrini nəzərə alaraq istehlakçıların arzu və istəklərinin aşkarlanması və ödənilməsi yolu ilə uzun müddət ərzində xidmət müəssisəsinin mənfəət əldə etmək imkanını təmin etməkdir

30. Sosial sfera və onun fəaliyyət növləri funksional təyinatından asılı olaraq hansı qrupa bölünürlər

- İnzibati, ictimai təşkilatların, qrup, özünə nəzarət
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- ✓ İctimai tələbatın təmin edilməsi ilə bağlı və cəmiyyətin fəaliyyəti üçün normal şəraiti təmin edən və şəxsi tələbatın təmin olunması ilə bağlı olan sahələr
- Fasiləsizlik, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, planla məqsədlərin şəffaflığı, plan-proqnozların optimallığı
- Firma və bölmələrin rəhbəri, ayrı-ayrı fəaliyyət növünün funksional icraçısı, ayrı-ayrı işlərin təşkilatçısı, inzibati rəhbərlik, nəzarətəddici

31. Sosial sferada əməyin fərqli xüsusiyyətinə aiddir

- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək yolu ilə
- Yerli ərazidə əhalinin konkret problemlərinin və ayrı-ayrı fərdlərin problemlərinin həlli ilə bağlı siyasətdir
- ✓ Xidmətin yaranması və istehlak prosesi üst-üstə düşür
- İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsəduyğun bölgüsü, təhsil və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün
- İqtisadi inkişaf səviyyəsini, onun bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinə daxil olmasının milli-etnik, tarixi-mədəni və digər xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla

32. Sosial sahələrin ərazi yerləşdirilməsi necə müəyyən olunur

- Məşğulluq dərəcəsinin artırılması və iş yerlərinin sayının artırılması, işçi qüvvəsinin hazırlanması və yenidən hazırlanması proqramları
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd, bazar hakimiyyətinin rellaşma forması kimi sahibkarlığın regionlaşması
- ✓ Demografik amillərdən, istehsal infrastrukturunun ərazi təşkili və son nəticədə istehsal potensialının yerləşməsi ilə
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması

33. Sosial sferada təsərrüfatçılıq xüsusiyyətlərinə aiddir

- ✓ Bütçə və təsərrüfat hesablı maliyyələşdirilmə
- Xidmət haqqları, məcburi ödənişlər və vergilər
- Minimum əmək haqqı, minimum pensiya və fərdi sahibkarlıq
- Əmək haqqı, dividend, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər, işləyənlərin işverənlərdən gəlirləri və s.
- Maddi rifahın bölgüsünün strukturu və mütənasiblikləri

34. Sosial sferada beynəlxalq fəaliyyətin subyektlərinə daxildir

- ✓ Ölkələrin mədəniyyət, təhsil, səhiyyə və digər sosial problemlərin aradan qaldırılması ilə məşğul olan xüsusi beynəlxalq təşkilatlar
- Məşğuliyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu baxımından qiymətləndirmə
- İstehlak bütçəsinə daxil olan maddi və mənəvi nemətlərin məcmuu və onların qiymətinin dəyişmə meyilləri
- Tələbatın yaranma təbiəti, təzahür sferası, subyekti, ödənilmə dərəcəsi və kəmiyyətcə müəyyənləşdirilməsi
- Beynəlxalq münasibətlər ayrı-ayrı subyektlərin artımının nümayiş etdirilməsi mərkəzi kimi çıxış edir, təcrübə, ənənə, həyat və davranış standartlarının bölüşdürülməsi

35. Sosial sferada beynəlxalq əməkdaşlığın funksiyalarına aiddir

- Məşğuliyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu baxımından qiymətləndirmə
- Tələbatın yaranma təbiəti, təzahür sferası, subyekti, ödənilmə dərəcəsi və kəmiyyətcə müəyyənləşdirilməsi
- İnsanın fərdi xarakteristikaları və keyfiyyətləri, iqtisadi sistemin səmərəliliyi, sahə, müəssisə, regional xüsusiyyətlər, mülkiyyət formalarının müəyyənləşdirilməsi

- ✓ Beynəlxalq münasibətlər ayrı-ayrı subyektlərin artımının nümayiş etdirilməsi mərkəzi kimi çıxış edir, təcrübə, ənənə, həyat və davranış standartlarının bölüşdürülməsi
- İstehlak büdcəsinə daxil olan maddi və mənəvi nemətlərin məcmuu və onların qiymətinin dəyişmə meyilləri

36. Sosial sferanın fəaliyyəti nəyə əsaslanır

- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işgüzarlıq, davranış və peşəkarlıq səviyyəsinin öyrənilməsi
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur
- ✓ Obyektiv qanunlarla müəyyənləşdirilir və sosial idarəçiliyin müəyyən prinsiplərinə
- Sosial proses subyektlərinin durmadan təkrar istehsalı zərurətindən doğan obyektiv tələbatın yaratdığı, cəmiyyətə məxsus bütöv, daim dəyişməkdə olan bir altsistemdir

37. Sosial sferaya necə tərif verilir

- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işgüzarlıq, davranış və peşəkarlıq səviyyəsinin öyrənilməsi
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- ✓ Sosial proses subyektlərinin durmadan təkrar istehsalı zərurətindən doğan obyektiv tələbatın yaratdığı, cəmiyyətə məxsus bütöv, daim dəyişməkdə olan bir altsistemdir

38. Sosial təyinatlı maliyyələşmə mənbələri aşağıdakılardır

- ✓ Tədiyyələrdən (müəssisə və təşkilat) sığorta ayırmaları, vətəndaşların məcburi sığorta ayırmaları, dövlət büdcəsindən ayırmalar, beynəlxalq təşkilatlardan daxil olan vəsaitlər, könüllü ianələr
- İşsizliyə görə ödənişlər, dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri və xüsusi vəsaitlər
- İşçilərin əmək haqqı, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətləri, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kağızlar, təqaüdlər və sosial müavinətlər
- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər və sosial sığorta ödənişləri
- Birbaşa vəsaitlər və məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri

39. Xidmət bazarı necə ifadə olunur

- ✓ Qeyri-istehsal sferasının müəssisələrinin fəaliyyətinin nəticəsi olan xidmətlərin mübadiləsi sahəsidir
- Bazar proseslərinin yüksək dinamikliyi; ərazi üzrə seqmentləşdirmə; xidmətlərin istehsalının təşkilinin spesifikliyi; xidmətlərin təbəqələşməsinin yüksək səviyyəsi
- Müştərilərin spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilən xidmətlərin hazırlanması, irəlilədilməsi və realizə edilməsi prosesidir
- Dəyər yaradan və xidmətlərin alıcısına və ya onun əmlakına istiqamətlənən hissələnən və hissəlməyən hərəkətlər nəticəsində müəyyən məqamda və müəyyən məkanda istehlakçılar üçün müəyyən üstünlükləri təmin edən iqtisadi fəaliyyətin növüdür
- Bazar subyektlərinin mənafeələrini nəzərə alaraq istehlakçıların arzu və istəklərinin aşkarlanması və ödənilməsi yolu ilə uzun müddət ərzində xidmət müəssisəsinin mənfəət əldə etmək imkanını təmin etməkdir

40. əmək haqqının sahə differensiasiyası necə hesablanır

- ✓ Hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə
- Əmək prosesinin təşkili formasından, sahənin xalq təsərrüfatı sistemində rolundan və sahənin iqtisadi göstəricilərindən, yəni səmərəliliyindən, faydalılığından asılı olaraq
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə
- Əmək haqqının ərazi differensiasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin bütövlükdə respublika üzrə hər işləyəne düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti ilə
- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəşional səviyyədə saxlamaq məqsədilə

41. ərazi istiqamətlərində əmək haqqının tənziplənməsi necə həyata keçirilir

- ✓ Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəşional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Əmək prosesinin təşkili formasından, sahənin xalq təsərrüfatı sistemində rolundan və sahənin iqtisadi göstəricilərindən, yəni səmərəliliyindən, faydalılığından asılı olaraq

- Əmək haqqının sahə differensiasiyası hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə
- Əmək haqqının ərazi differensiasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin bütövlükdə respublika üzrə hər işləyənlə düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti ilə
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə

42. Sahələr üzrə əmək haqqının tənzimlənməsi necə formalaşır

- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəşional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Əməyin diferensiasiyası, onun xarakteri, məzmunu
- Ayrı-ayrı əhali qruplarının, sosial təbəqələrin mənafeyini təmin etmək üçün istifadə olunan meyarlar və göstəricilərdən istifadə etməklə
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə
- √ Əmək prosesinin təşkil forması, sahənin xalq təsərrüfatı sistemində rolundan və sahənin iqtisadi göstəricilərindən, yəni səmərəliliyindən, faydalılığından asılı olaraq

43. əmək haqqının tənzimlənməsinin əsas metodoloji amilini nə təşkil edir

- Biznesin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması və planlaşdırılması
- Ayrı-ayrı əhali qruplarının, sosial təbəqələrin mənafeyini təmin etmək üçün istifadə olunan meyarlar
- √ Əməyin diferensiasiyası, onun xarakteri, məzmunu
- Əmək məhsuldarlığı
- Sosial təbəqələrin mənafeyini təmin etmək üçün istifadə olunan meyarlar və göstəricilər

44. Sosial inkişafın tənzimlənməsinin idarəetmə funksiyalarına daxildir

- Planlaşdırma, təşkil etmə, əsaslandırma, nəzarət, proqnozlaşdırma, sistemləşdirmə, əlaqələndirmə
- √ Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, əmək intizamını möhkəmləndirmə
- Biznesin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması, planlaşdırılması və gözlənilən nəticələrə nail olunması

45. Sosial-mədəni sahələrdə idarəetmə prosesi hansı səviyyələrdə həyata keçirilir

- √ İdarəetmə prosesinin iyerarxiyası, funksional idarəetmə prosesi, idarəetmə orqanları
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Komplekslilik, lokallıq və qloballaşma, problemin olması, funksional idarəetmə prosesi, idarəetmə orqanları
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- İdarəetmə prosesinin iyerarxiyası, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, funksional idarəetmə prosesi, idarəetmə orqanları

46. Gəlirlərin bölüşdürülməsinin qeyri-bərabərliyinə hansı amillər aid edilir

- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- Müstəqil istehsalçı və ya əmək müqaviləsi üzrə işləməyi azad seçməyə imkan verən əmək hüququ, istirahət hüququ
- √ Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- İdarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq

47. Əmtəə və xidmət təklifinin formalaşmasının hansı mənbələri mövcuddur

- √ Respublikanın daxili istehsalı və resursları hesabına formalaşan əmtəə və xidmət təklifi, kənddən əmtəə təklifi və respublika əhalisinin başqa respublikaların istehlak etdiyi əmtəə və xidmət miqdarı, dövlətin yığım vəsaiti və əhalinin şəxsi əmlakının və yığımlarının dəyişilməsi hesabına cari illərdə istifadə olunan əmtəə və xidmət miqdarı
- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması, kommunal xidmətlər sahəsində restrukturizasiya tədbirlərinin sürətləndirilməsi, mövcud istilik sistemlərinin bərpası, modernləşdirilməsi və yenidən qurulması
- İnfrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində tədbirlərin davam etdirilməsi, iqtisadiyyatın inkişafına investisiyaların cəlb olunması işinin davam etdirilməsi

- İşçilərin əmək haqqında, birdəfəlik müavinətlər istisna olmaqla, dövlət pensiyalarına, təqaüdlərə və sosial müavinətləri, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətlərinə, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kağızlara, dövlət sığorta orqanlarına verilən haqqlar
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- bazasının tələbatına uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi, onun tələbatının ödənilməsində aparıcı rolunun təminatı və stullaşdırıcı funksiyasının mexanizminin yeni şəraitdə tətbiqi

48. Makrosəviyyədə maddi rifah və ya həyat səviyyəsi hansı yolla ölçülür

- ✓ İnfrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində tədbirlərin davam etdirilməsi, iqtisadiyyatın inkişafına investisiyaların cəlb olunması işinin davam etdirilməsi
- İstehlak olunan konkret maddi və mənəvi nemətlərin həcmi və strukturu ilə
- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması, kommunal xidmətlər sahəsində restrukturizasiya tədbirlərinin sürətləndirilməsi

49. əhali gəlirlərinin bölüşdürülməsinin qeyri-bərabərliyi hansı səbəblərdən ola bilər

- Ölkənin vətəndaşları qocaldıqda, xəstələndikdə, əmək qabiliyyətini itirdikdə, ailə başçısını itirdikdə onlara dövlət hesabına müəssisələr, idarələr tərəfindən verilmiş maddi təminat
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Ölkənin vətəndaşları qocaldıqda, xəstələndikdə, əmək qabiliyyətini itirdikdə, ailə başçısını itirdikdə onlara dövlət hesabına müəssisələr, idarələr tərəfindən verilmiş maddi təminat, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, mülkiyyətə mənsubluq, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu
- ✓ Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, mülkiyyətə mənsubluq, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma

50. Dövlətin sosial inkişaf konsepsiyası hansı vəzifələri əhatə edir

- ✓ Əhaliyə əmək, istirahət, sosial müdafiə, sağlamlığın qorunması, mədəniyyət və mənzil təminatı sahəsində konstitusiyaya hüquqlarına qərantıya verilməsi, həyat səviyyəsinin və həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasının intensiv orta meyllərini təmin etmək
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı
- Səhiyyə xidmətinin əhali tələbatına uyğun inkişafı və yerləşdirilməsi, səhiyyənin struktur əlaqələrinin optimal təşkili və idarə olunması, o cümlədən ilkin səhiyyə yardımını və sonrakı səhiyyə xidməti növləri arasında optimal əlavə formalarının təşkili
- Həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi və istehlak bazasının tələbatına uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi
- Yerli orqanlarının və fərdi mənzil tikintisinin xüsusi çəkisinin artırılması; bütün mənbələr hesabına, o cümlədən büdcədən kənar kapital qoyuluşu hesabına mənzil tikintisini sürətləndirmək, mənzil bazarında xüsusi mənzillərdən ilkin kapital olaraq sonrakı mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün istifadə etmək

51. Yaşayış minimumu hansı məqsədlər üçün istifadə olunur

- Qanunvericiliklə ixtisassız əməyə və xidmətə görə aylıq əmək haqqının ən aşağı səviyyəsini müəyyən edən sosial normativdir
- Həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi və istehlak bazasının tələbatına uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi, onun tələbatının ödənilməsində aparıcı rolunun təminatı və stullaşdırıcı funksiyasının mexanizminin yeni şəraitdə tətbiqi
- ✓ Əhalinin az təminatlı təbəqələrinə dövlət tərəfindən ünvanlı sosial yardım göstərilməsi sisteminin formalaşdırılması və tətbiqi, əhalinin həyat səviyyəsinin qiymətləndirilməsi və proqnozlaşdırılması, əhalinin pul gəlirlərinin və əmanətlərin indeksləşdirilməsi üzrə tədbirlərin işlənilib hazırlanması
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu
- Dövlət elmi idarə və müəssisələrinin, qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakı ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən üç ildə bir dəfədən az olmayaraq müəyyənləşdirilir

52. Sosial-mədəni inkişafın təşkilində mərkəzdənqaçma qüvvələrin güclənməsi necə qiymətləndirilir

- İdarəetmənin yeni stili işçiyə daha böyük fəaliyyət azadlığı verir, onun təşəbbüskarlığını və yaradıcılıq imkanlarını artırır
- Firma həcmnin genişlənməsi və onun fəaliyyətinin mürəkkəbləşməsi, xarici mühitin dəyişkənliyi, işçilərə rəhbərliyin yeni üsulları, iqtisadiyyatın təşkilində mərkəzdənqaçma qüvvələrinin güclənməsi
- ✓ Mürəkkəb və qeyri müəyyən mühitə yaxşı uyğunlaşmaq üçün firma xidmət etdiyi bazarın müxtəlif bölmələrinin tələbatlarını yaxşı görmək, fəaliyyətin yeni gəlirli növlərinə yiyələnmək məqsədilə özünün ayrı-ayrı bölmələrinə və menecerlərinə yüksək dərəcədə muxtariyyət və müstəqillik verməlidir ki, bu cür təşkilatçılıq bölmələrin çevikliyini və sahibkarlıq aktivliyini artırır
- Nüfuzlu və iri maliyyə-sənaye qrupları iqtisadiyyatın reallığına çevrilməklə, iqtisadi münasibətlərin strukturu mürəkkəbləşdirir
- Qərar qəbul edərkən xarici mühit haqqında daima yenilənən informasiyalara, onların təhlilinə, yeni strateji və taktiki axtarışlara əsaslanmaq lazımdır

53. Sosial transfertlərə hansı gəlirlər aid edilir

- ✓ Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhaliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri
- Əhalinin aztəminatlı təbəqələrinə dövlət tərəfindən müxtəlif formalarda göstərilən yardımlar-sosial ödənişlər, müavinətlər, icbari ödənişlərdən güzəştlər və s.
- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən qanunlar
- Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş minimum yaşayış səviyyəsində olan ailələr- işsizlər, tələbələr, əlillər, ailə başçısını itirənlər, çox uşaqli ailələr
- Yaş, cins əlamətlərinə, sosial vəziyyətinə görə fərqlənən əhali qrupları - əmək qabiliyyətli əhali, pensiyaçılar, əlillər, uşaqlar və s.

54. əhalinin aztəminatlı hissəsini hansı ailələr təşkil edir

- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən qanunlar
- Əhalinin aztəminatlı təbəqələrinə dövlət tərəfindən müxtəlif formalarda göstərilən yardımlar-sosial ödənişlər, müavinətlər, icbari ödənişlərdən güzəştlər və s.
- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhaliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri
- ✓ Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş minimum yaşayış səviyyəsində olan ailələr- işsizlər, tələbələr, əlillər, ailə başçısını itirənlər, çox uşaqli ailələr
- Yaş, cins əlamətlərinə, sosial vəziyyətinə görə fərqlənən əhali qrupları - əmək qabiliyyətli əhali, pensiyaçılar, əlillər, uşaqlar və s.

55. Ailədə adambaşına düşən orta gəlir necə müəyyən olunur

- Hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə
- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəşional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- ✓ Ailənin məcmu gəlirlərinin ailə üzvlərinin sayına olan nisbəti ilə müəyyən olunur
- Əmək haqqının ərazi differensiasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsini bütövlükdə respublika üzrə hər işləyəne düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti ilə
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsini minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə

56. əhalinin əsas sosial demoqrafik qrupları hansılardır

- Əhalinin aztəminatlı təbəqələrinə dövlət tərəfindən müxtəlif formalarda göstərilən yardımlar-sosial ödənişlər, müavinətlər, icbari ödənişlərdən güzəştlər və s.
- Əmək haqqının ərazi differensiasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsini bütövlükdə respublika üzrə hər işləyəne düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti
- Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş minimum yaşayış səviyyəsində olan ailələr- işsizlər, tələbələr, əlillər, ailə başçısını itirənlər, çox uşaqli ailələr
- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhaliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri
- ✓ Yaş, cins əlamətlərinə, sosial vəziyyətinə görə fərqlənən əhali qrupları - əmək qabiliyyətli əhali, pensiyaçılar, əlillər, uşaqlar və s

57. Yaşayış minimumunun tənzimlənməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu əsas hansı məqsədlər üçün müəyyənləşdirilir

- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəşional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Statistik, normativ, operativlik və variantlılıq məqsədləri üçün müəyyənləşdirilir
- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri
- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhaliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri
- ✓ Azərbaycan Respublikasında minimum yaşayış səviyyəsini tənzimləmək, əhalinin gəlirlərinin və sosial müdafiənin, dövlət tədbirlərinin hüquqi-təşkilati və tətbiqinin əsaslarını müəyyənləşdirir

58. Yaşayış minimumunun hesablanmasında hansı metodlardan istifadə olunur

- ✓ Statistik, normativ, subyektiv, resurs, medianalı, şərti hesablanma, sosial, minimum, kombinəlanmış
- İcraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işguzarlıq
- Əmək haqqının sahə differensiasiyası hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə
- Əmək şəraiti, əmək haqqı, sosial təminat, gəlir vergisi, sosial sığorta, dövlət büdcəsinin proqnozu və istehlak səbəti, ailə məəcəlləsi və ailə büdcəsi, minimum yaşayış səviyyəsi və ayrı-ayrı sosial sahələrin, təhsil, mədəniyyət və səhiyyənin, ekoloji mühitin tənzimlənməsi qanunları

- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhaliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri

59. Yaşayış minimumu dedikdə hansı məqsədlər başa düşülür

- ✓ Əhalinin elmi əsaslarla hesablanmış normalara uyğun fizioloji tələbatını təmin etmək, onun özünün və ailə üzvlərinin minimum maddi nemətlər və xidmət tələbatını ödəmək üçün zəruri olan maddi nemətlər, xidmət növlərinin məcmusudur
- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işgüzarlıq fəaliyyətin qiymətləndirilməsi
- Əmək sərfindən asılı olmayan gəlirlər- işsizlərə və aztəminatlı əhaliyə müavinətlər, pensiyalar və yardımlar, dövlətin sosial sığorta ödənişləri
- Ayrı-ayrı regionlarda, inzibati rayonlarda, iş qüvvəsinin məşğuliyyət problemlərini həll etmək, təbii resurslardan tam və effektiv istifadə etmək, rayonların sosial inkişafını minimum rəşional səviyyədə saxlamaq məqsədilə
- Əmək şəraiti, əmək haqqı, sosial təminat, gəlir vergisi, sosial sığorta, dövlət büdcəsinin proqnozu və istehlak səbəti, ailə məəcəlləsi və ailə büdcəsi, minimum yaşayış səviyyəsi və ayrı-ayrı sosial sahələrin, təhsil, mədəniyyət və səhiyyənin, ekoloji mühitin tənzimlənməsi qanunları sosial inkişafın qanunvericilik bazasıdır

60. Sosial inkişafın qanunvericilik bazasını hansı qanunlar təşkil edir

- Əhalinin elmi əsaslarla hesablanmış normalara uyğun fizioloji tələbatını təmin etmək, onun özünün və ailə üzvlərinin minimum maddi nemətlər və xidmət tələbatını ödəmək üçün zəruri olan maddi nemətlər, xidmət növləri
- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən qanunlar
- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işgüzarlıq, davranış və peşəkarlıq səviyyəsinin öyrənilməsi
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- ✓ Əmək şəraiti, əmək haqqı, sosial təminat, gəlir vergisi, sosial sığorta, dövlət büdcəsinin proqnozu və istehlak səbəti, ailə məəcəlləsi və ailə büdcəsi, minimum yaşayış səviyyəsi və ayrı-ayrı sosial sahələrin, təhsil, mədəniyyət və səhiyyənin, ekoloji mühitin tənzimlənməsi

61. əmək haqqının ərazi differensiasiyası necə hesablanır

- Hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə
- Əmək prosesinin təşkili formasından, sahənin xalq təsərrüfatı sistemində rolundan və sahənin iqtisadi göstəricilərindən, yəni səmərəliliyindən, faydalılığından asılı olaraq
- Orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin minimum əmək haqqı səviyyəsinə nisbəti ilə
- ✓ Əmək haqqının ərazi differensiasiyası hər hansı regionda orta aylıq əmək haqqının səviyyəsinin bütövlükdə respublika üzrə hər işləyəndə düşən orta əmək haqqının səviyyəsinə nisbəti ilə
- Əmək haqqının sahə differensiasiyası hər bir sahənin orta aylıq əmək haqqını respublikanın bütövlükdə xalq təsərrüfatı üzrə orta aylıq əmək haqqına bölməklə

62. Sosial-mədəni inkişafda planlaşdırma funksiyası hansı prinsiplərə əsaslanmalıdır

- Komplekslilik, lokallıq və qloballaşma, problemin olması
- Texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Operativ, taktiki, strateji
- Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, əmək intizamını möhkəmləndirmə
- ✓ Fasiləsizlik, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, planla məqsədlərin şəffaflığı, plan-proqnozların optimallığı

63. Sosial-mədəni inkişafın tənzimlənməsində balans, maliyyə-büdcə aspekti baxımından kənarlaşmalar hansı istiqamətlərdə olur

- Firma və bölmələrin rəhbəri, ayrı-ayrı fəaliyyət növünün funksional icraçısı, ayrı-ayrı işlərin təşkilatçısı, inzibati rəhbərlik, nəzarətəddici
- Operativ, taktiki və strateji istiqamətlərdə
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Fasiləsizlik, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, planla məqsədlərin şəffaflığı, plan-proqnozların optimallığı
- ✓ Ümumi gəlirlər və xərclər üzrə, tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketing fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında, turməhsul və xidmətlərin satış həcmi üzrə

64. Sosial-mədəni inkişafın tənzimlənməsində sosial nəzarətin hansı növləri vardır

- Operativ, taktiki və strateji
- ✓ İnzibati, ictimai təşkilatların, qrup, özünə nəzarət
- Firma və bölmələrin rəhbəri, ayrı-ayrı fəaliyyət növünün funksional icraçısı, ayrı-ayrı işlərin təşkilatçısı, inzibati rəhbərlik, nəzarətəddici
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış

- Fasiləsizlik, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, planla məqsədlərin şəffaflığı, plan-proqnozların optimallığı

65. Sosial-mədəni inkişafın tənzimlənməsində sosial nəzarətin hansı funksiyaları fərqləndirilir

- Fasiləsizlik, dəqiqlik, dürüstlük, əhatəlilik, tamamlılıq, planla məqsədlərin şəffaflığı, plan-proqnozların optimallığı
- Firma və bölmələrin rəhbəri, ayrı-ayrı fəaliyyət növünün funksional icraçısı, ayrı-ayrı işlərin təşkilatçısı, inzibati rəhbərlik, nəzarətedici
- Operativ, taktiki və strateji
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- ✓ Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, əmək intizamının möhkəmləndirilməsi

66. Sosial-mədəni inkişafın tənzimlənməsində idarəetmə tsikli hansı mərhələlərdən ibarətdir

- Milli iqtisadiyyatın ümumi miqyasının genişlənməsi, təşkilati, iqtisadi və sosial əlaqələrin inteqrasiya olunması, müasir ETT-nin nailiyyətlərindən daha səmərəli istifadə olunması, kompleks sosial-iqtisadi problemlərin həlli
- Biznesin səmərəliliyinin artırılmasına səy göstərilməsi
- Menecmentin konkret plan-iqtisad mexanizminin, təşkilətmə mexanizminin, təşkilat formalarının təkmilləşdirilməsi, kadr probleminin günün tələbləri səviyyəsində həll olunması
- Ümumi gəlirlər və xərclər üzrə, tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketing fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında, turməhsul və xidmətlərin satış həcmi üzrə kənarlaşmalar
- ✓ Məqsəd və vəzifələrin ümumi və konkret məzmununun müəyyən edilməsi, potensial imkanların, resursların və şəraitin nəzərə alınması, nəticələrin kompleks qiymətləndirilməsi

67. Sosial-mədəni inkişafın idarə olunmasına tələbatın artması hansı göstəricilərlə əlaqədardır

- Menecmentin konkret plan-iqtisad mexanizminin, təşkilətmə mexanizminin, təşkilat formalarının təkmilləşdirilməsi, kadr probleminin günün tələbləri səviyyəsində həll olunması
- Məqsəd və vəzifələrin ümumi və konkret məzmununun müəyyən edilməsi, potensial imkanların, resursların və şəraitin nəzərə alınması, nəticələrin kompleks qiymətləndirilməsi
- ✓ Milli iqtisadiyyatın ümumi miqyasının genişlənməsi, təşkilati, iqtisadi və sosial əlaqələrin inteqrasiya olunması, müasir ETT-nin nailiyyətlərindən daha səmərəli istifadə olunması, kompleks sosial-iqtisadi problemlərin həlli, bazar şəraitində qeyri-müəyyənliyin artması
- Ümumi gəlirlər və xərclər üzrə, tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketing fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında, turməhsul və xidmətlərin satış həcmi üzrə kənarlaşmalar
- Bazarda fəaliyyətinin son nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyan şəxsin qərar qəbul etməsini təmin edən geniş təsərrüfat müstəqilliyi, biznesin səmərəliliyinin artırılmasına səy göstərilməsi

68. İqtisadi və sosial inkişafda əmək haqqı hansı istiqamətdə tənzimləyici funksiyası daşıyır

- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- ✓ Bölgü və istehsal stimulu yaratmaq
- İstehlak olunan maddi və mənəvi nemətlərin, xidmətin məcmusu ilə
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzini, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Görülən işin və keyfiyyətə uyğun olaraq istehsal olunmuş yeni məhsulun dəyərinin bir hissəsinin iş qüvvəsinin təkrar istehsalı üçün verilən hissəsi

69. Xalq təsərrüfatı səviyyəsində gəlirlərin tənzimlənməsi hansı mənbələr üzərində aparılır

- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərzini
- ✓ Dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayaraq əldə olunan əmək haqqı, ictimai istehlak fondlarından, sosial təminat və sosial müdafiə fondlarından əhalinin mənimsədiyi pul və natural gəlirlər
- İstehlak olunan maddi və mənəvi nemətlərin, xidmətin məcmusu ilə
- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə olunan gəlirlər, sosial transfertlər, maliyyə-kredit sistemi vasitəsilə əldə edilən gəlirlər, müvəqqəti sərbəst vəsaitlərin dövriyyəsi gəlirlər
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzini, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir

70. əhalinin real gəlirləri necə müəyyən olunur

- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzini, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- ✓ Əhalinin real gəlirləri = nominal gəlirlər – xidmət haqları, məcburi ödənişlər və vergilər
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu

- Dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayaraq əldə olunan əmək haqqı, ictimai istehlak fondlarından, sosial təminat və sosial müdafiə fondlarından əhalinin mənimlədiyi pul və natural gəlirlər
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərz

71. əhalinin pul gəlirlərinə hansı gəlirlər aiddir

- ✓ İşçilərin əmək haqqı, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərin gəlirləri, pensiya, müavinət, təqaüd və başqa sosial transferlər, mülkiyyətdən gəlirlər, qiymətli kağızlardan, dividendlərdən faizlər və digər gəlirlər
- Dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayaraq əldə olunan əmək haqqı, ictimai istehlak fondlarından, sosial təminat və sosial müdafiə fondlarından əhalinin mənimlədiyi pul və natural gəlirlər
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- Əmək şəraiti, əmək haqqı, sosial təminat, gəlir vergisi, sosial sığorta, dövlət büdcəsinin proqnozu və istehlak səbəti, ailə məəcəlləsi və ailə büdcəsi, minimum yaşayış səviyyəsi və ayrı-ayrı sosial sahələrin, təhsil, mədəniyyət və səhiyyənin, ekoloji mühitin tənzimlənməsi qanunları sosial inkişafın qanunvericilik bazası
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı

72. əhalinin həyat səviyyəsinin qiymətləndirilməsi hansı metodoloji prinsiplər üzərində qurulur

- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərz, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərz
- Minimum yaşayış səviyyəsinin təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur
- ✓ Həyat səviyyəsi, istehlak olunmuş maddi və mənəvi nemətlərin məcmusu və tələbat

73. Sosial inkişaf göstəriciləri hansılardır

- ✓ Əhalinin həyat səviyyəsi, əhalinin həyat tərz, əhalinin həyat şəraiti, əmək haqqı, sosial müdafiə, sosial sığorta problemləri
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərz
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərz, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Sosial müdafiə tədbirlərinin elmi əsasları-nın işlənməsi, elm, təhsil, mədəniyyət sahələrinin sosial aspektlə-rinin tədqiqi və idarə edilməsinin iqtisadi mexanizmlərinin təkmil-ləş-dirilməsi
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu

74. Sosial inkişafın dövlət tənzimlənməsinin əsas obyektlərinə aiddir

- ✓ Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərz
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərz, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Əhalinin həyat səviyyəsi, əhalinin həyat tərz, əhalinin həyat şəraiti, əmək haqqı, sosial müdafiə, sosial sığorta problemləri
- Sosial müdafiə tədbirlərinin elmi əsasları-nın işlənməsi, elm, təhsil, mədəniyyət sahələrinin sosial aspektlə-rinin tədqiqi və idarə edilməsinin iqtisadi mexanizmlərinin təkmil-ləş-dirilməsi
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu

75. Sosial inkişafın dövlət tənzimlənməsi dedikdə nə başa düşülür

- ✓ Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərz, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Sosial müdafiə tədbirlərinin elmi əsasları-nın işlənməsi, elm, təhsil, mədəniyyət sahələrinin sosial aspektlə-rinin tədqiqi
- Əhalinin həyat səviyyəsi, əhalinin həyat tərz, əhalinin həyat şəraiti, əmək haqqı, sosial müdafiə, sosial sığorta problemləri
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərz

76. Sosial inkişafın mahiyyəti nədir

- Əhalinin həyat səviyyəsi, əhalinin həyat tərz, əhalinin həyat şəraiti, əmək haqqı, sosial müdafiə, sosial sığorta problemləri
- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərz

- √ İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzini, davranışı, qərar qəbulu, onun məsuliyyəti ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir
- Dövlətlə əhali və əhali tələbatını təmin edən obyektiv mexanizmlərin idarə olunması məcmusu
- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur

77. Sosial müdafiə və sosial təminatın islahatlarının əsas istiqamətləri aşağıdakı qanunauyğunluqlar üzrə müəyyənləşdirilir

- Əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi
- Bütün obyektlərdə sosial-mədəni sahənin inkişafının təhlili, orta perspektiv müddət üçün sosial-mədəni sahənin inkişafı proqramının işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi
- Pullu səhiyyə sisteminə keçidin təşkili, lakin pulsuz səhiyyə xidmətinin saxlanması, tibbi sığortanın inkişaf etdirilməsi, səhiyyə işçilərinin əmək haqlarının yüksəldilməsinə nail olunması
- √ Sosial təminatın yeni sisteminin yaradılması, sosial köməkliyin ünvanlılığı, bazar mexanizmi əsasında sosial sektorun inkişafı, sosial müdafiədə yeni metod və prinsiplərdən geniş istifadə, ölkə vətəndaşlarına minimal ümumi təminatların verilməsi və s.

78. əmək bazarının dövlət tənzimlənməsinin hansı istiqamətləri müəyyənləşdirilir

- √ Məşğulluq dərəcəsinin artırılması və iş yerlərinin sayının artırılması, işçi qüvvəsinin hazırlanması və yenidən hazırlanması proqramları
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd, bazar hakimiyyətinin reallaşma forması kimi sahibkarlığın regionlaşması
- İstehsal münasibətlərinin inkişafı, sosial-iqtisadi və elmi-texniki tərəqqinin nəticələri, xalq təsərrüfatı dinamikası, əmək resurslarının təkrar istehsalı və məşğulluq, təbii resurslardan səmərəli istifadə
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması

79. Radikal iqtisadi siyasətin həyata keçirilməsi gedişində hansı prioritetlər müəyyən olunur

- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi
- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial stabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması
- √ İqtisadiyyatın sosial yönümünü gücləndirmək, həmçinin əhalinin sosial-mədəni sahənin xidmətlərinə olan tələbinin ödənilməsi səviyyəsini yüksəltmək

80. Makromodellər vasitəsilə aşağıdakı problemlərin həlli həyata keçirilir

- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- √ İqtisadiyyatın strukturu və dinamikasını təhlil etmək, iqtisadiyyatın inkişafını proqnozlaşdırmaq, iqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsinin səmərəliliyini müəyyən etmək, iqtisadiyyatın inkişafının optimal variantının əsasını formalaşdırmaq
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial stabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması
- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması, kommunal xidmətlər sahəsində restrukturizasiya tədbirlərinin sürətləndirilməsi, mövcud istilik sistemlərinin bərpası, modernləşdirilməsi və yenidən qurulması

81. Sosial idarəetmədə məsuliyyətin struktur informasiya elementlərinə daxil olan göstəricilər hansılardır

- İqtisadiyyatda ümumi vəziyyətin dəyişilməsi
- √ Faktlar, qiymət, indeks, iş vaxtı fondu, büdcə
- Ərazinin alınması, ərazinin icarəsi, mülkiyyətə malik olmaq, torpaq sahəsinin müəyyənləşdirilməsi
- Xidmətlərin indeksi üzrə qısamüddətli real faiz stavkası
- Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsi

82. Sosial idarəetmənin qloballaşma amillərinə daxildir

- √ Regionlaşma, texnoloji proseslər, iqtisadi artım, məntiqi zəncirə uyğunluq

- Ali rəhbərlik, personalın idarə olunması, maliyyə, məntiq
- Ərazinin alınması, ərazinin icarəsi, mülkiyyətə malik olmaq, torpaq sahəsinin müəyyənləşdirilməsi
- Həyat tsiklinin qiymətləndirilməsi, xidmətlərin inteqrasiyası
- Sistemin ünsürləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə və nisbət, onlar arasındakı subardinasialı əlaqə

83. Sosial idarəetmə funksiyalarına daxildir

- Sosial xidmətlərin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması
- Planlaşdırma, təşkil etmə, əsaslandırma, nəzarət, proqnozlaşdırma, sistemləşdirmə, əlaqələndirmə
- ✓ Texniki hazırlıq, texniki inkişaf, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri
- Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, əmək intizamını möhkəmləndirmə

84. Makromodellər vasitəsilə hansı problemlərin həlli həyata keçirilir

- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü
- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- ✓ İqtisadiyyatın strukturu və dinamikasını təhlil etmək, iqtisadiyyatın inkişafını proqnozlaşdırmaq, iqtisadiyyatın inkişafının optimal variantının əsasını formalaşdırmaq
- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması

85. Sosial sahələrdə idarəetmə istiqamətlərinin mürəkkəbliyi hansı göstəricilərin müəyyənləşdirilməsini zəruri edir

- Texnoloji inkişaf, firma və dövlətin qarşılıqlı əlaqəsi
- Nümunə etalonu, lider, indeqator, sahibkar, ayrı-ayrı pozğunluqlar
- ✓ Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Menecment fəaliyyətinin səmərəliliyi prinsipi
- Mərkəz tərəfindən nəzarətin itirilməsi

86. Sosial sahələrin idarə edilməsinə mühüm təsir göstərən hansı xarakteristika fərqləndirilir

- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi
- ✓ Sosial sektorda texnoloji inkişaf, qarşılıqlı əlaqə, transmilli xarakter, idarəetməyə yeni tələblərin meydana çıxması
- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən, resurslar bölüşdürücüsü
- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Firmanın tərkibindən və xüsusi işinin təşkilindən çıxmaq cəhdləri, firmanın fundamental məqsədlərinin çoxlu xırda hissələrə parçalanması

87. Makroiqtisadi səviyyədə yaradılan milli gəlir hansı fondlara bölünür

- ✓ Yığımlar fonduna və istehlak fonduna
- Dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayaraq əldə olunan əmək haqqı
- Sosial müdafiə fondlarından əhalinin mənimsədiyi pul və natural gəlirlər
- Fizioloji minimum və sosial minimum
- Müvəqqəti sərbəst vəsaitlərin dövrüyyəsindən gəlirlər

88. Sosial sferada maliyyə siyasəti təşkil olunarkən aşağıdakı prinsiplərə riayət edilməlidir

- ✓ Sərbəstlik, dövlətin iqtisadiyyatına müdaxiləsi, dövlətin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması, maliyyə ehtiyatlarının yaradılması
- Mənəvi və sosial tələbatların ödənilməsi üçün zəruri olan əmtəə və xidmətlərə çəkilən xərclər
- Demografik, təbii artım, əhali amili, iqtisadi vəziyyət, inkişaf amili
- Sosial xidmətlərin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması
- Vətəndaşların pensiya ödənişlərinin etibarlı maliyyə təminatına nail olunması

89. Xalq təsərrüfatı səviyyəsində gəlirlərin tənzimlənməsi hansı mənbələr üzərində aparılır

- Tələbat, əhalinin gəlirləri, alıcılıq qabiliyyəti və onların dinamikası, əhalinin maddi və mənəvi nemətlər istehlakı, sosial obyektlərin inkişafı xüsusiyyətləri və qanunauyğunluqları, həyat səviyyəsi, həyat tərzini

- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə olunan gəlirlər, sosial transfertlər, maliyyə-kredit sistemi vasitəsilə əldə edilən gəlirlər, müvəqqəti sərbəst vəsaitlərin dövriyyəsinə daxil olmaları
- İstehlak olunan maddi və mənəvi nemətlərin, xidmətin məcmusu ilə
- √ Dövlət və qeyri-dövlət müəssisələrində mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayaraq əldə olunan əmək haqqı, ictimai istehlak fondlarından, sosial təminat və sosial müdafiə fondlarından əhalinin mənimsədiyi pul və natural gəlirlər
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amilidir

90. Təhsilin nəzərdə tutulan yeni iqtisadi modeli aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

- Sertifikatlar tətbiq etməklə təhsil sahəsinə dövlət nəzarətinin saxlanması
- Təhsil üzrə yerli və regional xüsusiyyətləri nəzərə almaqla ümumi dövlət standartlarının həyata keçirilməsi və təhsil sisteminin fəaliyyətini normal səviyyədə təmin edən dövlət maliyyələşdirmə normativinin müəyyən edilməsi
- Təhsil müəssisələrinə elmi və təsərrüfat sərbəstliyinin verilməsi
- √ Təhsil müəssisə və təşkilatlarının fəaliyyəti üzrə mənfəətinə, habelə belə müəssisələrin təsisçiləri və investorlarının bu istiqamətdə sərf etdiyi vəsaitə vergilərin ləğv edilməsi
- Resursla təminatın normativ üsulla formalaşdırılması, böhran dövründə zəmanətli dövlət təminatının saxlanması

91. Sosial sferanın idarə edilməsində qloballaşma amillərinə daxil olan elementlər necə müəyyən olunur

- Maliyyə, məntiq, marketing tədqiqatları, texnoloji yenilik, sosial-iqtisadi inkişafın proqnozu, dövlət tənzimlənməsi
- Qarşılıqlı əlaqə və nisbət, onlar arasındakı subordinasiyalı əlaqə
- √ İqtisadi artım, texnoloji proseslər, məntiqi zəncirə uyğunluq
- Həyat tsiklinin qiymətləndirilməsi, xidmətlərin inteqrasiyası
- Ali rəhbərlik, personalın idarə olunması, maliyyə, məntiq, marketing tədqiqatları, texnoloji yenilik

92. Sosial sahələrin strateji biznes planına daxil olan göstəriciləri müəyyənə bilərsiniz

- İqtisadiyyatda ümumi vəziyyətin dəyişməsi, bazara yeni növ məhsul və xidmətlərin daxil olması, həyatı zəruri olan zövqün dəyişməsi
- √ Ali rəhbərlik, kadrların idarə olunması, maliyyə, məntiq, marketing tədqiqatları, texnoloji yenilik, sosial-iqtisadi inkişafın proqnozu
- Tələbat indeksi müəyyən olunmuş uzunmüddətli gəlir və xərclər balansının təhlili, korporativ risk amilləri
- Ərazinin icarəsi, mülkiyyətə malik olmaq, torpaq sahəsinin müəyyənləşdirilməsi
- Şablon tabellər, portfel layihələr, layihə üzrə görüləcək işin smetası, əməkdaşların layihə üzrə fəaliyyəti

93. Sosial idarəetmədə nəzarət sistemində daxil olan parametrləri müəyyənə bilərsiniz

- İş vaxtı fondu, şablon tabellər, portfel layihələr, layihə üzrə görüləcək işin smetası, əməkdaşların layihə üzrə fəaliyyəti
- Planlaşdırma, əməliyyatların planlaşdırılması, standart xərclərin kalkulyasiyası
- Bazarda tələbat indeksi müəyyən olunmuş uzunmüddətli gəlir və xərclər balansının təhlili, korporativ risk amilləri
- √ Müqavilələrin idarə edilməsi, prosedur və siyasətin reallaşdırılması, işçi qəbulu, standart və normativlərin müəyyən edilməsi, qrafiklərin tərtibi, informasiya sistemlərindən istifadə
- Xidmətlərin inteqrasiyası, texniki xidmətin layihələndirilməsi və qiymətləndirilməsi, məsuliyyət, xərclərə nəzarət, səmərəlilik, xidmət

94. İdarəetmənin hansı subyektləri fərqləndirilir

- İşguzar müəssisələr
- √ Əsas və baş subyektlər
- Əsas subyektlər
- Baş subyektlər
- Sosial institutlar

95. Dövlət büdcəsinə daxil olan vergilər necə təsnifləşdirilir

- Birbaşa vergilər
- Mədən vergisi
- Əmlak vergiləri
- √ Birbaşa və dolaylı vergilər
- Dolaylı vergilər

96. Sosial idarəetmədə innovasiya dövriyyəsi hansı mərhələlərdən ibarətdir

- Kadr təminatı, xidmət tədarükçüləri, rəhbərliyin tələbləri, aksionerlərin tələbləri, dövrüyyə vəsaitlərindən istifadə
- √ Yeni xidmətlərin reklamı və satışının təşkili, tədqiqat, eksperiment və xidmət prosesinin texnoloji baxımdan öyrənilməsi üçün kadr hazırlığı
- Layihələri idarəetmə proseslərinin mərhələliyi, innovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı
- Ödəmələrin müəyyənləşdirilməsi, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması
- Satış xəttində turizm məhsullarının həyat dövrüyyəsinə nəzarət

97. Sosial normativlərin əhali ilə bağlı xüsusi problemlərinə aiddir

- İstehsal normalarının hesablanmasında, tədqiqində, proqnozunda istifadə olunan göstəricilər, mexanizmlər və hesablama qaydalarıdır
- √ Bir sıra normaların hesablanmasında, tədqiqində, proqnozunda istifadə olunan göstəricilər, mexanizmlər və hesablama qaydalarıdır
- Qida normalarının hesablanmasında, tədqiqində, proqnozunda istifadə olunan göstəricilər, mexanizmlər və hesablama qaydalarıdır
- İqtisadi normaların hesablanmasında, tədqiqində, proqnozunda istifadə olunan göstəricilər, mexanizmlər və hesablama qaydalarıdır
- İstehlak normalarının hesablanmasında, tədqiqində, proqnozunda istifadə olunan göstəricilər, mexanizmlər və hesablama qaydalarıdır

98. Elmin normativ əsasları hansı əsaslarla müəyyən olunur

- Elmi-texniki prioritetlərlə müəyyən olunur
- √ Cəmiyyətin ETT – yə olan tələbatı ilə müəyyən olunur
- Elmi kadrların sayı ilə müəyyən olunur
- Elmə qoyulan kapital qoyuluşu ilə müəyyən olunur
- Elmi işçilərin sayı ilə müəyyən olunur

99. Səhiyyənin normativ göstəricilərinə aşağıdakılardan hansı daxil deyil:

- Hər 1000 nəfər əhaliyə düşən çarpayı tutumu
- √ Hər 1000 nəfər əhaliyə düşən xəstəxanaların sayı
- Ayrı – ayrı səhiyyə sahəsinin bütövlükdə səhiyyə xidmətində xüsusi çəkisi
- İl ərzində hər çarpayıda maksimum və cari istifadə əmsalı (20 – 30 g)
- Hər xəstəyə düşən tibbi ləvazimatın dəyəri

100. Normativləri funksional təyinatına görə belə bölmək olar:

- Sosial, istehsal, satış
- İstehsal, satış
- √ İstehsal, sosial, texniki-iqtisadi
- İstehsal, satış, istehlak
- Texniki-irtisadi, təşkilati, sosial

101. Sosial normativlərin tərbiri prosesinin əsas mərhələlərinə aiddir

- Metodiki mərhələ, təşkilati mərhələ, hesablama mərhələsi, nəzarət mərhələsi
- Metodiki mərhələ, hesablama mərhələsi, nəzarət mərhələsi
- Texniki mərhələ, təşkilati mərhələ, nəzarət mərhələsi
- Hesablama mərhələsi, təşkilati mərhələ
- √ Metodiki mərhələ, hesablama mərhələsi, təşkilati mərhələ

102. İndiqativ planladırmanın əsas məqsədləri aşağıdakılardır

- Elmi, intellektual potensialı, informasiya potensialı, əmək resursları, sahibkarlıq qabiliyyətləri nəzərə alınmaqla əmək resursları, təbii resurslar
- Humanitar sferanın dövlət tərəfindən tam dəstəklənməsi, bələdiyyə məqsədli proqramların üstün sahələrinin müəyyən edilməsi və onlara vəsaitlərin ayrılması
- Sosial inkişaf fondunun yaradılması, sosial yardım proqramlarının həyata keçirilməsinin ilkin fəaliyyəti
- √ Dövlət investisiyası və büdcə vasitəsilə sahibkarların həyata keçirmək istədikləri tədbirləri və konyuktur məlumatlarının sistemləşdirilməsini yaxşılaşdırmaq, iqtisadi göstəricilər sistemini hazırlamaq
- Məqsədlər, mövcud olan bazarı, fəaliyyət, büdcə, metodlar

103. Tələbatın ən xarakterik xüsusiyyətlərinə daxildir

- Fiziki tələbatların ödənilməsinin minimum normalarını və ölkənin iqtisadi inkişaf səviyyəsinə uyğun olaraq mənəvi və sosial tələbatların ödənilməsi üçün zəruri olan əmtəə və xidmətlərə çəkilən xərcləri
- ✓ Məhsuldar qüvvələr və itehsal münasibətlərinin inkişafı ilə əlaqədar onun kəmiyyət və keyfiyyətə daim dəyişilməsi
- Əhalinin gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı, əhaliyə xidmət göstərdikləri sahələrin strukturası, əhalinin demoqrafik tərkibi, məşğuliyyətin quruluşu, əhalinin məskunlaşma dərəcəsi
- İstehsalın və cəmiyyətin inkişafının müəyyən tarixi dövüründə əldə edilmiş həyat şəraitini xarakterizə edir və istehsal edilmiş maddi nemətlər vasitəsilə ödənilməsi
- Sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə və sosial münasibət göstərmə prinsipi

104. İstehlak strukturunun təhlili hansı metodologiyaya əsaslanır

- ✓ İstehlak təyinatı əsasında qruplaşan əmtəə, xidmət növlərinə, istehlakın faydalılığı və formalaşması mənbələri strukturuna görə təhlili
- Həyat səviyyəsinin tənzimlənməsi baxımından təhlil metodologiyası
- Sosial-iqtisadi idarəetmənin məqsəd və vəzifələrinin təhlili
- İstehlakın regional iqtisadi və sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi
- Təhlil, proqnoz metodlarının müasir iqtisadi idarəetmə baxımından təkmilləşdirilməsi

105. İstehlaka təsir edən aparıcı amillər

- İstehsal
- Tələbat
- ✓ Gəlirlər
- Xərclər
- Əmtəə təklifi

106. İstehlakın formalaşmasının maddi əsasını nə təşkil edir

- Coğrafi-iqtisadi amillər
- Xarici-iqtisadi əlaqələr
- İstehsal, bölgü, mübadilə
- Təşkilati-iqtisadi amillər
- ✓ İstehsal olunmuş milli məhsul

107. əhali istehlakının formalaşmasına təsir edən iqtisadi və sosial amillər hansılardır

- Əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək, millətlərarası və etnoslararası münasibətləri tənzimləmək, ölkədə demokratik və ekoloji şərait amili
- Sərbəstlik, dövlətin iqtisadiyyatına müdaxiləsi, dövlətin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması, maliyyə ehtiyatlarının yaradılması
- ✓ İstehsal amilləri, iqtisadi amillər, sosial amillər, coğrafi-iqtisadi amillər, təşkilati-iqtisadi amillər, siyasi amillər, xarici-iqtisadi əlaqələr amili
- Demoqrafik, təbii artım, əhali amili, iqtisadi vəziyyət, inkişaf amili, təbii coğrafi şərait, xarici-iqtisadi əlaqələr, əməkdaşlıq, idxal, ixrac, sosial müdafiə, əhali gəlirləri, əmtəə təklifi
- Sərbəstlik, dövlətin iqtisadiyyatına müdaxiləsi, dövlətin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması, maliyyə ehtiyatlarının yaradılması

108. İstehlak funksiyası dedikdə nə başa düşülür

- ✓ Şəxsi və ailə tələbatının səviyyəsi ilə gəlirlərin arasındakı qarşılıqlı əlaqə
- İstehsal amilləri, iqtisadi amillər, sosial amillər, coğrafi-iqtisadi amillər, təşkilati-iqtisadi amillər, siyasi amillər, xarici-iqtisadi əlaqələr amili istehlak funksiyasıdır
- Sərbəstlik, dövlətin iqtisadiyyatına müdaxiləsi, dövlətin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması, maliyyə ehtiyatlarının yaradılması
- Demoqrafik, təbii artım, əhali amili, iqtisadi vəziyyət, inkişaf amili, təbii coğrafi şərait, xarici-iqtisadi əlaqələr, əməkdaşlıq, idxal, ixrac, sosial müdafiə, əhali gəlirləri, əmtəə təklifi
- Onun maddi həyat fəaliyyəti sferasında təzahür etməsi və yalnız əmək məhsulları ilə deyil, həm də təbiət nemətləri vasitəsilə ödənilməsidir

109. Engel qanunu hansı məqsədə əsaslanır

- Gəlirlər artdıqca tələbat daha çox ucuz məhsullara yönəldilir
- Maddi nemətlər və xidmətlər vasitəsilə ödənilən hissəsidir
- Gəlirlər azaldıqca tələbat daha çox bahalı məhsullara yönəldilir
- Dövlət büdcəsi, büdcədən kənar fondlar, qeyri-dövlət maliyyələşmə mənbələri

✓ Gəlirlər artıqca tələbat daha çox bahalı məhsullara yönəldilir

110. Maddi tələbatı fiziki tələbatdan fərqləndirən cəhət hansıdır

- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- Fiziki tələbat maddi tələbatın bir hissəsi olub, onun yalnız maddi nemətlər və xidmətlər vasitəsilə ödənilən hissəsini təşkil edir.
- Şəxsi və ailə tələbatının səviyyəsi ilə gəlirlərin arasındakı qarşılıqlı əlaqədir
- ✓ Onun maddi həyat fəaliyyəti sferasında təzahür etməsi və yalnız əmək məhsulları ilə deyil, həm də təbiət nemətləri vasitəsilə ödənilməsidir
- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq

111. Tələbat amilləri aşağıdakı kimi təsnifləşdirilir

- Sıxışdırılmış təkrar istehsal və ya neqativ demoqrafik situasiya, sosial-iqtisadi idarəetmənin məqsəd və vəzifələrinin təhlili obyektləri
- İstehlak büdcəsinə daxil olan maddi və mənəvi nemətlərin məcmuu və onların qiymətinin dəyişmə meylləri
- ✓ Demoqrafiya, iqtisadi inkişaf, təbii-coğrafi şərait, sosial müdafiə sistemi, xarici-iqtisadi əlaqələr, əməkdaşlıq
- Sosial sığorta üzrə, univevsal və sosial müavinətlər
- İstehlakın regional iqtisadi və sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi

112. Maddi tələbatı fiziki tələbatdan fərqləndirən cəhət hansıdır

- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq
- Fiziki tələbat maddi tələbatın bir hissəsi olub, onun yalnız maddi nemətlər və xidmətlər vasitəsilə ödənilən hissəsini təşkil edir.
- Şəxsi və ailə tələbatının səviyyəsi ilə gəlirlərin arasındakı qarşılıqlı əlaqədir
- ✓ Onun maddi həyat fəaliyyəti sferasında təzahür etməsi və yalnız əmək məhsulları ilə deyil, həm də təbiət nemətləri vasitəsilə ödənilməsidir

113. İstehlak funksiyası dedikdə nə başa düşülür

- Sərbəstlik, dövlətin iqtisadiyyatına müdaxiləsi, dövlətin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması, maliyyə ehtiyatlarının yaradılması
- Demoqrafik, təbii artım, əhali amili, iqtisadi vəziyyət, inkişaf amili, təbii coğrafi şərait, xarici-iqtisadi əlaqələr, əməkdaşlıq, idxal, ixrac, sosial müdafiə, əhali gəlirləri, əmtəə təklifi
- Onun maddi həyat fəaliyyəti sferasında təzahür etməsi və yalnız əmək məhsulları ilə deyil, həm də təbiət nemətləri vasitəsilə ödənilməsidir
- İstehsal amilləri, iqtisadi amillər, sosial amillər, coğrafi-iqtisadi amillər, təşkilati-iqtisadi amillər, siyasi amillər, xarici-iqtisadi əlaqələr amili istehlak funksiyasıdır
- ✓ Şəxsi və ailə tələbatının səviyyəsi ilə gəlirlərin arasındakı qarşılıqlı əlaqə

114. İstehlakın formalaşma normativlərinə aiddir

- İstehlak təyinatına görə qruplaşan əmtəə və xidmətlər sosial idarəetmənin metodoloji prinsipidir
- İstehsal və istehlakın tarazlığı, dinamikası və artım sürəti
- İstehlakın regional iqtisadi və sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi
- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşması
- ✓ Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi

115. İstehlak amilləri hansı qruplara bölünür

- Meqo səviyyədə
- Ümumi səviyyədə
- Makro səviyyədə
- ✓ Makro və mikro səviyyədə
- Mikro səviyyədə

116. İstehlak formaca hansı xidmətlərə bölünür

- ✓ Maddi və mənəvi xidmətlər istehlakına
- Konsaltinq və mənəvi xidmətlərə

- Lizing və mənəvi xidmətlərə
- Marketing və maddi xidmətlərə
- Konsalting və maddi xidmətlər istehlakına

117. Tələbatın formalaşmasına təsir edən normativ göstəricilər aşağıdakılardır

- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab
- Məhsulların keyfiyyəti, çeşidi və texniki-iqtisadi göstəriciləri
- İqtisadi sistemin səmərəliliyi, sahə, müəssisə, regional xüsusiyyətlər, mülkiyyət formaları
- Sosial tənzimləmənin maliyyə əsasları
- √ Coğrafi-iqtisadi, iqtisadi, əhali və ekoloji amillər

118. İstehlakın öyrənilməsi və planlaşdırılmasında hansı metodologiyadan istifadə olunur

- Elementar
- √ Balans
- Statistik
- Universal
- Funksional

119. Tələbatın ödənilməsinin aşağıdakı formaları mövcuddur

- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşması
- √ Pul ödənişlərinin əvəzsiz, lakin normalar əsasında təyin edilməsi, güzəştlərin verilməsinin qarşılıqlı-ekvivalentsiz əsaslarla həyata keçirilməsi
- İstehlakın sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınması
- İstehsal və istehlakın tarazlığının, dinamikasının və artım sürətinin müəyyənəndirilməsi
- Təhsilli və yüksək ixtisaslı əhalinin payının artması, gəlirlərin səviyyəsinin yüksəldilməsi, əhalinin sərəncamında olan aktivlərin leqallaşdırılması

120. Tələbat və istehlakın proqnozlaşdırılması aşağıdakı normativlər əsasında həyata keçirilir

- Regional, əyani, əks əlaqə, əməlilik, tarixilik
- Humanitar, sosial-psixoloji, etik, komplekslilik, sistemlilik, optimallıq
- Ekoloji, statistik, komplekslilik, sistemlilik, optimallıq
- Sosial-psixoloji, etik, komplekslilik, əks əlaqə, əməlilik, tarixilik
- √ Dinamiklik, komplekslilik, sistemlilik, optimallıq, əks əlaqə, əməlilik, tarixilik və varislik

121. Tələbat təzahür sferasına görə necə qruplaşdırılır

- Maddi tələbata, mənəvi tələbata və fiziki tələbata
- Qeyri-iqtisadi tələbata və fiziki tələbata
- Maddi tələbata və fiziki tələbata
- Sosial tələbata və zehni (intellektual) tələbata
- √ Maddi tələbata və mənəvi tələbata

122. Tələbatı yaranma təbiətinə görə hansı növlərə ayrılır

- Real və normativ
- Fizioloji və mənəvi
- Qeyri-iqtisadi və iqtisadi
- √ Fiziki, sosial və intellektual
- Maddi və mənəvi

123. İstehlak strukturu hansı normativ göstəricilərlə müəyyən olunur

- İqtisadi və sosial idarəetmənin metodoloji prinsipi kimi
- Xidmət sahələrinin sosial xidmətinin tənzimlənməsi mexanizmi formasında
- √ Ayrı-ayrı maddi nemətlərin bütövlükdə istehlak həcmində xüsusi çəkisi əsasında sosial idarəetmənin metodoloji prinsipidir
- İqtisadi islahatların konsepsiyası və reallaşma mexanizmi baxımından

- Sosial-iqtisadi idarəetmə meyarlar əsasında

124. əhali tələbatı, onun formalaşması və ödənilməsi probleminin tədqiq edilməsinə keçid hansı istiqamət üzrə müəyyən edilir

- Tələbatın təbiəti və dəyişilməsi səbəblərinin insanların istehsal fəaliyyəti ilə müəyyən edilməsi
- Fiziki tələbatların ödənilməsinin minimum normalarını və ölkənin iqtisadi inkişaf səviyyəsinə uyğun olaraq müəyyən edilməsi
- İstehsal edilmiş maddi nemətlər vasitəsilə ödənilməsi prinsipi
- Maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə və sosial münasibət göstərmə prinsipi
- ✓ Kateqoriyanın mahiyyətinin müəyyən edilməsi

125. əhalinin real gəlirlərinin artımını təmin edən resurslardan istifadə olunması necə hesablanır

- ✓ İstehlak resursunun ümumi artımı – Əhalinin həyat səviyyəsinin stabilliyini təmin edən resurslar
- Əhali istehlakı üçün potensial resurslar – Bazis ilində əhalinin son gəlirləri
- Tələbatın təbiəti və dəyişilməsi səbəblərinin insanların istehsal fəaliyyəti ilə müəyyən edilməsi
- Milli gəlirdə istehlak fondu + pullu xidmətlər + ev təsərrüfatında yığım – mənzil fondunun aşınması – elm və idarəetmə müəssisələrinin material xərcləri
- Pul gəlirləri, məhsul və xidmətlərin alınmasına sərf olunmayan gəlirlər

126. əhali istehlakı üçün potensial resurslar necə hesablanır

- Əhali istehlakı üçün potensial resurslar – Bazis ilində əhalinin son gəlirləri
- Pul gəlirləri, məhsul və xidmətlərin alınmasına sərf olunmayan gəlirlərlə
- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması əsasında
- ✓ Milli gəlirdə istehlak fondu + pullu xidmətlər + ev təsərrüfatında yığım – mənzil fondunun aşınması – elm və idarəetmə müəssisələrinin material xərcləri
- İstehlak resursunun ümumi artımı – Əhalinin həyat səviyyəsinin stabilliyini təmin edən resurslar

127. İstehlakın struktur təhlili hansı normativlərə əsaslanır

- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsipləri əsasında
- ✓ Ərzaq, qeyri-ərzaq, xidmət növləri üzrə ayrı-ayrı sahələrin məhsullarının istehlak həcmində xüsusi çəkisinə görə
- İstehlak standartlarına uyğunlaşdırılmış, nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddinin müəyyən olunması prinsipləri əsasında
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsiplərinə əsasən
- Əhalinin müxtəlif sosial risklərdən sığortalanmasının təşkili prosesində yaranan iqtisadi münasibətlər əsasında

128. İstehlak davranışı necə başa düşülür

- Əhalinin zəruri olan ehtiyaclarının ödənilməsi prosesidir
- ✓ Əhali qruplarının istehlak prosesində qəbul etdiyi qərarların nəticəsidir
- İşsizlik həcminin işçi qüvvəsinə olan nisbəti kimi başa düşülür
- Dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri, xüsusi vəsaitlər sistemidir
- Əmək haqqının və pensiya təminatının nisbətinin müəyyənləşdirilməsi göstəricisidir

129. Tələbatın elmi təsnifatı aşağıdakı əlamətlər üzrə müəyyənləşdirilir

- İnsanın fərdi xarakteristikaları və keyfiyyətləri, iqtisadi sistemin səmərəliliyi, sahə, müəssisə, regional xüsusiyyətlər, mülkiyyət formalarının müəyyənləşdirilməsi
- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu baxımından qiymətləndirmə
- İstehlak büdcəsinə daxil olan maddi və mənəvi nemətlərin məcmuu və onların qiymətinin dəyişmə meyilləri
- ✓ Tələbatın yaranma təbiəti, təzahür sferası, subyekt, ödənilmə dərəcəsi və kəmiyyətə müəyyənləşdirilməsi
- Sintetik və natural göstəricilər, maddi rifahın bölgüsünün strukturu və mütənəsiblikləri

130. Tələbat dedikdə nə başa düşürsünüz

- Bazar tarazlığının pozulması əlamətidir
- Xüsusi kapitalın təkrar istehsalına sərfəli mühitin yaranmasıdır
- ✓ Əhalinin həyat fəaliyyəti prosesində müxtəlif şeylərə olan ehtiyaclarının məcmusudu
- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələrinin məcmusudur

- Gələcək inkişaf istiqamətlərinin müəyyən edilməsidir

131. Tələbatın formalaşmasının əsas aparıcı amilinin seçilməsi asılıdır

- √ konkret vəziyyətdən
- onun quruluşu
- həyat şəraitindən
- istehlak səviyyəsindən
- tələbatın subyekti

132. Sosial-iqtisadi tələbatın elmi təsnifatı hansı əlamətlər üzrə müəyyənləşdirilir

- İnsanın fiziki tələbatlarının ödənilməsi üçün zəruri olan istehlak nemətləri
- √ Tələbatın yaranma təbiəti, tələbatın təzahür sferası, tələbatın subyekti, yaxud daşıyıcısı, tələbatın kəmiyyətcə müəyyənləşdirilməsi, tələbatın ödənilmə dərəcəsi
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri
- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq
- Fiziki tələbatların ödənilməsinin minimum normalarını və ölkənin iqtisadi inkişaf səviyyəsinə uyğun olaraq mənəvi və sosial tələbatların ödənilməsi üçün zəruri olan əmtəə və xidmətlərə çəkilən xərcləri

133. İqtisadi tələbat hansı yolla ödənilir

- Xarici aləmdə baş verən proseslərlə ödənilir.
- Qeyri-iqtisadi tələbata və fiziki tələbata
- Sosial tələbatla və intellektual tələbatla
- Maddi tələbata, mənəvi tələbata və fiziki tələbata
- √ Yalnız istehsal olunan məhsullar ilə

134. İstehlak və gəlir normativləri arasında əlaqəni qiymətləndirmək üçün aşağıdakı təhlil metodologiyasından istifadə olunur

- Faydalılıq effekti
- Korrelyasiya
- √ Reqressiya və korrelyasiya
- Balans
- Reqressiya

135. Tələbatın sosial mənasına aiddir

- inkişaf
- həyat səviyyəsi
- mənəviyyat
- hərtərəfli inkişaf
- √ yoxsulluğun azalması

136. Dövlət tələbatı hansı yollarla tənzimləyir

- istehsal yolu
- √ sosial müdafiə
- inzibati
- iqtisadi
- gəlirlər

137. Tələbatın dinamikasına aiddir

- yığım
- ÜDM
- Investisiya
- idxal
- √ gəlir

138. Tələbatın resurs təminatına daxildir

- yığım
- ÜDM
- Investisiya
- idxal
- ✓ gəlir

139. Tələbatın ödənilməsi meyarına daxildir

- ✓ maksimum istehlak
- adam başına istehlak
- ailə istehlakı
- region istehlakı
- minimum istehlak

140. Tələbatın regionlaşması necə müəyyən olunur

- əhalinin sayı
- iş yerləri
- yoxsulluq
- inkişaf səviyyəsi
- ✓ məhsuldar qüvvələr

141. Real istifadə olunan gəlir necə müəyyən olunur

- ✓ Real istifadə olunan gəlir= əhalinin real gəlirləri – könüllü ödənişlər və üzvlük haqları
- Real istifadə olunan gəlir= əhalinin real gəlirləri + könüllü ödənişlər və üzvlük haqları
- Real istifadə olunan gəlir= əhalinin real gəlirləri x könüllü ödənişlər və üzvlük haqları
- Real istifadə olunan gəlir= əhalinin real gəlirləri / könüllü ödənişlər və üzvlük haqları
- Əhalinin adam başına düşən ÜDM və büdcə gəlirləri, istehlak olunan maddi və mənəvi nemətlərin məcmusu, işsizlik səviyyəsi ilə

142. İstehlakın formalaşması dinamikası və meylləri əsasında tənzimlənən problemlərə daxildir

- Tədiyyə qabiliyyəti ilə alıcılıq qabiliyyəti arasında fərqin formalaşması
- ✓ Struktur siyasət, mübadilə prosesi, idxal və ixrac, makro-iqtisadi problemlər
- Gəlirlər, qiymət, istehlakın həcmi və strukturu
- Maddi-əşya strukturu, ümumi daxili məhsul və milli gəlir
- Konseptual tənzimləmə siyasətinin formalaşması

143. İstehlakın formalaşmasının əsas mənbələrinə daxildir

- Gəlirlər, qiymət, istehlakın həcmi və strukturu
- ✓ Maddi-əşya strukturu, ümumi daxili məhsul və milli gəlir
- Struktur siyasət, mübadilə prosesi, idxal və ixrac, makro-iqtisadi problemlər
- Tədiyyə qabiliyyəti ilə alıcılıq qabiliyyəti arasında fərqin formalaşması
- Konseptual tənzimləmə siyasətinin formalaşması

144. Alıcılıq qabiliyyəti makro-iqtisadi səviyyədə müəyyən edir

- Gəlirlər, qiymət, istehlakın həcmi və strukturu
- Tədiyyə qabiliyyəti ilə alıcılıq qabiliyyəti
- Struktur siyasət, mübadilə prosesi, idxal və ixrac, makro-iqtisadi problemlər
- Maddi-əşya strukturu, ümumi daxili məhsul və milli gəlir
- ✓ Pul şəklində istehlakın ümumi həcmi

145. Bölgü münasibətlərinin iqtisadi mexanizmlərinə daxildir

- İsehsal və istehlak arasında tarazlıq
- Pul şəklində istehlakın ümumi həcmi

- ✓ Gəlirlər, qiymət, istehlakın həcmi və strukturu
  - Tədiyyə qabiliyyəti ilə alıcılıq qabiliyyəti arasında fərqin formalaşması
  - Maddi-əşya strukturu, ümumi daxili məhsul və milli gəlir
- 146.**   ərzaq tələbatını ödəmək üçün nə etmək lazımdır
- bazarı qorumaq
  - gəlirləri artırmaq
  - idxala yer vermək
  - subsidiyalar vermək
  - ✓ istehsalı artırmaq
- 147.**   İstehlakın makro modelinə daxildir
- ÜDM
  - minimum məsrəf
  - istehlak tələbi
  - ixracat tələbi
  - ✓ maksimum istehlak
- 148.**   Müavinət nədir və nə vaxt verilir?
- ✓ İşdə müvəqqəti fasilə yarandıqda, müəyyən hallarda əlavə xərcləri təzminatlandırmaq ehtiyacı yarandıqda verilən zəmanətli pul ödəmələridir
  - Vətəndaşlara qocaldıqda, əmək qabiliyyətini tam, yaxud qismən itirdikdə verilir
  - Ailə başçısının itirildiyinə görə verilən pul ödəmələridir
  - Müəyyən əmək fəaliyyəti sahələrində təyin olunmuş iş stajına çatdıqdan sonra aybaay verilən zəmanətli pul ödəmələridir
  - Əmək qabiliyyətini itirmiş vətəndaşlara, onların sığorta pensiyası hüququ olmadıqda verilir
- 149.**   Pul müavinətlərinin hansı növləri vardır?
- Univevsal və sosial müavinətlər
  - Sosial sığorta və univevsal müavinətlər
  - ✓ Sosial sığorta üzrə, universal və sosial müavinətlər
  - Sosial sığorta üzrə, univevsal və yardımlar
  - Sosial sığorta üzrə və sosial müavinətlər
- 150.**   İşçilərin sosial sığorta formaları deyil:
- İşçilərin sosial sığortası məcburi dövlət sığortası, onların özləri tərəfindən könüllü sığortalanması və işəgötürən tərəfindən aparılan əlavə sığorta formalarında həyata keçirilir
  - ✓ İşçilər işəgötürənlər tərəfindən müəyyən olunmuş qaydada sosial sığorta müqavilələri əsasında könüllü sığorta oluna bilərlər
  - İşçilər öz vəsaitləri hesabına müəyyən olunmuş qaydada sosial sığorta müqavilələri əsasında könüllü sığorta oluna bilərlər
  - İşəgötürənlər işçilərin mənafeələrinin təmin olunması və əmək məhsuldarlığının artırılması, onların və ailə üzvlərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədi ilə əmək kollektivini və ya onun ayrı-ayrı üzvlərini qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş sığorta formalarından daha üstün sosial sığorta olunmasını həyata keçirə bilərlər
  - İşçilərin məcburi dövlət sığortası işəgötürənlər tərəfindən qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada və məbləğdə həyata keçirilən sosial sığortalanmadır
- 151.**   Dövlət sosial sığorta sistemində fərdi uçotu həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən hər bir sığortaolunanın uçot dövründə daimi sosial sığorta nömrəsi ilə açılmış şəxsi hesabdır:
- Fərdi uçot
  - Sosial sığorta stajı
  - ✓ Fərdi hesab
  - Pensiya kapitalı
  - Əmək pensiyası
- 152.**   əmək pensiyaları haqqında Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı nə vaxt imzalanıb?
- ✓ 6 mart 2005-cı il

- 16 mart 2006-cı il
- 16 mart 2005-cı il
- 8 mart 2006-cı il
- 2 mart 2006-cı il

153. Sığorta şirkəti ilə bağlanmış, müəyyən vaxtdan etibarən, məsələn təqaüdə çıxandan sonra fiziki şəxsə müntəzəm olaraq pul məbləği almaq hüququ verən razılıq və ya müqavilədir:

- Əmlak sığortası
- Tibbi sığorta
- ✓ Annuitet sığortası
- Qeyri-həyat sığortası
- Sağlamlıq sığortası

154. Əmək pensiyaları haqqında Qanunla nəzərdə tutulmuş qayda və şərtlərlə müəyyən edilən və məcburi dövlət sosial sığortaolunanın onlara əmək pensiyası təyin olunduqdan əvvəl aldıkları əmək haqqı və digər gəlirlərin, yaxud sığortaolunanın ölümü ilə əlaqədar onların ailə üzvlərinin itirdikləri gəlirlərin kompensasiyası məqsədi ilə vətəndaşlara aylıq pul ödənişidir:

- ✓ Əmək pensiyası
- Fərdi hesab
- Sosial sığorta stajı
- Fərdi uçot
- Pensiya kapitalı

155. Əmək pensiyası hüququnun müəyyən edilməsi zamanı nəzərə alınan iş və ya digər fəaliyyət dövrlərinin və eləcə də müvafiq qanunvericiliklə sosial sığorta stajına daxil edilən digər dövrlərin məcmusudur:

- Pensiya kapitalı
- Əmək pensiyası
- Fərdi uçot
- Fərdi hesab
- ✓ Sosial sığorta stajı

156. Sığorta müqaviləsinə və ya bu Qanuna uyğun olaraq sığortalının sığortaçıya verməli olduğu pul məbləğ:

- Sığorta müqaviləsi
- ✓ Sığorta haqqı
- Sığorta tarifi
- Sığorta məbləği
- Sığorta ödənişi

157. Hər bir sığorta şirkətinin səmərəli fəaliyyəti:

- Onun maddi-texniki bazası ilə bağlıdır
- ✓ Onun riskləri və ödəmə faizi ilə bağlıdır
- Onun riskləri və sığorta olunanların sayı ilə bağlıdır
- Onun iqtisadi əlaqələri ilə bağlıdır
- Onun maliyyə vəsaiti ilə bağlıdır

158. İnsanın həyat fəaliyyətini qorumaq məqsədi daşıyan ödəmələr və xidmətlərə aid deyil:

- Hamiləlik və doğuşa görə müavinətlər
- Qocalar evində saxlanma
- ✓ Sanatoriyalarda müalicə
- Ailə başçısının itirildiyinə görə pensiyalar
- İş qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə müavinətlər

159. Əlilliyə görə əmək pensiyasının təyin edilməsinin şərtləri nədən ibarətdir?

- ✓ Əlilliyə görə əmək pensiyası əlil və ya sağlamlıq imkanları məhdud sığorta olunana ümumilikdə sığorta stajı 5 ildən az olmamaq şərti ilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 4 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir

- Əlilliyə görə əmək pensiyası əlil və ya sağlamlıq imkanları məhdud sığorta olunana ümumilikdə sığorta stajı 5 ildən az olmamaq şərtilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 6 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir
- Əlilliyə görə əmək pensiyası əlil və ya sağlamlıq imkanları məhdud sığorta olunana ümumilikdə sığorta stajı 3 ildən az olmamaq şərtilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 6 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir
- Əlilliyə görə əmək pensiyası əlil və ya sağlamlıq imkanları məhdud sığorta olunana ümumilikdə sığorta stajı 5 ildən az olmamaq şərtilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 3 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir
- Əlilliyə görə əmək pensiyası əlil və ya sağlamlıq imkanları məhdud sığorta olunana ümumilikdə sığorta stajı 3 ildən az olmamaq şərtilə əmək qabiliyyətli yaş dövrünün hər tam ili üçün 4 ay sığorta stajı olduqda təyin edilir

160. Qanuna və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin, sığortalıya və ya üçüncü şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan hal:

- Sığorta riski
- √ Sığorta hadisəsi
- Təbii hadisə
- Ümumi sığorta
- Sığorta ödənişi

161. Sığorta müqaviləsinə və ya qanuna uyğun olaraq sığorta obyektinin sığortalandığı və sığortaçının öhdəliklərinin son həddi olan pul məbləği:

- Sığorta müqaviləsi
- Sığorta haqqı
- Sığorta tarifi
- √ Sığorta məbləği
- Sığorta ödənişi

162. Sığorta ödəmələri qeyd olunan gəlirlərin formalaşma mənbələridir:

- Sahibkarların gəlirlərinin və sığorta olunanların gəlirlərinin
- √ Dövlət gəlirlərinin, sığorta təşkilatlarının və sığortalanan obyektlərin gəlirlərinin
- Sahibkarların gəlirlərinin, sığorta olunanların gəlirlərinin və dövlət gəlirlərinin
- Sahibkarların gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin
- Dövlət gəlirlərinin və sığorta olunanların gəlirlərinin

163. Məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunan gəlirlər:

- İşçilərin sayının azaldılması, ştatların ixtisar edilməsi və ya işçinin vəfatı ilə əlaqədar əmək müqaviləsinə xitam verilərkən birdəfəlik ödənilən məbləğlər
- İş vaxtı daimi yolda olan və ya işi gediş-gəliş (səyyar) xarakteri daşıyan, çöl təşkilatlarında işləyən işçilərə gündəlik ezamiyyə xərclərinin əvəzində verilən əlavələr
- √ İşçinin əmək fəaliyyəti ilə bağlı sığortaedənə olan borcu və ya öhdəliyi bağışlandıqı halda, həmin borcun və ya öhdəliyin məbləği
- Məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına verilən sosial sığorta ödəmələrinin məbləğləri
- Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş ezamiyyə xərclərinin (gündəlik yemək xərcləri, kommunal xərclər və nəqliyyat xərcləri) məbləğləri

164. Məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunmayan şəxslər:

- Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamları ilə vəzifəyə təyin olunan şəxslər;
- √ Müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları
- Xüsusi rütbəli şəxslər
- Fərdi qaydada sahibkarlıq və əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər
- Hərbi qulluqçular

165. Məcburi dövlət sosial sığorta haqqı ödəyiciləri:

- Pensiya alan şəxslər
- √ Özünü və ya başqasını sosial sığortaedən şəxslər
- Özünü sosial sığortaedən şəxslər
- Başqasını sosial sığortaedən şəxslər
- Bütün işləyən şəxslər

166. Sığortalı ilə sığortacı arasında bağlanan sığorta müqaviləsinin olmasını təsdiq edən və həmin müqavilənin əsas məzmununu əks etdirən sənəddir:
- Sığorta müqaviləsi
  - Razılaşma
  - Frontinq sazişi
  - Ümumi sığorta daxili
  - ✓ Sığorta şəhadətnaməsi
167. Sığorta haqqının hesablanması üçün aktuar hesablamalarına əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi:
- Sığorta müqaviləsi
  - Sığorta haqqı
  - Sığorta ödənişi
  - ✓ Sığorta tarifi
  - Sığorta məbləği
168. Sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman sığortalıya vurulan zərər ödənilməklə onun məsuliyyəti, əmlakı və mənafeləri ilə bağlı risklərin sığortasıdır:
- Sağlamlıq sığortası
  - Tibbi sığorta
  - ✓ Qeyri-həyat sığortası
  - Ümumi sığorta
  - Həyat sığortası
169. Sığortalının ölümü, sağlamlığının, iş qabiliyyətinin qocalığa, yaxud əlilliyə görə tamamilə və ya qismən itirilməsi halları üçün aparılan sığortadır:
- Qeyri-həyat sığortası
  - Sağlamlıq sığortası
  - Tibbi sığorta
  - ✓ Həyat sığortası
  - Ümumi sığorta
170. Sığortalının əmlakının və əmlak mənafeələrinin müdafiəsi sahəsində münasibətlərdir:
- Tibbi sığorta
  - Sağlamlıq sığortası
  - Qeyri-həyat sığortası
  - ✓ Sığorta
  - Həyat sığortası
171. Sosial pensiyanın təminat sistemi:
- ✓ Hər bir nəfərin yaşayışı üçün zəruri olan maddi-mənəvi nemətlərin minimum səviyyəsi ilə ölçülür
  - Hər bir nəfərin yaşayışı üçün zəruri olan xidmətlərin minimum səviyyəsi ilə ölçülür
  - Hər bir nəfərin yaşayışı üçün zəruri olan maddi-mənəvi nemətlərin maksimum səviyyəsi ilə ölçülür
  - Hər bir nəfərin və onun ailəsinin yaşayışı üçün zəruri olan maddi-mənəvi nemətlərin minimum səviyyəsi ilə ölçülür
  - Hər bir nəfərin yaşayışı üçün zəruri olan maddi-mənəvi nemətlərin səviyyəsi ilə ölçülür
172. Dövlət Sosial Sığorta Sistemində Fərdi Uçot Haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu nə vaxt qəbul olunub?
- 27 noyabr 2000-ci il
  - 27 noyabr 2004-cü il
  - ✓ 27 noyabr 2001-ci il
  - 27 noyabr 2003-cü il
  - 27 noyabr 2002-ci il
173. Sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının əmlakına və ya əmlak mənafeələrinə dəyən zərərin yerini doldurmaq üçün pul və ya natura şəklində ödənilən vəsait:

- Sığorta tarifi
- Sığorta məbləği
- Sığorta haqqı
- √ Sığorta ödənişi
- Sığorta müqaviləsi

174. Mənzil statistikasında özəl təşəbbüskarlığın inkişaf edilməsi üçün hansı göstəricilərdən istifadə olunur

- √ mənzil sahibkarı cəmiyyətinin (kondominiumların) yaradılması
- kommunal təsərrüfatının yaradılması
- səhmdar cəmiyyətin yaradılması
- mənzil istismar sahələrinin yaradılması.
- MKT-nin yaradılması

175. Beynəlxalq praktikaya uyğun olaraq mənzil statistikasına nələr daxildir

- √ mənzil fondunun dinamikası, strukturu, vəziyyəti, mənzil tikintisinin miqyasları, forma və strukturu, inşaat materialları sənayesinin inkişafı
- əhali statistikasısı
- sənaye statistikasısı
- tikinti statistikasısı
- statistik rəqəmlər

176. Mənzil təsərrüfatı xidmətinin formalaşma prinsipinə aiddir

- √ kompleks inkişaf
- qaz təchizati
- istilik təchizati
- enerji
- un təchizati

177. Mənzil tikintisi nə ilə müəyyənləşir

- √ mənzil bazarı
- kommunal təsərrüfatı
- mənzil təsərrüfatı
- kompleks təsərrüfat
- tikinti materialları

178. Mənzil biznesinin təşkilinə aiddir

- √ hər bir subyektin maliyyə imkanları vəsaiti
- mənzil təsərrüfatı
- mənzil kommunal təsərrüfat
- dövlət büdcəsi
- mənzil bazarı

179. Mənzil təminatının investisiya ilə əlaqədar sahə olması nə ilə bağlıdır

- √ mənzil tikintisi və onun bölgüsü
- mənzillərin saxlanması
- mənzillərin təmiri
- mənzil fondu.
- mənzil təsərrüfatı

180. Mənzilin keyfiyyət göstəriciləri hansılardır

- √ Sosial obyektlərin, sosial infrastrukturların, su, enerji, kommunikasiya və digər xidmətlər.
- mənzil biznesi

- mənzil siyasəti
- tikinti
- mənzil bazar

181. Dövlət hər bir vətəndaşı fərdi tikinti, kooperativ mülkiyyəti formasında mənzillə nəyə əsasən təmin edir

- √ qanunvericiliklə
- istehlaka görə
- proqnoza görə
- mənzil tikintisilə
- tələbata görə

182. Mənzil kommunal təsərrüfatına daxil olan ali sahə hansıdır

- √ yaşıllaşdırma
- xammal
- tariflər
- yaşıllaşdırma və tariflər
- artım tempi

183. Mənzil fondu hansı sahənin mühüm bölməsidir

- √ xidmət
- aqrar
- ictimai-iaşə
- ticarət
- istehsal

184. Ticarət sahələrinin sosial meyarlarını hansı göstəricilər təşkil edir

- Əmtəə və gəlirlərin bölüşdürülməsi sferası.
- Sosial sığorta
- Sosial yardım.
- √ Əhəlinin alıcılıq qabiliyyətinə uyğun əmtəə bazarı
- Pensiya sisteminin islahatları.

185. Mənzil-kommunal təsərrüfatı hansı imkanlar nəzərə alınmaqla planlaşdırılır

- √ potensial və perspektiv
- istehlaka görə
- proqnoza görə
- mənzil tikintisində görə
- tələbata görə

186. Xidmət sahəsində iqtisadi münasibətlərin dərk edilməsi hansı qruplar üzrə apılmalıdır?

- √ təsnifləşdirilməli
- islahatlar aparılmalı
- inkişaf etdirilməli
- tənzimlənməli
- təkmilləşdirilməli

187. Aşağıdakılardan hansını bazar iqtisadiyyatı şəraitində xidmət sahəsinin infrastrukturuna elementlərinə aid etmək olar?

- √ kredit sistemi və kommertiya bankları
- səhiyyə sistemi
- idman bədən tərbiyyəsi
- turizm
- təhsil sistemi

188. Nəqliyyat planının tərtib olunmasında hansı əsas göstəricilər nəzərə alınır?

- nəqliyyatın inkişafı şəhər salma sxemi nəzərə alınır
- ✓ il ərzində yükdaşınmasına olan tələbat və yaxud tələbatı ödəyən texniki imkanlar nəzərə alınır
- xidmət bazarı nəzərə alınır.
- dünya iqtisadi əmək bölgüsü nəzərə alınır
- xidmət təşkili nəzərə alınır

189. . Traseka Proqramının əsası hansı tarixdə və harada təsis edilmişdir

- 1991-cü il, Pekində
- 1996-cü il, Brüsseldə
- 1993-cü il, Bakıda
- ✓ 1993-cü il, Brüsseldə
- 1994-cü il, Moskvada

190. Tarixi İpək Yolunun bərpası üzrə beynəlxalq konfrans hansı tarixdə və harada keçirilmişdir

- 10-11 sentyabr 1998-ci il, Tiflis
- 15-16 sentyabr 1998-ci il, Bakı
- 10-11 sentyabr 1999-cu il, Tiflis
- 7-8 sentyabr 1997-ci il, Bakı
- ✓ 7-8 sentyabr 1998-ci il, Bakı

191. Mənzil təsərrüfatının gəlir mənbələri hansıdır

- ✓ mənzil və icarə haqqı
- təhsil haqqı
- pensiya
- təqaüd
- əmək haqqı

192. Mənzil fondunun planlaşdırılması necə hesablanır

- ✓ sosial normativlər
- gəlirlər
- vergilər
- xərclər.
- mənzillərin saxlanması

193. Mənzilə olan tələbat və təminat səviyyəsi hansı normativlər əsasında müəyyənləşdirilir

- ✓ ölkə iqtisadiyyatının ümumi iqtisadi göstəriciləri, bölgü prinsipləri, əhəlinin əhəlliyət qabiliyyəti ilə
- istehlak
- proqnoz
- təminat
- istehsal

194. Ticarətə təsir edən amillər hansılardır

- Təhsil səviyyəsi, respublikaya gətirilən məhsul, əmtəə təklifinin dəyişmə
- İstehsal, respublikaya gətirilən məhsul, idxal və ixrac, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər
- Dividend, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər
- ✓ Əmtəə təklifi, istehsal, respublikaya gətirilən məhsul, əmtəə təklifinin dəyişmə tempi
- Əmtəə təklifi, istehsal, respublikaya gətirilən məhsul, cəmiyyət, sosial amillər, savadlılıq səviyyəsi

195. Kommunal xidməti sahələri hansı sahələri əhatə edir

- Şəhər su kəmərləri və su axınları, şəhər nəqliyyatı və tranzit əlaqələr
- Əhəlinin müxtəlif sosial risklərdən sığortalanmasının təşkili prosesində yaranan iqtisadi münasibətləri

- Şəhər su kəmərləri və su axınları, şəhər nəqliyyatı, enerji təsərrüfatı, yaşıllaşdırma və sanitariya-gigiyena müəssisələri, sosial müdafiə fondları
- Neft sənayesi, şəhər nəqliyyatı, enerji təsərrüfatı, yaşıllaşdırma və sanitariya-gigiyena müəssisələri
- √ Şəhər su kəmərləri və su axınları, şəhər nəqliyyatı, enerji təsərrüfatı, yaşıllaşdırma və sanitariya-gigiyena müəssisələri

196. Məişət xidməti sahələri hansı tip müəssisələri əhatə edir

- İstehlak dəyərlərinin yaradılması ilə əlaqədar olmayan sahələr
- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhəlinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşmasını
- Zəhmətkeşlərin gəlirlərinin artması, turizmin ekoloji cəhətdən zərərsiz olması, asudə vaxtdan səmərəli istifadə, cəmiyyətin psixofizioloji resurslarının bərpası
- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri hesabına inkişaf istiqamətinin müəyyən olunması
- √ Yeni istehlak dəyəri yaradan, əvvəl yaradılmış istehlak dəyərlərinin saxlanılması və bərpası ilə məşğul olan, istehlak dəyərlərinin yaradılması ilə əlaqədar olmayan sahələr

197. Poçt rabitəsinə daxildir

- √ Nəqliyyat vasitələrinin köməyi ilə poçt göndərmələrinin müntəzəm olaraq qəbulu və yola salınması
- İstehsalat müəssisələrinə, təşkilat və idarələrə müvafiq xidmət göstərən banklar
- Əhaliyə müvafiq xidmət göstərən xəzinədarlıq sistemi
- Poçt markaları
- Rabitə qovşaqları

198. Rabitə qovşaqlarına aiddir

- Teleqraf, telefon, poçt mərkəzlərinin təmir-tikinti idarələri
- Əhaliyə, istehsalat müəssisələrinə, təşkilat və idarələrə müvafiq xidmət göstərən banklar
- √ Əhaliyə, istehsalat müəssisələrinə, təşkilat və idarələrə müvafiq xidmət göstərən rabitə müəssisələri
- Əhaliyə müvafiq xidmət göstərən xəzinədarlıq sistemi
- Telefon danışqlarının ötürülməsində istifadə olunan kabellər

199. Məişət xidməti sahələri hansı müəssisələri əhatə edir

- təhsilin inkişafına kapital qoyuluşunu təşkil edən əvvəl yaradılmış istehlak dəyərlərinin saxlanılması və bərpası ilə məşğul olan sahələr
- səhiyyə və kommunal təsərrüfatının yaradılması ilə məşğul olan sahələr
- səhmdar cəmiyyətin yaradılması ilə məşğul olan sahələr
- sənaye və mənzil istismar sahələrinin yaradılması ilə məşğul olan sahələr
- √ yeni istehlak dəyəri yaradan, əvvəl yaradılmış istehlak dəyərlərinin saxlanılması və bərpası ilə məşğul olan sahələr istehlak dəyərlərinin yaradılması ilə əlaqədar olmayan sahələr

200. Nəqliyyatın planlaşması onun hansı növləri üzrə həyata keçirilir

- √ Avtomobil, hava, su, dəmir yolu, boru-kəmər nəqliyyatı
- Hava, su, dəmir yolu, boru-kəmər nəqliyyatı
- Su, dəmir yolu və boru-kəmər nəqliyyatı
- Dəmir yolu, boru-kəmər nəqliyyatı və xidmət şəbəkələri
- Avtomobil və boru-kəmər nəqliyyatı

201. Mənzil fondunun gəlirləri və onların aşkarlanma amillərinə aiddir

- mənzilin şəraiti
- monitorinq qiymətləndirmə
- √ il ərzində satış və kirayədən əldə olunan gəlirlər
- mənzilin həc
- mənzilin şəhərdə coğrafiyası

202. Təbii inhisarların alt sahələrinə aiddir

- √ infrastruktur təminatı kommunal xidmətlə müəssisələri: istilik təchizatı, su təchizatı və kanalizasiya, elektrik təchizatı
- qeyri-istehsal sahələri

- neft sənayesi
- ağır sənaye
- istehsal sahələri

203. Xidmət sferasının planlaşdırılması hansı əsaslarla həyata keçirilir?

- √ normativ meyllərə, göstəricilərə uyğun olaraq. İstər məsrəflər qrupunda, istərsə də tələbatın ödənilməsinin formaları istiqamətində psixoloji və məsrəf normaları nəzərdə tutulur.
- kəmiyyətinə görə
- resurs potensialına əsasən
- xidmət sahəsinin özəlləşdirilməsinə əsasən
- keyfiyyətinə görə

204. Xidmət sferası necə təsnifləşdirilir?

- √ istehlak tələbatına uyğun olaraq
- xidmətin inkişafsəviyyəsinə görə
- iqtisadi mexanizmlərlə
- xidmətin növündən asılı olaraq
- istehsala uyğun olaraq

205. Xidmət sferasının iqtisadi,təşkilati,hüquqi,sosial bazası və orada yaranmış problemlərinin həlli və idarə olunması necə baş verir?

- elmi əsaslar-nəzəri və praktiki mexanizmlər əsasında
- tənzimlənmə
- kommertiya
- zünümaliyyələşdirmə
- √ təkmilləşdirilir

206. Xidmət sahəsinin milli iqtisadiyyatın inkişafında oynadığı rola görə necə təsnifləşdirilməsi?

- √ cəmiyyətdə xidmət sahəsi
- sənaye
- aqrar
- istehsal
- bazara xidmət sahəsi

207. Xidmət sahəsi istehlak dəyərlərinin yaradılmasında iştirakına görə necə təsnifləşdirilməlidir?

- √ əmtəə və xidmətlərin istehlak xassələrinin bərpası, insanlara xidmət göstərmək və asudə vaxta qənaət edilməsinə əlverişli şərait yaratmaq
- mülkiyyət formaalarına görə
- bölgü formasına görə
- kommertiya əsaslarına görə
- xidmət formasına

208. Səhiyyənin göstəricilər sistemi aşağıdakılardır

- √ Əhaliyə xidmət göstərən mülkiyyət münasibətlərindən asılı olmayan bütün səhiyyə obyektlərinin sayı, kapital qoyuluşu, səhiyyənin maddi-texniki bazası, səhiyyənin inkişafında və fəaliyyətində məşğul olan ixtisaslı kadrların ümumi sayı, həkimlərlə onlara xidmət edən işçilərin sayları arasında nisbət
- Bütün obyektlərdə sosial-mədəni sahənin inkişafının təhlili, orta perspektiv müddət üçün sosial-mədəni sahənin inkişafı proqramının işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi, sosial-mədəni sahəyə dair proqramın həyata keçirilməsinə nəzarət və uçot
- Sosial təminatın yeni sisteminin yaradılması, sosial köməkliyin ünvanlılığı, bazar mexanizmi əsasında sosial sektorun inkişafı, sosial müdafiədə yeni metod və prinsiplərdən geniş istifadə, ölkə vətəndaşlarına minimal ümumi təminatların verilməsi və s.
- Sosial-tibbi, psixoloji-pedoqoji, sosial-hüquqi, sosial-məişət, sosial-məsləhət, zəmanətli xidmətlərin məcmusu, vətəndaşların sosial adaptasiyası, deviant davranışlı vətəndaşların və əlillərin reabilitasiyası
- İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq

209. Səhiyyə sahəsinin inkişafı üçün hansı istiqamətlər əsas götürülür

- ✓ Səhiyyə xidmətinin əhali tələbatına uyğun inkişafı və yerləşdirilməsi, səhiyyənin struktur əlaqələrinin optimal təşkili və idarə olunması, o cümlədən ilkin səhiyyə yardımı və sonrakı səhiyyə xidməti növləri arasında optimal əlavə formalarının təşkili, əhalinin səhiyyə yardımına hüquqlarının qorunmasını təmin edən qanunverici aktların işlənməsi
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi, ixrac yönümlü məhsul istehsalının stimullaşdırılması
- Əhaliyə əmək, istirahət, sosial müdafiə, sağlamlığın qorunması, mədəniyyət və mənzil təminatı sahəsində konstitusiyaya hüquqlarına qarantıya verilməsi, həyat səviyyəsinin və həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasının intensiv orta meyllərini təmin etmək
- Həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi və istehlak bazarının tələbatına uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi, onun tələbatının ödənilməsində aparıcı rolunun təminatı və stimullaşdırıcı funksiyasının mexanizminin yeni şəraitdə tətbiqi, əmək haqqı və digər gəlirlər arasında optimal nisbətlərin tapılması, sosial təminat, sosial müdafiə tədbirlərinin elmi əsaslarının işlənməsi
- Yerli orqanlarının və fərdi mənzil tikintisinin xüsusi çəkisinin artırılması; bütün mənbələr hesabına, o cümlədən büdcədən kənar kapital qoyuluşu hesabına mənzil tikintisini sürətləndirmək, mənzil bazarında xüsusi mənzillərdən ilkin kapital olaraq sonrakı mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün istifadə etmək

210. Səhiyyə sisteminin aşağıdakı vəzifələri müəyyənləşdirilmişdir

- Müalicə-profilaktika işlərinin həyata keçirilməsi, insanların sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsi, ekoolgi siyasət
- Səhiyyə xidmətinin yaxşılaşması, əsaslı vəsait qoyuluşu
- ✓ Müalicə-profilaktika işlərinin həyata keçirilməsi, narkomaniya və alkoqolizmle mübarizə, ana və uşaqların mühafizəsi, sanitariya tədbirlərinin reallaşdırılması, epidemiyalar və onları yaradan ünsürlərlə mübarizə
- Təşkilati quruluşun yaxşılaşması, iş yerləri ilə təminat, epidemiyalar və onları yaradan ünsürlərlə mübarizə
- Əsaslı vəsait qoyuluşu, ana və uşaqların mühafizəsi, sanitariya tədbirlərinin reallaşdırılması, epidemiyalar və onları yaradan ünsürlərlə mübarizə

211. Səhiyyədə funksional sağlamlığın mühafizəsi və möhkəmləndirilməsinə aiddir

- ✓ insanların sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsi
- İş yerləri ilə təminat
- Təşkilati quruluşun yaxşılaşması
- əsaslı vəsait qoyuluşu
- səhiyyə xidmətinin yaxşılaşması

212. Ümumdünya səhiyyə təşkilatı maliyyə mənbələrinə görə hansı nisbəti tövsiyə edir

- dövlət büdcəsi 50%, tibbi sığorta 30%, pullu xidmət 20%.
- dövlət büdcəsi 40%, tibbi sığorta 30%, pullu xidmət 30%.
- ✓ dövlət büdcəsi-60%, tibbi sığorta-30%, pullu xidmətlər 10%
- dövlət büdcəsi 10%, tibbi sığorta 30%, pul xidməti 60%.
- dövlət büdcəsi 20%, tibbi sığorta 25%, pullu xidmət 55%.

213. Dünyada səhiyyənin neçə modeli yaradılmışdır

- 4
- 5
- 1
- 2
- ✓ 3

214. Səhiyyənin texnoloji əlaqəsinə daxildir

- Dünya ölkələri ilə əlaqə
- Maddi-texniki baza
- ✓ müxtəlif növ ehtiyatlardan səmərəli istifadə.
- Digər sahələrdə üzvi bağlılıq.
- Elmi-texniki tərəqqi

215. Makrosəviyyədə səhiyyə sisteminə fokus-qrupda hansı məsələlər təhlil olunur

- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- Demografik, təbii artım, əhali amili, iqtisadi vəziyyət, inkişaf amili, təbii coğrafi şərait, xarici-iqtisadi əlaqələr, əməkdaşlıq, idxal, ixrac, sosial müdafiə, əhali gəlirləri, əmtəə təklifi

- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd, bazar hakimiyyətinin rellaşma forması kimi sahibkarlığın regionlaşması, rəqabət bazarları üzərində bəhsləşmə bazarlarının üstünlük təşkil etməsi
- ✓ Müasir dünya təcrübəsində tibbi sığorta sisteminin xüsusiyyətləri, tibbi sığorta sisteminin inkişafına manne olan amillər və onların həlli yolları, beynəlxalq modellərin tətbiqi imkanları

216. Makrosəviyyədə səhiyyə sisteminin inkişafının qarşısına qoyulan məqsədlərə daxildir

- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd
- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- ✓ Tibbi sığorta sisteminin təhlili, dövlət maliyyəsi imkanlarının qiymətləndirilməsi, elmi-praktik tədqiqatların nəticələrinin qiymətləndirilməsi

217. Təhsil və səhiyyə sistemində özəlləşmə hansı hallarda mümkündür

- Maliyyə mənbəi
- Əhatə olmaqla
- ✓ Rəqabət mühütü yaratmaq şərti ilə
- Dövlət idarəçiliyində qalmaqla
- Tam xüsusi mülkiyyət verməklə

218. Makrosəviyyədə ölkə vətəndaşlarının sağlamlığının qeydinə qalan səhiyyə sistemində islahatlar aşağıdakı kimi olmalıdır

- Sosial təminatın yeni sisteminin yaradılması, sosial köməkliyin ünvanlılığı, bazar mexanizmi əsasında sosial sektorun inkişafı, sosial müdafiədə yeni metod və prinsiplərdən geniş istifadə, ölkə vətəndaşlarına minimal ümumi təminatların verilməsi və s.
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi, ixrac yönümlü məhsul istehsalının stimullaşdırılması
- Bütün obyektlərdə sosial-mədəni sahənin inkişafının təhlili, orta perspektiv müddət üçün sosial-mədəni sahənin inkişafı proqramının işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi, sosial-mədəni sahəyə dair proqramın həyata keçirilməsinə nəzarət və uçot
- Əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək, millətlərarası və etnoslararası münasibətləri tənzimləmək
- ✓ Pullu səhiyyə sistemində keçidin təşkili, lakin pulsuz səhiyyə xidmətinin saxlanması, tibbi sığortanın inkişaf etdirilməsi, səhiyyə işçilərinin əmək haqlarının yüksəldilməsinə nail olunması

219. Səhiyyədə özəlləşmə hansı halda mümkündür:

- ✓ Rəqabət mühütü yaratmaq şərti ilə
- Tam xüsusi mülkiyyət verməklə
- Maliyyə mənbəi
- Əhatə olmaqla
- Dövlət idarəçiliyində qalmaqla

220. Tibbi sığortanın təşkilinin əsas prinsiplərinə aiddir

- Pasientlərin hüquqi təminatı, təcili tibbi yardımın yenidən təşkili
- Reabilitasiya yardımının təkmilləşdirilməsi
- İnformasiya təminatının işlənməsi və tibbi-diaqnoz tik xidmətlərin pulsuz göstərilməsi
- Maddi-texniki və dərman təminatı sisteminin təkmilləşdirilməsi, sığortalananların bərabər hüquqlarının təmin olunması və s.
- ✓ Əhalinin tibbi sığorta proqramında iştirakı, sığortalananların bərabər hüquqlarının təmin olunması, tibbi-diaqnoz tik xidmətlərin pulsuz göstərilməsi

221. Səhiyyədə maliyyə mənbəyinin hansı aparıcıdır

- ✓ dövlət maliyyələşməsi
- müəssisə maliyyəsi
- Bələdiyyə xərcləri

- xarici maliyyələşmə
- özünü maliyyələşdirmə

222. Səhiyyə xidməti və sağlamlıq arasında əlaqə necə ifadə olunur

- ✓ sağlamlıq aparıcıdır
- xəstəxana inkişafı
- poliklinika təminatı
- əhalinin doğum və ölüm səviyyəsi
- səhiyyə xidməti əsas rol oynayır

223. Turizmde sanitar formallığı nədir?

- Assistans səyahət edən insanların və onların ailələrinin təhlükəsizliyini təmin edir: qəzalar zamanı xilasedici əməliyyatlar aparılarkən yardımın göstərilməsi, mənəvi, tibbi və texniki yardımlardır.
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanmasıdır
- ✓ Sərhədi keçən şəxslərin təhlükəsizliyinin təminatı üçün xəstəliklərdən qarşısını almaq məqsədilə vaksinasıya olunmasının yoxlanılmasıdır.
- Mövcud turizm yerləşmə vasitələrinin, firmalar, turlar, marşrutlar və s. haqqında informasiya banklarının yaradılmasıdır.
- Turizmde sığorta polisi xüsusi təyinat yeri, müəyyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə xərclərini əhatə edir.

224. Yoluxucu xəstəliklər təhlükəsi olan ölkəyə göndərilən turistlər hansı prosedurları keçməlidirlər?

- ✓ Beynəlxalq tibbi tələbatlara müvafiq surətdə lazımı tibbi yoxlamadan keçməli və təhlükəli yoluxucu xəstəliklərə qarşı peyvənd olunmalıdırlar
- Lisenziyalaşdırma və sertifikatlaşdırmaya cəlb olunmalıdırlar
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanmalıdırlar
- Ölkənin müsbət imicinin yaradılması, xarici turistlər üçün ölkənin cəlbedici turizm istiqamətində irəliləməsi, inhisarçılığa şərait yaradan bazarın formalaşdırılmasına çalışmalıdırlar
- Beynəlxalq tibbi tələbatlara müvafiq surətdə lazımı tibbi yoxlamadan keçməlidirlər

225. Turistlərin tibbi sığortası hansı xərcləri ödəyir?

- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- ✓ Tibbi xidmətləri, stasionarların xidmətləri, təcili yardım maşınlarının daşınması, dərmanların alınması, bədbəxt hadisənin və qəfil xəstəliyin doğurduğu xəstələrə qulluq, xaricdə ölüm zamanı meyitin ölkəyə nəql olunması
- Müqavilədə göstərilən müddət ərzində sığortalanmış şəxsin istirahət zamanı əlverişsiz hava şəraiti olarsa: güclü leysan yağışları, güclü dəniz qasırğası, aşağı hava temperaturu və s.
- Turizmde tibbi sığorta tur üzrə göstərilən xidmətlərə daxil olan qiymətlər, vergilər, ofis otaqlarının icarəsi, avadanlıq, mebel və inventarın amortizasiyasını ifadə edir
- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələrinin xərclərini

226. Turizmde sığortanın hansı növləri mövcuddur:

- Qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələri
- Xüsusi təyinat yeri, müəyyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə
- ✓ Tibbi sığorta, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalanma, assistans, nəqliyyatın ləngiməsi halları zamanı sığortalanma, avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sahiblərinin məsuliyyət sığortası, səfərin baş verməsinin qeyri-mümkünlüyü ilə əlaqədar xərclərin sığortası, gömrük qaydalarının pozulması, malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında şopinq-turda əmlak riskinin sığortalanması

227. Səhiyyədə səmərəliliyin iqtisadi aspektlərinə aiddir

- ✓ ölkənin iqtisadiyyatına töhvəsini, ümumidaxili məhsul, milli gəlir və s. daxil olmaqla qiymətləndirilir
- insanın həyat keyfiyyəti və onun rifah halı, sosial zəmanətlərin reallaşdırılmasıdır
- insanların sağlamlığının mühafizəsi xidmətlərinin sosial və iqtisadi tənzimləyicilərinin aşkara çıxarılmasıdır
- xəstəliklərin ilkin profilaktikası sağlam həyat tərzi, risk amilləri ilə mübarizələrdir

- diaqnostik tədqiqatların keyfiyyəti və nəticəliliyi, müalicəvi və profilaktik tədbirlərin keçirilməsi səciyyələndirilir

228. Səhiyyənin inkişafının tənzimlənməsi üçün ilk növbədə aşağıdakı ilk növbədə aşağıdakı qəbul olunur

- √ Əhalinin sayı
- Həkimlərin sayı
- Çarpayılardan sayı
- Kapital qoyuluşu
- Obyektlərin sayı

229. Səhiyyə islahatlarının maliyyələşdirilməsinin birinci modeli hansı ölkələr üçün səciyyəvidir

- Rusiya, Böyük Britaniya, ABŞ
- Fransa, ABŞ, Böyük Britaniya
- Hollandiya, İspaniya, Böyük Britaniya
- √ Almaniya, Hollandiya, ABŞ
- Almaniya, Fransa, ABŞ

230. Xəstəxanaların yaradılmasında normativ göstərici kimi hansı göstəricilər əsas götürülür

- Əhalinin 1000 nəfərinə görə çarpayılardan sayı
- Əhalinin 10000 nəfərinə görə çarpayılardan və tibb bacılarının sayı
- √ Əhalinin 10000 nəfərinə görə çarpayılardan sayı
- Əhalinin 1000 nəfərinə görə çarpayılardan, həkimlərin və tibb bacılarının sayı
- Əhalinin 10000 nəfərinə görə həkimlərin sayı

231. Səhiyyə sisteminə aşağıdakı tərif vermək olar

- Səhiyyə istehsalın təşkilinə, əlilliyin, uşaq ölümünün qarşısının alınmasına və s. yönəldilən, cəmiyyət və dövlət tərəfindən reallaşdırılan tibbi və sosial-iqtisadi tədbirlər kompleksidir.
- √ Səhiyyə əhalinin sağlamlığının qorunmasına, onun müalicəsinin həyata keçirilməsinə, əlilliyin, uşaq ölümünün qarşısının alınmasına və s. yönəldilən, cəmiyyət və dövlət tərəfindən reallaşdırılan tibbi və sosial-iqtisadi tədbirlər kompleksidir.
- Səhiyyə sosial məsələlərlə yanaşı bir sıra iqtisadi və inzibati problemlərin həllində əhəmiyyətli rol malik tibbi və sosial-iqtisadi tədbirlər kompleksidir
- Səhiyyə cəmiyyət və dövlət tərəfindən reallaşdırılan məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kompleksidir
- Səhiyyə uşaq ölümünün qarşısının alınmasına, mədəniyyət və incəsənətin inkişafına yönəldilən, cəmiyyət və dövlət tərəfindən reallaşdırılan tibbi və sosial-iqtisadi tədbirlər kompleksidir

232. Beynəlxalq təcrübədə hansı səhiyyə modelləri mövcuddur

- Dövlət səhiyyə modeli, özəl səhiyyə modeli, sığortalanmış səhiyyə modeli, klassik və liberal səhiyyə modeli
- Özəl səhiyyə modeli, sığortalanmış səhiyyə modeli
- Dövlət səhiyyə modeli, özəl səhiyyə modeli
- √ Dövlət səhiyyə modeli, özəl səhiyyə modeli, sığortalanmış səhiyyə modeli
- Dövlət səhiyyə modeli, sığortalanmış səhiyyə modeli

233. Tibbi sığorta fondunun ölçüsünü və onun zəruri ehtiyatlarını nəyə əsasən hesablayırlar?

- √ xəstəlik halının risk ehtimalına əsasən
- ödənilən pul vəsaitinin həcminə görə.
- Sığorta müqaviləsinin şərtlərinə görə.
- Görülən işin həcminə görə.
- əmək haqqının həcminə görə.

234. Səhiyyə iqtisadiyyatının problemləri şərti olaraq neçə blokda birləşdirilir

- 1
- √ 3
- 4
- 5
- 2

235. Əhalinin 10000 nəfərinə görə şəhərlər üzrə neçə çarpayı əsas götürülür

- √ 110-130
- 90-100
- 80-90
- 70-80
- 100-110

236. Sağlamlıq amilinə aiddir

- √ sosial iqtisadi formasıyanın tərəqqisinin indikatoru olub, həyat şəraiti kompleksinin ictimai istehsalının səmərəliliyinə məcmu təsirinin nəticəsi kimi çıxış edir.
- Əhalinin həyat səviyyəsidir
- Ömür səviyyəsinin artımıdır
- Gəlir mənbəsidir
- iqtisadi artımın tərkib hissəsidir

237. Geniş mənada tibbi sığorta özündə nəyi əks etdirir

- sosial tibbi yardımı.
- büdcədən maliyyələşməsinə.
- dövlət səhiyyəsinə.
- √ ictimai səhiyyə sistemini.
- məcburi sığortanı.

238. Səhiyyədə xüsusi təsərrüfatlıq mexanizminin qurulması hansı şərtlər əsasında müəyyən olunur

- Həkimlərin sayı və obyektlərin sayı
- √ İqtisadi səmərə və sosial ədalət
- Əhalinin sayı və obyektlərin sayı
- Obyektlərin sayı
- Çarpayılardan və kapital qoyuluşlarının sayı

239. Səhiyyə müəssisələri vahid nomenklaturaya uyğun olaraq hansı qruplarda təsnifləşdirilir

- Sanitar-epidemioloji və sanitar-maarifi müəssisələri, tibbi-məhkəmə ekspertizaları, apteklər
- √ Müalicə-profilaktika müəssisələri, sanitar-epidemioloji və sanitar-maarifi müəssisələri, tibbi-məhkəmə ekspertizaları, apteklər
- Həkimlərin tibbi ləvazimatının, tibb bacılarının sayıdır
- Müalicə-profilaktika müəssisələri və sığorta təşkilatları
- Müalicə-profilaktika müəssisələri, sanitar-epidemioloji və sanitar-maarifi müəssisələri, tibbi-məhkəmə ekspertizaları,

240. Səhiyyənin iqtisadi meyarları aşağıdakılardır.

- İxtisaslı kadrların sayıdır.
- Həkimlərin tibbi ləvazimatının, tibb bacılarının sayıdır.
- Xəstəxanaların, poliklinikaların, dispanserlərin sayıdır.
- √ maliyyə imkanları, kapital qoyuluşu, iş qüvvəsinin istifadə edilməsidir.
- Səhiyyənin MTB-sıdır.

241. Turizmde reklam prosesinin həyata keçməsinin əsas mərhələlərinə aiddir

- Reklam verən turist müəssisələri, reklam agentliyi, reklamın yayılması üsulları, istehlakçı
- √ Reklamın yayılması üsullarının seçilməsi, reklam büdcəsinin hazırlanması, reklam fəaliyyətinin effektivliyinin qiymətləndirilməsi
- Xarici turistlərin cəlb olunması üçün müasir regional sosial infrastruktur sahələrin yaradılmaması
- Mövcud bazardan müştərilərin böyük miqdarını yayındırmaq, yeni xidmət və marşrutların daxil edilməsi
- Res-pub-likada yeni tikilmiş istirahət və turizm komplekslərinə qoyulmuş investisiyaların orta məbləği

242. Mehmanxananın təsnifatlaşdırılması meyarlarına daxildir

- Əmtənin bazarda daha uğurlu mövqə tutması məqsədilə marketinq strategiyasının işlənməsi-nə qoyulan böyük investisiyalar, beynəlxalq bronlaşdırma sistemlərindən istifadə, çevik qiymət siyasətinin müntəzəm tətbiqi, yüksək ixtisaslı kadrlar və özlərinin kadr hazırlığı sistemi,
- Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradır
- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri hesabına inkişaf istiqamətinin müəyyən olunmasından
- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
- ✓ Komfort, nömrə fondunun tutumu, funksional təyinat, yerləşdiyi yer, işləmə müddəti, yeməklə təminat, qalma müddəti, qiymət səviyyəsi

243. Turizmde iqtisadi resurslara öz ölkəsində toplanmış və sərhədlərindən kənarında mövcud dəyərləri daxildir ki, bunlara aid etmək olar

- Məqsədlər, mövcud olan bazarı, fəaliyyət, büdcə, metodlar
- Humanitar sferanın dövlət tərəfindən tam dəstəklənməsi
- ✓ İntellektual potensial, informasiya potensialı, əmək resursları. sahibkarlıq qabiliyyətləri nəzərə alınmaqla əmək resursları, təbii resurslar
- Milli, təşkilati potensialın inkişaf proqramının işlənməsi, informasiya sisteminin təkmilləşməsi
- Dövlət investisiyası və büdcə vasitəsilə sahibkarların həyata keçirmək istədikləri tədbirləri

244. Turizmde sosial-mədəni inkişafın əsas istiqamətlərinə daxildir

- Turizm sahəsində çalışan insanların peşə hazırlığı səviyyəsini daima artırmaq və turizm sahəsində zəngin təcrübəsi ölkələrlə kadr hazırlığı sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığı genişləndirmək
- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- ✓ Ölkə turizm-rekreasiya zonalarının hüquqi statusunu müəyyən etmək, ərazisində turizm zonalarının və turist marşrutlarının müəyyən olunması
- Turizm sənayesini yaratmaq, ölkə turizm-rekreasiya zonalarının hüquqi statusunu müəyyən etmək, ərazisində turist marşrutlarının müəyyən olunmasını təmin etmək, inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri

245. Turizmde real gəlirlərin artımını təmin edən resurslardan istifadə olunması necə hesablanır

- ✓ Turizmde istehlak resurslarının ümumi artımı – həyat səviyyəsinin stabilliyini təmin edən resurslar
- Tələbatın təbiəti və dəyişməsi səbəblərinin insanların istehsal fəaliyyəti ilə müəyyən edilməsi
- Milli gəlirdə istehlak fondu + pullu xidmətlər + ev təsərrüfatında yığım – mənzil fondunun aşınması – elm və idarəetmə müəssisələrinin material xərcləri
- Əhali istehlakı üçün potensial resurslar – Bazis ilində əhalinin son gəlirləri
- Pul gəlirləri, məhsul və xidmətlərin alınmasına sərf olunmayan gəlirlər

246. Turizmin funksiyalarına aiddir

- Xidmət sahələrinin sosial xidmətinin tənzimlənməsi mexanizmi formasında
- ✓ Sağlamlığı bərpa etmək, dünya görüşünü genişləndirmək və istirahət-əyləncə vəzifələrini yerinə yetirmək
- Turizm layihəsinin miqyası üzrə, layihənin məqsədli istiqamətlənməsi üzrə
- Turizm sahəsində yaranan istehsal münasibətlərini birləşdirməlidir
- Ayrı-ayrı maddi nemətlərin bütövlükdə istehlak həcmində xüsusi çəkisi əsasında sosial idarəetmənin metodoloji prinsipidir

247. Strukturuna görə turizmin iqtisadiyyatı ilk növbədə aşağıdakıları həll etməlidir

- Xaricdən valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, kapitalların yatırılmasına şərait yaradır
- ✓ Turizm sahəsində yaranan istehsal münasibətlərini birləşdirməlidir, turizmin bütün resurslarından səmərəli istifadə olunmasına nail olmalıdır, turizmde istehsal aspektlərini və istehsal münasibətlərini təsdiq edən elmi təmsil etməlidir
- Sağlamlığı bərpa etmək, dünya görüşünü genişləndirmək və istirahət-əyləncə vəzifələrini yerinə yetirmək
- Turizm infrastrukturunu sahəsində elmi tədqiqatları inkişaf etdirir
- Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradır

248. Turist tələbatının formalaşmasına təsir edən amillərə daxildir

- ✓ Təbiət, sosial-iqtisadi, turizm sənayesinin maddi bazası, istirahət yerlərinin infrastrukturunu, turizm təklifi
- Nəqliyyat şirkətləri, yerləşmə vasitələri, qidalanma müəssisələri, pərakəndə satış vasitəçiləri, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, turoperatorlar, turizm agentlikləri

- Turist tələbi qiymət, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, turoperatorlar, idxal-ixrac və rəqabət elementləri

249. Turizmde sosial-mədəni xidmətlərin tənzimlənməsində strateji biznes planına daxil olan göstəriciləri müəyyənləşdirin

- Ərazinin icarəsi, mülkiyyətə malik olmaq, torpaq sahəsinin müəyyənləşdirilməsi, personalın idarə olunması
- Tələbat indeksi müəyyən olunmuş uzunmüddətli gəlir və xərclər balansının təhlili, korporativ risk amilləri
- ✓ Personalın idarə olunması, maliyyə, məntiq, marketing tədqiqatları, texnoloji yenilik, sosial-iqtisadi inkişafın proqnozu, dövlət tənzimlənməsi
- İqtisadiyyatda ümumi vəziyyətin dəyişilməsi, bazara yeni növ məhsul və xidmətlərin daxil olması, həyatı zəruri olan zövqün dəyişilməsi
- Şablon tabellər, portfel layihələr, layihə üzrə görüləcək işin smetası

250. Turizmde sosial-mədəni xidmətlərin tənzimlənməsində maliyyə hesabatlarının təhlili hansı göstəricilərə əsasən müəyyən edilir

- Planlaşdırma, büdcənin vəziyyətinə cavabdeh olan struktur vahidinin müəyyən edilməsi
- Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsi
- Ümumi vəziyyətin dəyişilməsi, bazara yeni növ məhsul və xidmətlərin daxil olması, həyatı zəruri olan zövqün dəyişilməsi
- Tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketing fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında
- ✓ Turizm müəssisə və təşkilatlarında faiz və vergi ödəmələri, əməliyyat gəlirləri, xalis gəlir

251. Turist xidmətlərinin sertifikatlaşdırılması aşağıdakı məqsədləri həyata keçirilir

- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanizə edilməsi prinsiplərindən
- İnfilyasiyanın gözlənilən səviyyəsindən, təklif «şokundan», işsizliyin təbii və cari səviyyəsi arasındakı fərqdən
- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri hesabına inkişaf istiqamətinin müəyyən olunmasından
- Sosial risqin işəgötürənlər, muzzla işləyənlər və məcburi sosial sığortaya cəlb edilməli məsul şəxslər və onların bölüşdürülməsindən
- ✓ Müəssisə, təşkilat və sahibkarların vahid əmtəə bazarında fəaliyyətinə, həmçinin beynəlxalq iqtisadi, elmi-texniki əməkdaşlıq və beynəlxalq ticarətdə iştirakına şərait yaradılması

252. Manila bəyannaməsində turizm fəaliyyətinin aşağıdakı istiqamətləri üzrə tövsiyələr verilmişdir

- Reklam məqsədli ekskursiyaların həyata keçirilməsi
- Bronlaşdırma sistemi və inzibati xidmətlər
- Turizm müəssisələrinin işinin əlaqələndirilməsi aid edilir
- ✓ Turist təklifinin nizama salınması, texniki əməkdaşlıq, insan ehtiyatlarına, azad hərəkətə, avianəqliyyat, daxili turizmə aiddir
- Azad qiymət sistemi və mülkiyyət hüququ

253. Turizmin dövlət tənzimlənməsi tədbirlərinə aşağıdakılar daxildir

- Turistin səfərlərini müəyyən edir
- Turizmin normativ bazasını işləyib hazırlayır
- Turizm infrastrukturunu sahəsində elmi tədqiqatları inkişaf etdirir
- ✓ Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradır
- Turizm sahəsində xüsusi razılığın verilməsini təmin edir

254. Turist formallıqları necə müəyyən olunur

- ✓ Turistlərdən dövlət sərhədlərini keçdiyi zaman dövlət orqanları tərəfindən qəbul olunmuş müəyyən qaydalara və qanunlara riayət etmə
- Keyfiyyət, etibarlılıq, təhlükəsizlik, qiymətin inandırıcı olması, istehlakçıların seqmentləşməsi
- Səyahətin əsas məqsədi, səyahətin təşkilinin xarakteri, turist axınının intensivliyi, turun davamiyyət müddəti, qrupda olanların yaş fərqi
- Gömrük rəsmiyyətçiliyinin xarici turistlər üçün vahid şəkllə salınması və sadələşdirilməsi
- Hökumətlərdir, milli turizm administrasiyaları, şirkətlər, turizm əmtəə və xidmətlərinin istehlakçıları

255. Turizm məhsulunun formalaşdırılmasının əsas amili olan turizm sənayesi necə xarakterizə olunur

- ✓ Turizm xidmətlərinin və turist tələbatlı malların reallaşdırılması ilə məşğul olan istehsal, ticarət və nəqliyyat müəssisələrinin məcmusu şəklində
- Turizm infrastrukturunu, turizm sənayesi və lisenziya sisteminin təkmilləşdirilməsi

- İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketinq tədqiqi
- Əyləncə və intellektual funksiyalar, şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdin yorğunluq hissindən azad olması
- Şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdi yorğunluq hissindən azad olması, əyləncə funksiyası, intellektual funksiya

256. Turizm məhsulunun imicinin formalaşdırılması hansı məqsədləri daşıyır:

- Analitik qabiliyyəti, kommunikasiya vasitələrinin düzgün seçimi bacarığı, qarşıya məqsəd qoyma bacarığı, qərar qəbul edərkən əsaslandırma, işi səmərəli təşkil etmək qabiliyyəti və s.
- ✓ Müştərilərin təsəvvüründə turizm məhsulu haqqında rəqiblərin məhsulundan fərqli müsbət rəy yaratmaq
- Turizm layihəsinin miqyası üzrə, layihənin məqsədli istiqamətlənməsi üzrə, turizm müəssisəsinin həyat dövrünün müxtəlif mərhələlərində həyata keçirilən investisiya dövrünün xarakteri və tərkibi
- Bazarın müəyyən hissəsinin itirilməsində, satış həcminin və gəlirin dəyişməsində, neqativ dəyişmələrin xarici sferaya təsirində, məsələn tur xidmətinin qiymətinin aşağı düşməsi başa düşülür
- Turizm məhsulunun xüsusiyyəti və turistlər üçün cəlbediciliyi, gedilən yerdə turistlərin xərclərinə ayırdıqları büdcə və bunun nə qədər tez-tez təkrarlanması, gedilən yerin iqtisadi inkişaf səviyyəsi, gedilən yerin iqtisadi gücünün ölçüsü

257. Otel menecmentinin istiqamətlərinin mürəkkəbliyi hansı göstəricilərin müəyyənəşdirilməsini zəruri edir

- ✓ Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Mərkəz tərəfindən nəzarətin itirilməsi nəticəsində bölmələr bəzən öz hərəkətlərinə rəhbərlik üçün azadlığa və müstəqilliyə o qədər böyük meyl edirlər ki, çox hallarda firmanın tərkibindən və xüsusi işinin təşkilindən çıxmaq cəhdləri meydana çıxır
- Texnoloji inkişaf, firma və dövlətin qarşılıqlı əlaqəsi, transmilli xarakter, idarəetməyə yeni tələblərin meydana çıxması
- Nümunə etalonu, lider, indeqator, informasiya toplayan, informasiyanı bölüşdürən, xarici təşkilatlarla müəyyən məqsədlər üzrə nümayəndə olma, sahibkar, ayrı-ayrı pozğunluqlar
- Menecment fəaliyyətinin səmərəliliyi Prinsipi, idarəçilik qərarlarının optimallığı, idarəçilik prinsiplərinin elmi təşkili, təşkilat və sosial-iqtisadi prinsiplərə vəhdət sistem halında yanaşma

258. Turizm məhsulunun qiymətinə təsir edən əsas amillər aşağıdakı kimi qruplaşdırılır

- Turizmin inkişafına dair dövlət proqramından, turizm sahəsində dövlət siyasətinin əsaslarını müəyyənəşdirilməsindən
- Bazarın digər məhsullarının qiyməti kimi istər beynəlxalq, istərsə də yerli bazarda gedən proseslərə uyğun formalaşması
- Sosial-psixoloji və iqtisadi amillər
- İqtisadi münafişələrin və bazar münasibətlərinin iştirakçıları arasında ziddiyyətlərin yumşaldılması, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınmasıdır
- ✓ Tur günlərinin sayından, turun növündən, turistlərin yaş tərkibindən

259. Turizm sığortanın hansı növləri mövcuddur:

- Qaçqınçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalama
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalama
- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələri
- Xüsusi təyinat yeri, müəyyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə, assistans, nəqliyyatın ləngiməsi halları zamanı sığortalama, avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sahiblərinin məsuliyyət sığortası
- ✓ Tibbi sığorta, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalama, assistans, nəqliyyatın ləngiməsi halları zamanı sığortalama, avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sahiblərinin məsuliyyət sığortası

260. Çarter necə ifadə olunur

- ✓ Beynəlxalq turizm müəyyən müddətə və ya daimi reyslərlə uçan təyyərələrdə yerlərin bir qisminin icarəyə alınması haqqında müqavilədir
- Beynəlxalq turizm təyyərələrin satın alınması haqqında müqavilədir
- Xüsusi təyinat yeri, müəyyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə haqqında müqavilədir
- Daimi reyslərdə rəqabətin meydana gəlməsi, turoperator strukturunun formalaşması və onun sonrakı ixtisaslaşması haqqında müqavilədir
- Beynəlxalq turizm müəyyən müddətə və ya daimi reyslərlə uçan təyyərələrdə bütün yerlərin icarəyə alınması haqqında müqavilədir

261. Turizm sahibkarlığın əsas bölmələrinin sxemi necə ifadə olunur

- Xidmətlər sənayesi, gid-ekskursiya bələdçiləri, əyləncə sənayesi
- ✓ Xidmətlər sənayesi, gid-ekskursiya bələdçiləri, əyləncə sənayesi, qidalanma sənayesi, nəqliyyat, mehmanxana sənayesi
- Nəqliyyat, mehmanxana sənayesi
- Turizm infrastrukturunu, sığorta işi, turoperator və turagentlər

- Xidmətlər sənayesi, əyləncə sənayesi, qidalanma sənayesi

262. Turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələrə daxil edilir

- Avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri, kanat və boru-kəmər nəqliyyatı
- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, kirayə məntəqələri, avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri
- ✓ Avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri və s.
- Avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri, mehmanxanalar, motellər, pansionatlar, kempinqlər, turist bazaları, şəxsi mənzillər, səhiyyə müəssisələrinin çarpayı normaları və s.
- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis müəssisələri, avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri

263. Mənfəətin hesablanma metodikası necə təsnifləşdirilir

- ✓ Xüsusi mənfəət normasını formalaşdırır, hər bir turist müəssisənin yerləşdiyi şəraitdən, onun tutumundan, istehsal güclərindən, xarici ölkələrin və yerli turistlərin tələbatından asılı olaraq reallaşan, satılan məhsul və xidmətlərə görə
- Turizmin inkişafına dair dövlət proqramı işləyib hazırlamaq; turizm sahəsində dövlət siyasətinin əsaslarını müəyyənləşdirmək; turizmin normativ bazasını işləyib hazırlamaq
- Yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirmək marağında olmaq, müəssisənin idarə edilməsi zamanı səmərəli qiymət siyasəti həyata keçirmək, bazarın konyukturasını düzgün qiymətləndirmək və öz məhsuluna obyektiv qiymət təyin etmək
- İqtisadi münafiqələrin və bazar münasibətlərinin iştirakçıları arasında ziddiyyətlərin yumşaldılması, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınmasıdır, turizm xidmətlərinin standartlaşdırılması
- Fövqəladə vəziyyət yarandığı hallarda dövlət Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənarında Azərbaycan turistlərinin maraqlarının müdafiəsi üzrə, o cümlədən onların müvəqqəti olduqları ölkədən köçürülməsi üzrə tədbirlərə

264. Turizm iqtisadiyyatında marketinq tədbirlərinin aparılmasının vacibliyi aşağıdakı kimi təyin olunur

- Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommertiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyətdir
- Bu sahəyə vəsait qoyuluşları, turizm müəssisələrindən və turistlərdən əldə olunan gəlirlər, turizm sahəsində işləyənlərin maddi təminatı, yeni iş yerlərinin yaradılması ilə müəyyən olunur
- Dövlət çevrilişləri və terror hadisələrinin həyata keçirilməsi, səyahətlərin sığortalanması, valyuta mübadiləsi və yol çeklərinin komission yığımlı, rabitə xətləri
- Proqnozlaşdırmanın hazırlanması üçün vaxtın ayrılması, tələb olunan dəqiqlik səviyyəsi, araşdırmaq üçün verilənlərin xarakteri, proqnoz verilən müddət
- ✓ Turizmde reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması

265. Respublikanın rekrasiyon rayonlaşmasının çoxfazlı sxemi aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir

- Heyətdən istifadə olunmanın səmərəliliyinin artırılması, müxtəlif səviyyələrdə qəbul olunmuş qərarların səlahiyyətlərinin artırılması
- ✓ Tələbat” blokunun rayonlaşdırılması, ”Təklif“ blokunun rayonlaşdırılması, ”Tələbat-təklif” probleminin “balans” yanaşma əsasında inteqral sahəli rekrasiyon rayonlaşdırılması, makroiqtisadiyyatın ərazi təşkilinin tərkib hissəsi kimi turizm və istirahətin optimal yayılması problemini həll edən rekrasiyon rayonlaşdırma
- Dövlət miqyasında turizm firmalarının istehsal-xidmət və region əhalisinin turist xidmətlərinin təşkilində mənfəətin əldə olunmasını bildirir
- Təşkilati xarakterli müxtəlif mexanizmlər və sosial-iqtisadi mülahizələr sistemi vasitəsilə turizmin aktual problemlərinin dərk edilməsi, qanunverici təşəbbüs və sosial turizmin təşkilinin yeni növü əsasında ölkədə sosial turizmin bərpası
- Mehmanxanaların xidmət standartlarına uyğunluğunun təyin olunması

266. Dünya mehmanxana sənayesində klassifikasiya nədir

- Otellərdə idarəetmənin nəzarət texnologiyasının müəyyənləşdirilməsi
- Turizm bazarının sistemli təhlili, resursların hərəkəti, məhsul və xidmətlərin hərəkət kanalları, qiymət, reklam, ictimaiyyətlə, firmadankənar əlaqələr
- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, özünün funksional fəaliyyəti çərçivəsində əməkdaşların işçini koordinasiya və təşkil etmə
- Texnoloji inkişaf, firma və dövlətin qarşılıqlı əlaqəsi, transmilli xarakter, idarəetməyə yeni tələblərin meydana çıxması
- ✓ Konkret mehmanxananın və nömrələrin xidmət standartlarına uyğunluğunun təyin olunmasıdır

267. Dünya mehmanxana sənayesinin təcrübəsi əsasında hansı mehmanxana müəssisə tipləri fərqləndirilir

- Luks otel, orta dərəcə, apartament, ekonom, kurort, turist mehmanxanaları, turist bazası, maksimum, aeroport, azart, B&B, motel, rotel, botel, flotel, pleyboy, flaytel, bunqalo, absis, kempinq və konqres

- Orta dərəcə, apartament, ekonom, kurort, turist mehmanxanalari, turist bazasi, aeroport, azart, kristal, platin, subardinasia, B&B, motel, rotel, botel, flotel, flaytel, bunqalo, kempinq və konqres otellər
- Apartament, ekonom, kurort, turist mehmanxanalari, turist bazasi, aeroport, azart, B&B, motel, kristal, platin, rotel, subardinasia, botel, flotel, flaytel, bunqalo, pleyboy, kempinq və konqres otellər
- ✓ Luks otel, orta dərəcə, apartament, ekonom, kurort, turist mehmanxanalari, turist bazasi, aeroport, azart, B&B, motel, rotel, botel, flotel, flaytel, bunqalo, kempinq və konqres otellər
- Luks otel, orta dərəcə, apartament, ekonom, kurort, turist mehmanxanalari, turist bazasi, aeroport, azart, B&B, motel, rotel, botel, flotel, flaytel, aventura, internet, bunqalo, kempinq və konqres otellər

268. Turist bazarının mahiyyəti onun hansı funksiyalarında ifadə olunur

- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması
- Milli səviyyədə marketinq tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi
- ✓ Turist məhsuluna olan dəyər və istehlak dəyərinin realizə olunması, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı
- Turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi
- Ölkənin müsbət imicinin yaradılması, xarici turistlər üçün ölkənin cəlbedici turizm istiqamətində irəliləməsi

269. Turizm bazarı hansı iqtisadi sistemin elementidir

- Turizm məhsulunun təklifi, təhsil və səhiyyə sisteminin qiymət və rəqabət elementlərinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Turist tələbi, turizm məhsulunun təklifi, qiymət və rəqabət elementlərinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- ✓ Turist tələbi və ya turizm məhsulunun qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Turist tələbi qiymət, idxal-ixrac və rəqabət elementlərinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir

270. Turizmdə ödəmə balansına aid edilir

- Turist xərclərinin regionda dövr etməsinin hərəkət verici qüvvəsi – multiplikator effekti ilə müəyyən olunur
- Turistlərin turizm xidmətəri və turizm məhsullarının alınması sərf etdikləri xərclər nəticəsində müəyyən olunur
- Məişət əşyalarının alınması, kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri aid edilir
- Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri aid edilir
- ✓ Ölkəni tərk edən yerli turistlərin xərcləri ilə ölkəyə gələn xarici turistlərin yerli turizm məsulları və xidmətlərin istehlakına sərf etdikləri xərclər qarşı-qarşıya qoyulur

271. Turizmdə investisiya nəyi ifadə edir

- Turizmin normativ bazasını işləyib hazırlayır
- Məşğulluğun artırılması, əhali gəlirlərinin səviyyəsinin yüksəldilməsi, həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması
- ✓ Mehmanxana və turizm xidmətləri ilə məşğul olan müəssisələrin tikintisi, modernləşdirilməsi və yenidən qurulmasına kapital qoyuluşundan ibarətdir
- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələrinin yaradılmasını
- Turizm sahəsində xüsusi razılığın verilməsini təmin edir

272. Turizmin maddi-texniki bazasına daxildir

- ✓ Mehmanxanaların, panseonatların, turbazaların, sanatoriyaların, çarpayı fondları və otaqların sayı, turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı, turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları
- İstehsalçılar üçün müxtəlif istehlakçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- Turizmin inkişafı əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri
- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri

273. Turizmə təsir edən müsbət amillərə aşağıdakılar daxildir:

- √ Real gəlirlərin artımı, gəlirlərin daha müntəzəm bölüşdürülməsi, valyuta kursunun stabil vəziyyəti
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Turizmin inkişafı iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradılır
- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Əyləncə mərkəzləri, attraksionlar, tarixi abidələr, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi

274. Mexmanxanalarda əyləncələrin müxtəlifliyi necə əsaslandırılır

- İnsan tərəfindən könüllü olaraq əyləncə növünün seçilməsi, əyləncə növlərinin qeyri-məhdud sayı, əyləncənin istehlakı üçün şəxsiyyətin ilkin hazırlanması, əyləncələrin digər məşğuliyyətlərlə kombinasiya edilməsi
- Menecerlər və əməkdaşlarla əlaqə yaratmaq formalarını həyata keçirmək, özünün funksional fəaliyyəti çərçivəsində əməkdaşların işçini koordinasiya və təşkil etmə
- Məqsədli meylə, istiqamətə malik olması, sistemli, əsaslandırma, iyerarxiyalı qaydada subardınasiya olunması, konkret ünvanlı olması, direktivlik, müvafiq resurslarla təminat
- √ Əyləncələrin rəngarəngliyinin formalaşması, müxtəlif əyləncələrin vacibliyinin müqayisəsinə keçmək, daha sonra şəxsiyyətin inkişafında ayrı-ayrı məşğuliyyətlərin payının qiymətləndirilməsi
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satışın kompleks qiymətləndirilməsi

275. Turizm sənayesinə daxildir

- √ Turizm fəaliyyəti təşkilatçıları, daşınma vasitələri, mehmanxana sənayesi, ictimai iaşə sistemi, əyləncə sistemi və attraksionlar, turizm infrastrukturunu, sığorta işi, bank və maliyyə xidmətləri, informasiya xidmətləri, turizm informasiya mərkəzləri
- İqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq
- Turizm fəaliyyəti təşkilatçıları, daşınma vasitələri, mehmanxana sənayesi, ictimai iaşə sistemi, əyləncə sistemi və attraksionlar, infrastruktur, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr
- Turistlərin yaşadığı ölkənin daxili siyasi sabilliyi, turistləri qəbul edən ölkənin daxili siyasi sabilliyi, ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər
- Komfort təbii şəraitin olması, landsaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, inkişaf etmiş hidroqrafik şəbəkələrin və təbii su hovuzlarının olması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması

276. Turizm məhsulunun irəliləyişinin məqsədi aşağıdakı istiqamət üzrə müəyyən olunur

- Hərəkət fəallığı, məkdaşların gəlirin artırılmasında maraqlı olması, firmanın gündəlik işinin təşkili, yekun gəlirin əldə olunması
- √ Bazarın yayılması, mövcud bazardan müştərilərin böyük miqdarını yayındırmaq, yeni xidmət və marşrutlara tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
- Kütləvi informasiya vasitələri, çap reklam nəşrləri, kino və video reklam, küçə reklamı, suvenirilər, sərğilər, birjalar, yarmarkalar
- İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketing tədqiqi
- Xidmətlər paketi rekvizitləri, turist yollarının qiymətləri

277. Mexmanxana sektorunda idarəetmə qərarlarına qarşı hansı əsas tələblər qoyulur

- Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Planlaşdırma, təşkil etmə, əsaslandırma, nəzarət, proqnozlaşdırma, sistemləşdirmə, əlaqələndirmə
- Biznesin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması, planlaşdırılması və gözlənilən nəticələrə nail olunması
- √ Məqsədli meylə, istiqamətə malik olması, sistemli, əsaslandırma, iyerarxiyalı qaydada subardınasiya olunması, konkret ünvanlı olması, direktivlik, müvafiq resurslarla təminat

278. Azərbaycanda turizmin coğrafiyasını müəyyənləşdirmir

- meşə və iqlim
- dağlar
- √ sosial infrastruktur
- landsaftlar və örtüklər
- su təminatı

279. Respublikanın təhsil sistemi hansı mərhələlərə bölünür:

- Ümumi təhsil müəssisələri, ali və orta ixtisas təhsil müəssisələri

- Məktəbəqədər təlim tərbiyə müəssisələri, litseylər, kolleclər
- √ Məktəbəqədər təlim tərbiyə müəssisələri, ümumi təhsil müəssisələri, ali və orta ixtisas təhsil müəssisələri
- Ali və orta ixtisas təhsil müəssisələri
- Məktəbəqədər təlim tərbiyə müəssisələri, peşə təhsili müəssisələri, ali və orta ixtisas təhsil müəssisələri

280. Təhsildə səmərəlilik:

- Təhsilin mövcud standartlara, normalara, sosial-iqtisadi tələblərə, şəxsiyyətin, cəmiyyətin və dövlətin maraqlarına uyğunluğu
- Mövcud təhsil standartları, tədris proqramları və planları əsasında təhsilin bir neçə səviyyədə əldə edilməsi imkanı, təhsilin ayrı-ayrı pillələri arasında sıx dialektik qarşılıqlı əlaqənin təmin olunması və onun insanın bütün həyatı boyu ardıcıl davam etməsi
- Bütün vətəndaşların bərabər şərtlər əsasında təhsil almaq imkanları yaradılması və təhsil hüququnun təmin olunması
- Milli təhsil sisteminin dünya təhsil sisteminə səmərəli formada qoşulması, uyğunlaşması və qovuşması əsasında inkişafı
- √ Təhsilin və elmi yaradıcılığın daim inkişaf edən, faydalı və son nəticəyə istiqamətlənən müasir metodlarla təşkili

281. Təhsildə keyfiyyətlik:

- Milli təhsil sisteminin dünya təhsil sisteminə səmərəli formada qoşulması, uyğunlaşması və qovuşması əsasında inkişafı
- √ Təhsilin mövcud standartlara, normalara, sosial-iqtisadi tələblərə, şəxsiyyətin, cəmiyyətin və dövlətin maraqlarına uyğunluğu
- Təhsil sahəsində əldə olunmuş bilik və təcrübənin ardıcıl olaraq növbəti nəsəyə ötürülməsi
- Təhsilin və elmi yaradıcılığın daim inkişaf edən, faydalı və son nəticəyə istiqamətlənən müasir metodlarla təşkili
- Bütün vətəndaşların bərabər şərtlər əsasında təhsil almaq imkanları yaradılması və təhsil hüququnun təmin olunması

282. Təhsil investisiyası nədir?

- Təhsilin maliyyələşdirilməsi
- İnsan kapitalı
- √ Təhsilin inkişafına sərmayə qoyuluşu
- Təhsil krediti
- Sistemləşdirilmiş bilik, bacarıq və vərdişlərin mənimsənilməsi prosesi və onun nəticəsi

283. Təhsil franşayzinqi nədir?

- Təhsil müəssisəsinin müvafiq şərtlərlə menecer tərəfindən idarə olunması
- Təhsil müəssisəsinin müvafiq şərtlərlə icarə əsasında kompleks idarə olunması
- Təhsil məhsullarının müqavilə əsasında beynəlxalq bazara çıxarılması
- √ Təhsil məhsullarının müvafiq şərtlərlə təhsil bazarında reallaşdırılması üzrə kompleks xidmətlər sistemi
- Təhsil məhsullarının müvafiq şərtlərlə beynəlxalq bazarda reallaşdırılması

284. Təhsilin hər bir pilləsi üzrə təlim nəticələri və məzmun standartlarını, tədris fənlərini, həftəlik dərs və dərsdankənar məşğələ saatlarının miqdarını, pedaqoji prosesin təşkili, təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi və monitorinqinin aparılması sistemini özündə əks etdirən dövlət sənədi:

- Təhsil planı
- Təhsil məhsulu
- Təhsilin akkreditasiyası
- Tədris planı
- √ Təhsil proqramı

285. İnsan inkişafı indeksini müəyyən edərək hansı göstəricidən istifadə edilir:

- Adambaşına düşən ÜDM, azad iqtisadi zonaların yaradılmasının təsiri, gözlənilən ömrün uzunluğu, təhsil səviyyəsi
- Adambaşına düşən ÜDM, azad iqtisadi zonaların yaradılmasının təsiri və təhsil səviyyəsi
- √ Adambaşına düşən ÜDM, gözlənilən ömrün uzunluğu, təhsil səviyyəsi
- Adambaşına düşən ÜDM, gözlənilən ömrün uzunluğu
- Adambaşına düşən ÜDM, təhsil səviyyəsi

286. Müvafiq peşə-ixtisas təhsili istiqamətinin tərkib hissələrindən biri üzrə alınan peşə ixtisası:

- √ İxtisaslaşma
- Elmi ad

- Elmi dərəcə
- Bakalavr
- Magistr

287. Müvafiq təhsil sənədində təsbit olunan peşə, bir peşə daxilində fəaliyyət növü:

- Elmi tədqiqat
- İxtisasartırma
- √ İxtisas
- Peşəyönümü
- İxtisaslaşma

288. Müstəqil və ya universitetlərin struktur bölməsi olaraq, konkret ixtisaslar üzrə ali təhsilli mütəxəssis hazırlığını və əlavə təhsil proqramlarını həyata keçirən, tətbiqi tədqiqatlar aparan ali təhsil müəssisəsi:

- Universitet
- Akademiya
- İxtisasartırma müəssisəsi
- √ İnstitut
- Elmi tədqiqat mərkəzi

289. Tibb ixtisasları üzrə baza ali təhsili əsasında həkim-mütəxəssis hazırlığı forması:

- Adyunktura
- √ Rezidentura
- Universitet
- Doktorantura
- Ordinatura

290. Akkreditasiya nədir?

- Hər bir təhsil pilləsində və səviyyəsində təhsilalanların təhsildə nailiyyətlərinin və təhsilverənlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi proseduru
- √ Təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin dövlət təhsil standartlarına uyğunluğunun və onun statusunun müəyyənləşdirilib təsdiq edilməsi proseduru
- Ali təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin dövlət təhsil standartlarına uyğunluğunun və onun statusunun müəyyənləşdirilib təsdiq edilməsi proseduru
- Təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin dövlət təhsil standartlarına uyğunluğunun qiymətləndirilməsi proseduru
- Dövlət təhsil müəssisəsinin hər bir pilləsində və səviyyəsində təhsilalanların təhsildə nailiyyətlərinin və təhsilverənlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi proseduru

291. Ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrində professor-müəllim heyətinin və konsertmeysterlərin bir stavka üzrə illik dərslər yükü:

- 450 saat
- √ 500 saat
- 400 saat
- 650 saat
- 600 saat

292. Təhsil siyasəti prinsiplərinə aid deyildir:

- Hüquq bərabərliyi
- Təhsildə azadlıq və plüralizm
- Təhsilin dünyəvi xarakteri
- √ Elitar təhsil sistemi
- Humanizm

293. Ali təhsil müəssisəsinin bakalavr pilləsində tələbələrin həftəlik maksimal tədris yükünün həcmi neçə saatdır?

- 25 saat
- 55 saat

- 35 saat
- √ 45 saat
- 30 saat

294. Təhsilin nəzərdə tutulan yeni iqtisadi modeli aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

- Sertifikatlar tətbiq etməklə təhsil sahəsinə dövlət nəzarətinin saxlanması
- Resursla təminatın normativ üsulla formalaşdırılması, böhran dövründə zəmanətli dövlət təminatının saxlanması
- √ Təhsil müəssisə və təşkilatlarının fəaliyyəti üzrə mənfəətinə, habelə belə müəssisələrin təsisçiləri və investorlarının bu istiqamətdə sərf etdiyi vəsaitə vergilərin ləğv edilməsi
- Təhsil müəssisələrinə elmi və təsərrüfat sərbəstliyinin verilməsi
- Təhsil üzrə yerli və regional xüsusiyyətləri nəzərə almaqla ümumi dövlət standartlarının həyata keçirilməsi və təhsil sisteminin fəaliyyətini normal səviyyədə təmin edən dövlət maliyyələşdirmə normativinin müəyyən edilməsi

295. Elmin normativ göstəriciləri deyil:

- Elmin normativ planlaşması hər elmi işçiyə düşən maliyyə resursları ilə müəyyən olunur
- Hər manat kapital qoyuluşunun verdiyi nəticə
- Maddi – texniki bazası normaları, nəhayət elmi işçilərin sosial təminatı göstəriciləri daxildir
- √ Cəmiyyətin ETT – yə olan tələbatı ilə müəyyən olunur
- Elmə qoyulan kapital qoyuluşunun ümumi daxili məhsulda həcmi

296. Elmin normativ əsasları:

- Elmə qoyulan kapital qoyuluşu ilə müəyyən olunur
- √ Cəmiyyətin ETT – yə olan tələbatı ilə müəyyən olunur
- Elmi-texniki prioritetlərlə müəyyən olunur
- Elmi işçilərin sayı ilə müəyyən olunur
- Elmi kadrların sayı ilə müəyyən olunur

297. Dövlət attestasiyası bütün təhsilənlər üçün məcburidir, onun hazırlanmasına və təşkilinə ayrılan müddət neçə həftədir?

- √ 6 həftə
- 10 həftə
- 4 həftə
- 3 həftə
- 2 həftə

298. Akademik saat neçə dəqiqədir?

- 40
- 80
- 90
- 75
- √ 45

299. Rezidenturada təhsil müddəti neçə ildir?

- 3-5 il
- 2-4 il
- √ 2-5 il
- 2-3 il
- 4-5 il

300. Ali təhsildə humanitar fənn bölməsinə məcburi fənlər kimi hansı fənlər daxildir?

- "Fəlsəfə", "İnformatika" və "Psixologiya"
- Fəlsəfə, "Ali məktəb pedaqogikası" və "Psixologiya"
- "Xarici dil", "Ali məktəb pedaqogikası" və "Fəlsəfə"
- "Xarici dil", "İnformatika" və "Psixologiya"

✓ "Xarici dil", "Ali məktəb pedaqogikası" və "Psixologiya"

301. Təhsilin inkişafını əsas hansı tələbat müəyyən edir?

- İnformasiya təminatı
- ✓ Kadr təminatı
- Maliyyə təminatı
- Maddi-texniki baza
- Tədris metodiki vəsaitlər

302. Magistratura səviyyəsində auditoriya dərsləri neçə saatdan çox olmamalıdır?

- 12 saatdan
- ✓ 16 saatdan
- 24 saatdan
- 28 saatdan
- 14 saatdan

303. Orta ixtisas təhsili pilləsində aşağıdakı təhsil alma formaları müəyyən edilir. Hansı doğru deyil?

- Əyani
- Distant (məsafədən)
- Sərbəst (eksternat)
- ✓ Evdə təhsil
- Qiyabi

304. Orta ixtisas təhsili müəssisəsi təhsil və tərbiyə mərkəzi kimi öz nizamnaməsinə uyğun aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirir. Hansı doğru deyil?

- Hər bir şəxsin intellektual, mədəni və mənəvi inkişafı, orta ixtisas təhsili alma tələblərinin ödənilməsi
- ✓ Ali təhsilli kadrların hazırlanması
- İxtisasartırma və kadrların yenidən hazırlanmasının təmin edilməsi
- Xarici əlaqələrin təmin edilməsi
- Təlim-tərbiyə prosesinin yüksək səviyyədə təşkil edilməsi

305. əlavə təhsil hesab olunmur:

- İxtisasartırma
- ✓ Evdə təhsil
- Təkrar ali təhsil və orta ixtisas təhsili
- Yaşlıların təhsili
- Stajkeçmə və kadrların təkmilləşdirilməsi

306. Vençur investisiyalaşması nədir?

- ✓ Elmi layihələrin reallaşmasına qoyulan vəsait
- Elmin dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi
- Elmi tədqiqatların qeyri-kommersiya üsulu ilə inkişafı
- Təhsilin inkişafına kapital qoyuluşu
- Elmin inkişafına qoyulan vəsait

307. Təhsilin modernləşdirilməsinin məqsədlərinə aiddir:

- ✓ Təhsil sisteminin davamlı inkişaf mexanizminin yaradılması
- Təhsil sisteminin keyfiyyətinin yüksəldilməsi
- Təhsil sisteminin yeni qaydada maliyyələşdirilməsi
- Təhsil sistemində yeni metodların tətbiqi
- Təhsil sisteminin yeni mexanizminin yaradılması

308. Məşğulluq fəaliyyəti hansı əlamətlərə görə qruplaşdırılır

- √ İqtisadiyyatda çalışanlar, hərbi xidmətdə olanlar, istehsaldan ayrılmaqla təhsil alanlar
- İstehlakın sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınması məqsədi ilə
- Məzmununa, keçirildiyi yerə, hərəkət üsuluna, müddətinə, iştirakçıların tərkibinə və sayına, keçirilmə üsuluna görə
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsiplərinə əsasən
- Məşğuliyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirlərinə əsasən

309. Sosial sferada əmək məsrəflərinin xüsusiyyətlərinə aiddir

- √ Sosial sferanın əmək ehtiyatları
- Sosial sferanın əsas fondları
- İş yerləri arasında olan mütənasiblik.
- Maddi texniki bazarın modernləşməsi
- Kadrlar potensialı

310. Tranfert ödəmələrə aiddir

- İstehsal və istehlakın tarazlığı, dinamikası və artım sürətinə əsasən formalaşan maliyyə mənbələri
- Oğurluq, nəzərə alınmayan, pulsuz və yığıma yönəldilən maliyyə mənbələri
- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri
- √ Bütçə hesabına dövlət tərəfindən maliyyələşdirilən xərclər
- Sahibkarlıq fəaliyyəti hesabına formalaşan maliyyə mənbələri

311. Sosial sfera sahəsinin ümumi xarakteristikası və kadr strukturuna aiddir

- √ Sosial sfera, əşya, prosessual, ideya və insani cəhətli zəruri komponentlər dəstinə malikdir
- Sosial sfera təhsil, səhiyyə, məişət, nəqliyyat xidməti və rabitə proseslərini təmin edən, həmçinin əhatə etdiyi yerlərin sayı
- Sosial kompleks xalq təsərrüfatı kompleksinin tərkib hissəsi olan xidmət sahəsinə aiddir
- Müasir dövrdə sosial sfera ictimai məhsulun passiv istehlakçısı deyil, iqtisadiyyatın sürətli artımının fəal hərəkət verici qüvvəsidir
- Sosial sferanın əsas funksiyası həyat fəaliyyətinin subyektivi olan insanın sosial təkrar istehsalı funksiyası, onun həyat təminatının ehtiyatlarının təkrar istehsalı və sosial infrastrukturların təkrar yaradılması funksiyaları ilə şərtləndirilir

312. Sosial sferanın əsas vəsaitlərinin dinamikasına aiddir

- √ Sosial sahələrə cəlb olunan resursların daimi artan həcmi, ictimai təkrar istehsalda iqtisadi əlaqələrinin inkişaf dinamikasına, maddi və maliyyələrin istiqamətlənməsinə təsir edir.
- Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyəti, sosial və iqtisadi vəzifələrin icrası ilə bağlıdır.
- Sosial sferanın dinamizminin ən mühüm amili elmi texniki tərəqqidir
- Sosial sferanın sahələrinin fəaliyyətidir
- Sosial sferada resursların təkrar istehsalının ən vacib xüsusiyyətlərindən biri onun təkrar istehsalın resurs tutumlu olmasıdır

313. Sosial sahələrin inteqrasiyası potensialına daxildir

- √ Təbii resurslar
- Yanacaq resursları və s.
- Elmi texniki tərəqqinin inkişafı
- Nəqliyyat və rabitə infrastrukturları
- Əmək ehtiyatları, onların cins, yaş və peşə tərkibləri

314. Sosial sferanın sahələrində əsas fondlar, onların təkrar istehsalı hansı mənbələr hesabına maliyyələşdirilir

- √ Bütçə vəsaitləri hesabına olan fondlar
- Xeyriyyə fondları
- Bir və bir neçə fiziki şəxs, ailə tərəfindən təşkil olunan və maliyyələşdirilən müstəqil fondlar
- Korporasiyaların vəsaitləri hesabına maliyyələşdirilən assosiativ fondlar
- Bütçədən kənar sferada olan fondlar

315. əmək bazarında seqmentləşmə nədir?

- işəgötürənlərlə maddəli işçilərin maraqlarının razılaşması və qarşılıqlı fəaliyyəti
- insanların əmək qabiliyyətini müəyyən edən müxtəlif keyfiyyətlərin
- işçi qüvvəsinə olan tələbatın təklifi üstələməsi
- ✓ işçi qüvvəsinin hərəkətini məhdudlaşdıran qapalı sektorlara bölgüsü
- işçi qüvvəsinin hərəkəti

316. İqtisadi qeyri-fəal əhaliyə aiddir:

- məşğul olanlar
- məşğul olan yeniyetmələr
- işsizlər
- ✓ iş axtarışını dayandıran, buna maraq göstərmişlər
- iş axtaranlar

317. əmək ehtiyatlarının təkrar bölgüsünün əsas funksiyaları:

- inzibati və azad
- ✓ iqtisadi və sosial
- texniki və humanitar
- ümumi və xüsusi
- artım və yüksəliş

318. əmək potensial hansı kateqoriyalara məxsusdur:

- iqtisadiyyat, mədəniyyət, elm
- ərazi, inzibati, bələdiyyə
- ölkə, şəhər, kənd
- miqrasiya, inflyasiya, rəqabət
- ✓ cəmiyyət, müəssisə, fərdi insan

319. əmək qabiliyyətli yaş həddinə hansı amil təsir göstərir

- ✓ dövlət qanunvericilik aktları
- beynəlxalq miqrasiya
- sahibkarlığın inkişafı
- siyasi fəallıq
- ətraf mühit

320. əmək ehtiyatları hansı funksiyanı icra edir

- enerjinin məsrəflərini
- informasiyanın toplanmasını
- investisiya qoyuluşu
- biznesin formalaşması
- ✓ məhsul və xidmətlərin istehsalı

321. Yerdəyişmə xarakterinə görə miqrasiyanın hansı növləri mövcuddur:

- ✓ mövsümi və dövri
- iqtisadi və sosial
- texniki və estetik
- bioloji və fiziki
- azad və maddəli

322. əmək potensialın hansı tərəfləri mövcuddur:

- ✓ kəmiyyət və keyfiyyət
- üfüqi və şaquli
- sadə və mürəkkəb
- ictimai və fərdi

- iqtisadi və sosial

323. əmək ehtiyatlarının sayı hansı amildən birbaşa asılıdır

- ergonomik
- estetik
- ✓ demoqrafik
- texniki
- sanitar-qiqiyenik

324. ərazi həddlərini keçərək insanların yerdəyişmə prosesi necə adlanır

- Təbii artım
- Tənzimləmə
- İş qüvvəsinin hərəkəti
- Adaptasiya
- ✓ Miqrasiya

325. əmək resurslarının bölgüsü hansı məqsədə xidmət edir?

- İstehsalın artırılmasına
- ✓ İqtisadiyyatın işçi qüvvəsinə olan tələbatının ödənilməsinə
- Əmək ehtiyatları ilə bağlı dövlət nəzarətinin aparılmasına
- İş yerləri üzrə kadrların yerləşdirilməsinə
- İstehsal məsrəflərinin azaldılmasına

326. Dövlətin sosial müdafiə resursları hansı mənbələrdən formalaşır

- ✓ Dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri, xüsusi vəsaitlər
- Birbaşa vəsaitlər və məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri
- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər və sosial sığorta ödənişləri
- İşçilərin əmək haqqı, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətləri, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kagızlar, təqaüdlər və sosial müavinətlər
- İşsizliyə görə ödənişlər, dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri və xüsusi vəsaitlər

327. Sosial sektorda sahibkarlığa yardım etmək üzrə tədbirlər aşağıdakı istiqamətlərə yönəlməlidir

- Sosial və fərdi problemlərin, vəziyyətlərin diaqnostikası; sosial profilaktika, sosial uyğunlaşma, sosial reabilitasiya, sosial terapiya
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Firmaların zəif növ müxtəlifliyi və onların ayrı-ayrı növlərinin üstünlük təşkil etməsi, mövcud inhisarçı üstünlüklərin reallaşdırılmasına açıq ifadə olunan cəhd
- ✓ Geniş təbəqəsinin formalaşdırılması, perspektiv növlərinin və istiqamətlərinin stimullaşdırılması, investisiya resurslarının yığılmasına və onlaon prioritet istiqamətlərdə istifadə olunmasına təsir göstərmək, beynəlxalq rəqabət şəraitində sabitliyinin təmin edilməsi
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə

328. Təhsil almaq istəyənlərin ümumi sayı hansı əsas tələbat sistemi ilə formalaşır

- ✓ İqtisadiyyatın tələbatı sistemi ilə və əhalinin intellektual tələbatı nöqtəyi nəzərindən
- Yerli hakimiyyət orqanlarının sosial-iqtisadi sahədə artmaqda olan problemləri və bu problemlərin həll edilməsi üçün maliyyə imkanları axtarılması
- İqtisadi meyar kimi səhiyyənin maliyyə imkanları, kapital qoyuluşu, iş qüvvəsinin istifadə edilməsi problemləri
- İqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq
- İnsanların məhsuldar qüvvə kimi istehsal posesində aktivliyini artırır, intellektual səviyyəli insanların həyat fəaliyyətinə qayıtmasına təsir edir

329. Makrosəviyyədə əmtəə və xidmət təklifinin formalaşmasının hansı mənbələri mövcuddur

- Qəza vəziyyətində olan bina və tikililərin bərpa-gücləndirilmə işlərinin aparılması, kommunal xidmətlər sahəsində restrukturizasiya tədbirlərinin sürətləndirilməsi
- Həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi və istehlak bazarının tələbatına uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi

- İşçilərin əmək haqqında, birdəfəlik müavinətlər istisna olmaqla, dövlət pensiyalarına, təqaüdlərə və sosial müavinətləri
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- ✓ Respublikanın daxili istehsalı və resursları hesabına formalaşan əmtəə və xidmət təklifi, kəndardan əmtəə təklifi və respublika əhalisinin başqa respublikaların istehlak etdiyi əmtəə və xidmət miqdarı

330. əhali gəlirlərinin bölüşdürülməsinin qeyri-bərabərliyi hansı səbəblərdən ola bilər

- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu
- Ölkənin vətəndaşları qocaldıqda, xəstələndikdə, əmək qabiliyyətini itirdikdə, ailə başçısını itirdikdə onlara dövlət hesabına müəssisələr
- Ölkənin vətəndaşları qocaldıqda, xəstələndikdə, əmək qabiliyyətini itirdikdə, ailə başçısını itirdikdə onlara dövlət hesabına müəssisələr, idarələr tərəfindən verilmiş maddi təminat
- Ərzaq məhsullarının minimum toplusu, fərdi və ailəvi istifadə olunan qeyri-ərzaq mallarının və xidmətlərin minimum toplusu, təhsil səviyyəsi
- ✓ Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, mülkiyyətə mənsubluq, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma

331. Dövlətin sosial inkişaf konsepsiyası hansı vəzifələri əhatə edir

- ✓ Əha–linin əmək, istirahət, sosial müdafiə, sağlamlığın qorunması, mədəniyyət və mənzil təminatı sahəsində konstitusiyaya hüquqlarına qarantiya verilməsi
- Azərbaycan Respublikasının rayonlarında mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı
- Səhiyyə xidmətinin əhali tələbatına uyğun inkişafı və yerləş–dirilməsi, səhiyyənin struktur əlaqələrinin optimal təşkili və idarə olunması
- Həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi və istehlak bazarının tələbatına uyğun təşkili, əmək haqqı sisteminin təkilləşdirilməsi
- Yerli orqanlarının və fərdi mənzil tikintisinin xüsusi çəkisinin artırılması; bütün mənbələr hesabına, o cümlədən büdcədən kənar kapital qoyuluşu hesabına mənzil tikintisini sürətləndirmək

332. Yığıcı fondu nədir

- ✓ Milli gəlirin istehsalın genişlənməsi xərclərini təmin edən
- İstehlak olunan maddi və mənəvi nemətlərin, xidmətin məcmusu ilə
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Minimum yaşayış səviyyəsini təmin edən istehlak məhsullarını və xidmətin cari qiymətlərdə dəyəri və məcburi ödənişlərin məcmusudur
- İnsanın həyat fəaliyyəti, həyat tərzi, davranışı, qərar qəbulu, onun məhsuldarlığı ilə bağlı olub iqtisadi inkişafın nəticəsi, həlledici, təyinedici amildir

333. İşsizliyin hansı formaları mövcuddur

- Gözlənilən, təbii, institusional və tsiklik
- ✓ Struktur, friksion, təbii, institusional və tsiklik
- İctimai, beynəlxalq, struktur, friksion, təbii, institusional və tsiklik
- Təbii, institusional və tsiklik
- Friksion, təbii, institusional və müəyyən olunmuş

334. Kapitalların hazırlanması və ixtisasının artırılması attestasiyasına aiddir

- Mütəxəssislərin test yolu ilə müəyyənləşdirilməsi
- İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsindən istifadə olunması
- Elmi-texniki tərəqqinin son nailiyyətlərinin istehsalata tətbiqi
- İnformasiya bazarının kəmilləşdirilməsi
- ✓ Yeni mütərəqqi texnologiyalarının mənimsənilməsi

335. İnsan kapitalının yaxşılaşdırılmasına yönəldilmiş effektiv siyasətin aparılması hansı iqtisadi və sosial proqramların həyata keçirilməsini nəzərdə tutur

- ✓ İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədəuyğun bölgüsü, təhsil və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün, zəmanət verilmiş minimal gəlirin əldə olunmasına sosial yardım
- O insandan ayrılı bilməz, onu pula almaq olmaz, onu ancaq müəyyən şərtlərlə istifadəyə götürmək yaxud vermək olar, bilikləri əlavə sərmayə qoymadan, iş yerində təlim keçmək yolu ilə əldə etmək olar
- İnsan kapitalı fiziki və mənəvi aşınmaya məruz qalır: zaman keçdikcə insanın imkanları kəsədləşir, bilgiləri azalır, onların daşıyıcıları tənəzzülə uğrayır, biliklər isə sadəcə olaraq köhnəlir

- təhsilə və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün, zəmanət verilmiş minimal gəlirin əldə olunmasına sosial yardım
  - Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- 336.** əhalinin əmək qabiliyyəti olmayan və aztəminatlı təbəqələrinin sosial müdafiəsinin hansı istiqamətləri mövcuddur
- Sosial yardım, əhaliyə sosial xidmət, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk
  - Təhsil, səhiyyə proqramlarının həyata keçirilməsi, onların maddi-texniki bazasının daha da möhkəmləndirilməsi
  - ✓ Pensiya təminatı, sosial yardım, əhaliyə sosial xidmət
  - Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
  - Pensiya təminatı, sosial yardım, əhaliyə sosial xidmət, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe
- 337.** Sosial idarəetmədə nəzarət sisteminə daxil olan parametrləri müəyyənləşdirin
- İş vaxtı fondu, şablon tabellər, portfel layihələr, layihə üzrə görülməli işin smetası, əməkdaşların layihə üzrə fəaliyyəti, əlavə resursların cəlb edilməsi yolu ilə səmərəliliyin əldə edilməsi
  - Planlaşdırma, büdcənin vəziyyətinə cavabdeh olan struktur vahidinin müəyyən edilməsi, əməliyyatların planlaşdırılması, standart xərclərin kalkulyasiyası
  - Qısamüddətli real faiz stavkası, turizm xidmətləri bazarında tələbat indeksi müəyyən olunmuş uzunmüddətli gəlir və xərclər balansının təhlili, korporativ risk amilləri
  - ✓ Müqavilələrin idarə edilməsi, prosedur və siyasətin reallaşdırılması, işçi qəbulu, standart və normativlərin müəyyən edilməsi, qrafiklərin tərtibi, informasiya sistemlərindən istifadə
  - Xidmətlərin inteqrasiyası, texniki xidmətin layihələndirilməsi və qiymətləndirilməsi, məsuliyyət, xərclərə nəzarət, səmərəlilik, xidmət
- 338.** Sosial idarəetmədə maliyyə hesabatlarının təhlili hansı göstəricilərə əsasən müəyyən edilir
- Tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketinq fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında, turməhsul və xidmətlərin satış həcmi üzrə kənarlaşmalar
  - Ümumi vəziyyətin dəyişməsi, bazara yeni növ məhsul və xidmətlərin daxil olması, həyatı zəruri olan zövqün dəyişməsi, turizmin dövlət tənzimlənməsi siyasətinin yenilənməsi
  - Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsi, göstərilmiş xidmətlərin həcm və keyfiyyətinin, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması
  - ✓ Faiz və vergi ödəmələri, əməliyyat gəlirləri, xalis gəlir
  - Planlaşdırma, büdcənin vəziyyətinə cavabdeh olan struktur vahidinin müəyyən edilməsi, əməliyyatların planlaşdırılması, standart xərclərin kalkulyasiyası və s.
- 339.** Sosial idarəetmənin qloballaşma amillərinə daxildir
- Ali rəhbərlik, personalın idarə olunması, maliyyə, məntiq, marketinq tədqiqatları, texnoloji yenilik, sosial-iqtisadi inkişafın proqnozu, dövlət tənzimlənməsi
  - ✓ Regionlaşma, texnoloji proseslər, iqtisadi artım, məntiqi zəncirə uyğunluq
  - Həyat tsiklinin qiymətləndirilməsi, xidmətlərin inteqrasiyası, texniki xidmətin layihələndirilməsi və qiymətləndirilməsi, məsuliyyət, xərclərə nəzarət, səmərəlilik, xidmət
  - Ərazinin alınması, ərazinin icarəsi, mülkiyyətə malik olmaq, torpaq sahəsinin müəyyənləşdirilməsi
  - Sistemin ünsürləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə və nisbət, onlar arasındakı subardinasional əlaqə
- 340.** Sosial idarəetmə funksiyalarına daxildir
- Sosial xidmətlərin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması, planlaşdırılması və gözlənilən nəticələrə nail olunması
  - Planlaşdırma, təşkil etmə, əsaslandırma, nəzarət, proqnozlaşdırma, sistemləşdirmə, əlaqələndirmə
  - ✓ Texniki hazırlıq, texniki inkişaf, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketinq və satış
  - Xidmət növləri və keyfiyyət standartları, maliyyələşdirmə mənbələri, texnoloji ehtiyatlar
  - Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, əmək intizamını möhkəmləndirmə
- 341.** Sosial sahələrdə müasir idarəetmə konsepsiyalarına daxil olan elementlərə aiddir
- Menecment fəaliyyətinin səmərəliliyi prinsipi, idarəçilik qərarlarının optimallığı, idarəçilik prinsiplərinin elmi təşkili, təşkilat və sosial-iqtisadi prinsiplərə vəhdət sistem halında yanaşma, təşkilatlarda iyerarxiya nizamlılığı
  - ✓ İdarəetmə psixologiyası konsepsiyası, antiböhran, situasional, sistemli yanaşma idarəetmə konsepsiyası, idarəetmə prosesi, texnologiyası konsepsiyası, elmi, inzibati idarəetmə konsepsiyası, davranış, məqsədli-proqram, marketinq, idarəetmənin qlobal strategiyası

- İnfrastruktur fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, tabeçilikdə olan işçi heyətinin işguzarlıq
- Milli iqtisadiyyatın ümumi miqyasının genişlənməsi, təşkilati, iqtisadi və sosial əlaqələrin inteqrasiya olunması
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satışın kompleks qiymətləndirilməsi

342. Sosial işin əsas vəzifələri aşağıdakılardır

- Pensiyalar və yardımlar, sosial sığorta ödənişləri, müxtəlif təyinatlı birdəfəlik kompensasiyalar, işsizlər və aztəminatlı əhali təbəqələrinə müavinətlərin verilməsi
- Nəqd və nəqdsiz pul ödənişləri, natural mədaxil, pulsuz və güzəştli xidmətlər
- ✓ Sosial reklam və təbliğat, sosial layihələrin həyata keçirilməsi, sosial ekspertiza, sosial uyğunlaşma, sosial qulluq, sosial mobillik, sosial nəzarət və s.
- Sosial-tibbi, psixoloji-pedoqoji, sosial-hüquqi, sosial-məişət, sosial-məsləhət, zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya
- Zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya, əlillərin reabilitasiyası

343. Sosial xidmətlərin aşağıdakı növləri mövcuddur

- ✓ Sosial-tibbi, psixoloji-pedoqoji, sosial-hüquqi, sosial-məişət, sosial-məsləhət, zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya, əlillərin reabilitasiyası və s.
- Əmək haqqının və pensiya təminatının nisbətinin müəyyənəndirilməsi, onun minimal səviyyəsi, normativdən artıq əmək stajına, xüsusi əmək şəraitinə görə əlavə ödəmələr şəklində həvəsləndirmə elementlərin istifadəsi
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsipləri
- İşsizliyə görə ödənişlər, dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri və xüsusi vəsaitlər
- Sosial reklam və təbliğat, sosial layihələrin həyata keçirilməsi, sosial ekspertiza, sosial uyğunlaşma, sosial qulluq, sosial mobillik, sosial nəzarət və s.

344. Daxili təbiətinə görə sosial siyasət:

- Elmin inkişafına yönəldilmişdir;
- Təhsilin inkişafına yönəldilmişdir.
- ✓ İnsanın inkişafına yönəldilmişdir;
- İqtisadiyyatın inkişafına yönəldilmişdir;
- Mədəniyyətin inkişafına yönəldilmişdir;

345. Sosial siyasətin strategiyası nədən ibarətdir.

- Əhalinin əsas qisminin vəziyyətinin yüksəldilməsi problemləri
- Böhran dövründə əhalinin sosial müdafiəsidir.
- ✓ Ölkənin inkişafının konkret tarixi mərhələsində sosial problemlərin ümumi həllidir.
- Ölkələrin inkişafının konkret tarixi mərhələsində sosial iqtisadi problemlərin ümumi həllidir
- Əsas sosial-iqtisadi və sosial siyasi problemlərdir.

346. Aşağıdakılardan hansılar sosial siyasətin subyektləridir.

- Sosial icmalar
- Aktiv fəaliyyətdə olan sosial qüvvələr.
- ✓ Vətəndaşlar və sosial qruplar, onları təmsil edən institutlar, təşkilatlar və hakimiyyət orqanları.
- Aztəminatlı və işləməyən əhali.
- Vətəndaşlar və sosial qruplar

347. Paternalist sosialist model dövlət tərəfindən necə xarakterizə olunur

- ✓ Sosial-iqtisadi inkişaf üçün dövlətin tam məsuliyyəti, istehsal və paylanma prosesində dövlətin monopolist funksiyası ilə
- Dövlətin sosial sferanın idarə olunmasında böyük məsuliyyəti, yüksək vergi faizləri ilə xarakterizə olunur
- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi
- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial stabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması ilə xarakterizə olunur
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma

- 348.** Sosial siyasət dedikdə nə başa düşülür
- ✓ İctimai rifah, insanların maddi, sosial və intellektual tələbatının ödənilməsi, insan ləyaqətinə hörmətin formalaşdırılması və cəmiyyətdə sosial sabitlik və sosial sülhün bərqərar olması ilə bilavasitə bağlı olan siyasət
  - Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək
  - Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial sabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması ilə bilavasitə bağlı olan siyasət
  - Dövlətin sosial sferanın idarə olunmasında böyük məsuliyyəti, yüksək vergi faizləri
  - Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi
- 349.** Sosial siyasətin sosial yönümlü bazar iqtisadiyyatı modeli dedikdə nə başa düşülür
- ✓ İstehsal prosesinin bazar qanunları ilə tənzimləndiyi, azad rəqabət və azad istehlakçı seçiminin təmin olduğu bir modeldir
  - Əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək, millətlərarası və etnoslararası münasibətləri tənzimləmək, ölkədə demokratik və ekoloji şəraiti normalaşdırmaqdır
  - Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək, millətlərarası və etnoslararası münasibətləri tənzimləmə modelidir
  - Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial sabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması kimi başa düşülür
  - Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- 350.** Rifah dövləti modeli xarakterizə olunur
- Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi
  - Dövlətin sosial sferanın idarə olunmasında böyük məsuliyyəti, yüksək vergi faizləri ilə xarakterizə olunur
  - Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
  - ✓ Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial sabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması ilə xarakterizə olunur
  - Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- 351.** İsveç modeli hansı xüsusiyyətləri ilə xarakterizə olunur
- Bazarın təmin edə bilmədiyi sosial xidmətlərin dövlət tərəfindən təqdim olunması və bununla da əhalinin sosial sabilliyinin həm bazar, həm də dövlət tərəfindən qorunması ilə xarakterizə olunur
  - ✓ Dövlətin sosial sferanın idarə olunmasında böyük məsuliyyəti, yüksək vergi faizləri ilə xarakterizə olunur
  - Sosial müdafiə səviyyəsini artırmaq və sosial fondların formalaşdırılması üçün, bütün maliyyə-iqtisadi amillərdən istifadə prinsipi; sosial münasibət göstərmə prinsipi ilə xarakterizə olunur
  - Sosial-iqtisadi inkişaf üçün dövlətin tam məsuliyyəti, istehsal və paylanma prosesində dövlətin monopolist funksiyası ilə xarakterizə olunur
  - İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədəuyğun bölgüsü, təhsilə və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün, zəmanət verilmiş minimal gəlirin əldə olunması
- 352.** Yerli səviyyədə sosial siyasət necə həll olunur
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək yolu ilə
  - ✓ Yerli ərazidə əhalinin konkret problemlərinin və ayrı-ayrı fərdlərin problemlərinin həlli ilə bağlı siyasətdir
  - Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
  - İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədəuyğun bölgüsü, təhsilə və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün
  - İqtisadi inkişaf səviyyəsini, onun bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinə daxil olmasının milli-etnik, tarixi-mədəni və digər xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla
- 353.** Regional sosial siyasət necə həyata keçirilir
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri əsasında
  - Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
  - Məcburi miqrasiya, xaricdə həmvətənlərimizin maraq və hüquqlarının müdafiəsi, xarici əmək miqrasiyası, cəmiyyətin keçid dövrünün strukturlaşmasının əsası kimi

- İqtisadi inkişaf səviyyəsini, onun bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinə daxil olmasının milli-etnik, tarixi-mədəni və digər xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla məcburi miqrasiya
- ✓ İqtisadi inkişaf səviyyəsini, onun bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinə daxil olmasının milli-etnik, tarixi-mədəni və digər xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla

354. əhalinin ayrı-ayrı qruplarının sosial müdafiəsinə aiddir

- Təhsilə və peşə hazırlığına sərmayə, mühacirət xərcləri, iş yerinin axtarılması xərcləri
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri
- Məcburi miqrasiya, xaricdə həmvətənlərimizin maraq və hüquqlarının müdafiəsi, xarici əmək miqrasiyası
- ✓ Miqrasiya siyasəti, məcburi miqrasiya, xaricdə həmvətənlərimizin maraq və hüquqlarının müdafiəsi, xarici əmək miqrasiyası, cəmiyyətin keçid dövrünün strukturlaşmasının əsası kimi, orta sinfin formalaşdırılması

355. Sosial siyasətin hüquqi bazası necə idarə olunur

- Mövcud qanunvericiliklə hər bir iqtisadi qanunun sosial nəticələrini tənzimləməklə təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqə
- Miqrasiya siyasəti, məcburi miqrasiya, xaricdə həmvətənlərimizin maraq və hüquqlarının müdafiəsi, xarici əmək miqrasiyası, cəmiyyətin keçid dövrünün strukturlaşmasının əsası kimi, orta sinfin formalaşdırılması
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqə, uğur qazanma
- Təhsilə və peşə hazırlığına sərmayə, mühacirət xərcləri, iş yerinin axtarılması xərcləri
- ✓ Mövcud qanunvericiliklə hər bir iqtisadi qanunun sosial nəticələrini tənzimləməklə

356. İnsan kapitalının fiziki kapitalla bənzər cəhətləri hansılardır

- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqə, uğur qazanma
- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- İqtisadi artımın stimullaşdırılması, rifahların məqsədəuyğun bölgüsü, təhsilə və tibbi xidmət, qidalanmanın zəmanətli səviyyəsinin təmin edilməsi, ehtiyacı olanlar üçün, zəmanət verilmiş minimal gəlirin əldə olunmasına sosial yardım
- ✓ İnsan kapitalı fiziki və mənəvi aşınmaya məruz qalır: zaman keçdikcə insanın imkanları kəsədləşir, bilgiləri azalır, onların daşıyıcıları tənəzzülə uğrayır, biliklər isə sadəcə olaraq köhnəlir

357. Dünya ölkələri arasında sosial siyasətin hansı modelləri seçilir

- ✓ İsveç, rifah dövləti, sosial yönümlü bazar iqtisadiyyatı, paternalist sosialist dövləti
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqə, uğur qazanmanın bazar modelləri
- Sosial-mədəni inkişafın bazar tipli inkişaf modelləri
- İsveç, rifah dövləti, sosial yönümlü bazar iqtisadiyyatı, paternalist sosialist dövləti, uğur qazanmanın bazar modelləri, sosial-mədəni inkişafın bazar tipli inkişaf modelləri
- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması modelləri

358. Sosial infrastruktura sahələrinin inkişafı siyasəti hansı tədbirlər sistemini əhatə edir

- ✓ Humanitar sferanın dövlət tərəfindən tam dəstəklənməsi, bələdiyyə məqsədli proqramların üstün sahələrinin müəyyən edilməsi və onlara vəsaitlərin ayrılması, təhsil, səhiyyə proqramlarının həyata keçirilməsi
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmə, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması
- Sosial təminatın yeni sisteminin yaradılması, sosial köməkliyin ünvanlılığı, bazar mexanizmi əsasında sosial sektorun inkişafı
- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri

359. Məşğulluq və əmək siyasəti hansı vəzifələri əhatə edir

- ✓ Yeni iş yerlərinin yaradılması, müəyyən xidmət sahələrinin fəaliyyəti, məşğulluq fondunu, işsizliyə görə müavinətlərin verilməsi, proqramın hazırlanması
- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri

- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək
- Azərbaycan Respublikasının sosial siyasətinin məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi üçün yeni iş yerlərinin yaradılması
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.

360. Cəmiyyətdə gedən sosial proseslərin tənzimlənməsi üçün dövlətin sosial siyasətində hansı istiqamətlər nəzərdə tutulur

- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək
- Qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Azərbaycan Respublikasının sosial siyasətinin məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi üçün yeni iş yerlərinin yaradılması
- ✓ Əhalinin gəlirləri siyasətinin ümumi məsələləri, əmək haqqı siyasəti, sosial partnyorluq, sosial sığorta, əməyin mühafizəsi və vətəndaşların əmək hüquqlarının müdafiəsi, məşğulluq siyasəti, demoqrafik siyasət

361. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində dövlətin sosial siyasəti necə formalaşmalıdır

- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində insanların məqsədə uyğun fəaliyyətinin əsas şərti kimi tələbatın dərk edilməsi, cəmiyyət üzvlərinin rifahını maksimum təhlil edən həyat şəraitinin əldə edilməsi
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- ✓ Şəxsi kapitalına görə əhalinin gəlirlərinin artması təmin olunsun, cəmiyyətin iqtisadi və sosial məsuliyyətinin artması yolu ilə himayədarlıq aradan qaldırılsın, əhalinin sosial müdafiəsi mexanizmi yaradılsın
- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinfi quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək
- Əhalinin həyat səviyyəsinin hiss olunacaq dərəcədə yaxşılaşdırılması, əhali məşğulluğunun effektiv təmin olunması, sosial infrastrukturun əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırılması formalaşmalıdır

362. Dövlətin sosial siyasətdə rolu nədən ibarətdir

- Əhalinin həyat səviyyəsinin hiss olunacaq dərəcədə yaxşılaşdırılması, əhali məşğulluğunun effektiv təmin olunması, ölkədə konstitusiya hüququna əməl olunması
- Dövlət maliyyəsinin idarə olunmasının tam müstəqil və mükəmməl hala gətirmək, bütün mülkiyyət formalarının təmin edilməsi, maliyyə siyasətinin ETT-nin inkişafına yönəldilməsi
- ✓ Sosial təminata zəmanət verir, elmi, mədəniyyət, təhsili, səhiyyəni, hüquq-mühafizə orqanlarını maliyyələşdirir, sosial inkişafın uzunmüddətli məqsədli proqramları reallaşdırılır, xeyriyyə təşəbbüslərini müxtəlif güzəştlərlə həvəsləndirir
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması
- Əhalinin gəlirləri siyasətinin ümumi məsələləri, əmək haqqı siyasəti, sosial partnyorluq, sosial sığorta, əməyin mühafizəsi və vətəndaşların əmək hüquqlarının müdafiəsi, məşğulluq siyasəti, demoqrafik siyasətdə rolu

363. Sosial siyasətin hansı səviyələri mövcuddur

- Əməyin diferensasiyası, onun xarakteri, məzmunu və səviyələri
- Şəxsin müavinət alma ərazisini bəyənmək və ya bəyənənmək haqda müdiriyyətin qərarını tələb edən, ehtiyacı olanların fərdi qiymətləndirməsi mexanizmləri
- Əhalinin rifahı, insan kapitalının formalaşması, insan inkişafının səviyyəsi
- ✓ Mərkəzi, regional, yerli
- İqtisadi artımla, yəni ÜDM, onun artım sürəti, adambaşına düşən səviyyəsi, ÜDM-un istehsal və istehlak bölgüsü səviyələri

364. Sosial siyasətin məqsəd və vəzifələrini həll edən əsas subyektlər hansılardır

- ✓ İşləyən adamların özləri, işəgötürənlər və müxtəlif qeyri-hökumət təşkilatları, dövlət
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması
- Sosial siyasətin məqsəd və vəzifələrini həll edən əsas subyektlərə dövlət investisiyası və büdcə vasitəsilə sahibkarların həyata keçirmək istədikləri tədbirləri və konyunktur məlumatlarının sistemləşdirilməsini yaxşılaşdırmaq
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək

365. Sosial siyasətin əsas tərkib hissələri hansılardır

- Sosial siyasətin əsas tərkib hissələrinə tələbatın dialektik və tarixi xarakteri
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- Sosial və fərdi problemlərin, vəziyyətlərin diaqnostikası

- Dövlət investisiyası və büdcə vasitəsilə sahibkarların həyata keçirmək istədikləri tədbirləri və konyuktur məlumatlarının sistemləşdirilməsini yaxşılaşdırmaq, iqtisadi göstəricilər sistemini hazırlamaq
- √ Məşğulluq, sosial təminat, təhsil, səhiyyə, mənzil şəraiti, əmək haqqının formalaşdırılması, əməyin və ətraf mühitin mühafizəsi, istirahət və asudə vaxtın təşkili

366. Sosial siyasət hansı yollarla həyata keçirilir

- Əhali gəlirlərinin indeksləşdirilməsi, gəlirlər üzrə minimum sosial zəmanətlərin təmin edilməsi
- √ Sosial siyasət effektiv normativ dəyər sisteminin yaradılması, sosial normaların vətəndaşlara real təsiri, onların yaranmış sosial tələb və maraqlarının ödənilməsinin uyğunlaşdırılması, sosial normativlərin daqiqliyini və obyektivliyini təmin etmə yolu ilə həyata keçirilir
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Sosial və fərdi problemlərin, vəziyyətlərin diaqnostikası; sosial profilaktika, sosial uyğunlaşma, sosial reabilitasiya, sosial terapiya
- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması

367. Sosial siyasətin əsas vəzifələri hansılardır

- √ Əhalinin həyat səviyyəsinin və əmək şəraitini yaxşılaşdırmaq, bazar münasibətlərinə uyğun gələn yeni sosial-sinf quruluşu formalaşdırmaq, sosial ədalət və müdafiəni həyata keçirmək, millətlərarası və etnoslararası münasibətləri tənzimləmək
- Sosial siyasətə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək, sosial qanunvericilik sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və s.
- Sosial siyasətin tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması
- Sosial siyasətin əsas vəzifələri kimi əhali gəlirlərinin indeksləşdirilməsi, gəlirlər üzrə minimum sosial zəmanətlərin təmin edilməsi, minimal standartların və normativlərin köməyi ilə sosial sahələrin tənzimlənməsi, imtiyazların və güzəştlərin verilməsi
- Sosial siyasətin əsas vəzifələri kimi bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə, icra orqanlarının və təsərrüfat subyektlərinin birgə fəaliyyəti haqqında sazişlər nəticəsində təsərrüfat subyektlərinin müstəqilliyinin məhdudlaşdırılması

368. Sosial siyasətin əsas məqsədi nədir

- Sosial siyasətin əsas məqsədi tələbatın xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması
- √ Əhalinin sosial tələblərinin və maraqlarının ödənilməsi üçün şərait yaratmaq, ayrı-ayrı vətəndaşlara, qruplara sosial yardım göstərmək, onların sosial müdafiəsini, korreksiya və reabilitasiyasını təşkil etməkdir
- Sosial siyasətin əsas məqsədi qabiliyyətin, bacarığın müxtəlifliyi, təhsil səviyyəsi, professional vərdiş, risk, bazarda hakim mövqe, uğur qazanma
- Sosial siyasətin əsas məqsədi iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələri üçün ixtisaslı kadr hazırlamaq və mənəvi sosial inkişaf etmiş intellektual səviyyəli insanların formalaşmasına şərait yaratmaq
- Sosial siyasətin əsas məqsədlərini bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması

369. Sosial siyasət özündə hansı sahələri birləşdirir

- Tələbatın dialektik və tarixi xarakteri, onların daimi dəyişmək, artmaq, təkmilləşmək, yenidən yaranmaq qabiliyyəti və həmçinin hər bir tarixi dövr üçün konkret iqtisadi təzahür formasına malik olması
- Bazarda hökmran mövqe tutan və mövqe subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə
- Sosial qanunvericiliyə dair beynəlxalq standartları müəyyənləşdirmək, Azərbaycanın sosial siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğun qanunvericilik bazasını təmin etmək
- Oxşar, asan aşkara çıxan xüsusiyyətlərə malik olan mexanizmlər, avtomatik ünvanlılıq mexanizmləri, namizədlərin iştirak haqqında fərdi qərarları
- √ Dövlətin, onun institutlarının, yerli özünüidarə orqanlarının, mülkiyyət formasından və növündən asılı olmayaraq bütün yerli və xarici hüquqi şəxslərin, onların birlik və assosiyalarının, yerli və xarici ictimai fondların, ictimai və dini birliklərin, vətəndaşların, əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin cəmiyyətin sosial sferasının inkişafı və idarə olunması ilə bağlı fəaliyyətinin tam kompleksini

370. Sosial yardım sistemində islahatların əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

- İnsanın fərdi xarakteristikaları və keyfiyyətləri, iqtisadi sistemin səmərəliliyi, sahə, müəssisə, regional xüsusiyyətlər, mülkiyyət formaları
- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşması
- √ Sosial müavinətlərin ünvanlılığının, səmərəliyinin və effektiv olmasının təmin olunması, sosial yardım sisteminin bazar şəraitinə uyğunlaşdırılması
- Məşğuliyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu
- Sintetik və natural göstəricilər, maddi rifahın bölgüsünün strukturu və [yeni cavab]

371. Sosial standartlar nədir?

- Əhalinin ayrı-ayrı kateqoriyalarına sosial zəmanət kimi ifadə
- Bütün vətəndaşlara onların əmək nailiyyətləri nəzərə alınmadan və ehtiyacı olması yoxlamadan rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir
- Böhran dövründə aztəminatlı əhali təbəqələri üçün
- Sosial xidmətlər minimumudur
- ✓ Vətəndaşların konstitusiyada nəzərdə tutulan sosial zəmanət

372. Hamiləliyə və doğuma görə müavinətin ümumi məbləği:

- ✓ Gündəlik müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayına vurulması ilə tapılır
- Həftəlik müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayına vurulması ilə tapılır
- Gündəlik müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayından çıxmaqla tapılır
- Aylıq müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayına bölünməsi ilə tapılır
- Aylıq müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayına vurulması ilə tapılır

373. Fövqaladə vəziyyətlərdə və yaxud sosial sığortanın əhatə etmədiyi yoxsul vətəndaşlara və ailələrə kömək üçün təşkil edilmiş fəaliyyətlərin məcmusu:

- Sosial pensiya
- Sosial təzminat
- Sosial xidmət
- ✓ Sosial müavinət
- Sosial sığorta

374. Sosial yardıma aid edilmir:

- Sosial transferlər
- ✓ Təqaüdlər
- Müxtəlif növ güzəştlər
- Dotasiyalar
- Maliyyə yardımı

375. İndeksləşdirmə əhalinin hansı gəlirlərinə və əmanətlərinə tətbiq olunur?

- Məzmununa, keçirildiyi yerə, hərəkət üsuluna, müddətinə, iştirakçıların tərkibinə və sayına, keçirilmə üsuluna görə
- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturuna görə
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsiplərinə əsasən
- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələrinə görə
- ✓ İşçilərin əmək haqqına, vətəndaşların əmanət banklarında olan əmanətlərinə, dövlət istiqrazları və digər qiymətli kağızlara, təqaüdlərə və sosial müavinətlərə

376. Sosial yardım hansı müddətə təyin edilir?

- 2 il müddətinə
- 1,5 il müddətinə
- 6 ay müddətinə
- 3 ay müddətinə
- ✓ 1 il müddətinə

377. Ehtiyac meyarı nə deməkdir?

- Əhalinin əsas sosial-demografik qrupları üzrə yaşayış mühitindən asılı olaraq ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsi ilə birgə hər il üçün təsdiq olunan həddir
- Əhalinin əsas sosial-demografik qrupları üzrə yaşayış minimumundan asılı olaraq ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsi ilə birgə hər ay üçün təsdiq olunan həddir
- Əhalinin əsas sosial-demografik qrupları üzrə yaşayış minimumundan asılı olmayaraq ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsi ilə birgə hər il üçün təsdiq olunan həddir
- ✓ Əhalinin əsas sosial-demografik qrupları üzrə yaşayış minimumundan asılı olaraq ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsi ilə birgə hər il üçün təsdiq olunan həddir

- Əhalinin əsas sosial-demoqrafik qrupları üzrə yaşayış minimumundan asılı olaraq ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə dövlət büdcəsindən kənar hər il üçün təsdiq olunan həddir

378. Sosial xidmətlərin növləri üzrə qrupları deyil:

- Güzəştli xidmətlər qrupu
- Köməkçi xidmətlər qrupu
- Pulsuz xidmətlər qrupu
- Pullu xidmətlər qrupu
- ✓ Əlavə xidmətlər qrupu

379. Əhalinin sosial-iqtisadi inkişaf səviyyəsi tədqiq edilərkən əsasən aşağıdakı məsələlər araşdırılır. Hansı doğru deyil?

- Əhalinin sosial-iqtisadi rifahının ümumi və hərtərəfli xarakteristikası
- Əhalinin ayrı-ayrı sosial, demoqrafik və digər qrupları arasında cəmiyyətin sosial differensiallaşması dərəcəsinin qiymətləndirilməsi
- Müxtəlif sosial-iqtisadi faktorların yaşayış səviyyəsinə təsirinin xarakteri, onların tərkibi və dinamikası
- Sosial-iqtisadi yardıma ehtiyacı olan aztəminatlı əhali təbəqələrinin seçilməsi və xarakterizə edilməsi
- ✓ Yardımın həcmi, onun ehtiyac və tələbat əsasında müəyyənlişməsinin təhlili

380. Yardım ödənişlərinin ölçüsünə görə yanaşma deyil:

- Ehtiyacı olanların hamısına eyni ölçüdə yardım ödənilir
- Yardım ya əvvəlki əmək haqqı səviyyəsinə, ya da sığorta ödəmələrinin həcmində əsaslanır
- Yardımın həcmi ehtiyac və tələbat əsasında müəyyən olunur
- ✓ Ehtiyacı olanların hamısına eyni ölçüdə yardım ödənilmir
- Yardım fərdi təminatla əsaslanır

381. İndeksasiyaya bağlı suallara cavab deyil?

- Əhalinin sosial müdafiəsinin formalarından biri də gəlirlərin indeksasiya edilməsidir
- Gəlirlərin dövlət indeksasiyası yaşayış dəyərinin artmasının nəzərə alınması əsasında həyata keçirilir
- İndeksasiya inflyasiya şəraitində istehlak qiymətlərinin artması ilə əlaqədar əhali gəlirlərinin bu qiymətlərə uyğunlaşdırılması tədbirlərini əks etdirir
- ✓ İndeksasiya qiymətlərin qaldırılmasından sonra həyata keçirilir
- Gəlirlərin dövlət indeksasiyası yaşayış dəyərinin artması nəticəsində əhali gəlirlərində itkinin qarşısını almaq məqsədi ilə həyata keçirilən kompensasiya tədbirləri sistemidir

382. Sosial müdafiənin əsas istiqamətləri hesab olunmur:

- Uşaqların sosial müdafiəsi
- Əmək qabiliyyəti olmayanların sosial müdafiəsi
- ✓ Şirkətinin sosial müdafiəsi
- Ailənin sosial müdafiəsi
- Əmək qabiliyyətli əhalinin sosial müdafiəsi

383. Sosial müdafiə sistemində münasibətlər obyekt:

- ✓ ilk növbədə, işləməyən əhalidir
- maddəli işçilər
- yardım
- sosial müdafiənin formasıdır
- işləyən əhali

384. Sosial sferanın minimal dövlət standart və normativləri ilə tənzimlənməsi:

- əhalinin əsas gəlirlərinin real məzmunun yüksəldilməsi tədbirləri başa düşülür
- İmtiyazların verilməsi
- istehlak qiymətlərinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi
- ✓ hər şeydən əvvəl, təhsil, səhiyyə, mənzil, əmək iqtidarında olmayan əhaliyə sosial xidmət və s. üzrə minimal büdcə xərcləridir
- minimal büdcə xərcləridir, minimal dövlət standart və normativləri

385. əhalinin gəlirlərinin indeksləşdirilməsi:

- √ əhalinin əsas gəlirlərinin real məzmunun yüksəldilməsi tədbirləri
- minimal dövlət standart və normativləri
- İmtiyazların verilməsi
- istehlak qiymətlərinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi
- minimal büdcə xərcləridir

386. Sosial texnologiyalara aid deyil:

- Sosial lahiyələşdirmə
- Sosial iş
- √ Sosial status
- Sosial proqnozlaşdırma
- Sosial müdafiə

387. Sosial yardım hansı formada göstərilir?

- Əhali gəlirlərinin indeksləşdirilməsi, gəlirlər üzrə minimum sosial zəmanətlərin təmin olunması, sosial sahələrin tənzimlənməsi, imtiyazların və güzəştlərin verilməsi, məcburi sosial sığorta, sosial təminat və sosial yardım
- Əhalinin müxtəlif sosial risklərdən sığortalanmasının təşkili prosesində yaranan iqtisadi münasibətlər
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsiplərinə əsasən
- Sosial sahələrin tənzimlənməsi, imtiyazların və güzəştlərin verilməsi, məcburi sosial sığorta, sosial təminat və sosial yardım, pulsuz və güzəştli xidmətlər
- √ Nəqd və nəqdsiz pul ödənişləri, natural mədaxil, pulsuz və güzəştli xidmətlər

388. Ünvanlı Dövlət Sosial Yardım haqqında Azərbaycan Respublikası Qanunu tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı nə vaxt təsdiq olunub?

- √ 2005-11-16
- 2005-10-21
- 2006-01-01
- 2006-07-01
- 2005-12-17

389. Sosial yardımın maliyyə mənbəyi:

- √ Sosial yardım dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir
- Sosial yardım məcburi sosial ayırmaların hesabına maliyyələşir
- Sosial yardım xarici dövlətlərin verdiyi yardımlar hesabına maliyyələşir
- Sosial yardım yerli biznesmenlərin və sahibkarların könüllü verdiyi yardımlar hesabına maliyyələşir.
- Sosial yardım neft fondundan maliyyələşir

390. əlillərin sosial müdafiəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanunu neçənci ildə qəbul olunub?

- 1991-08-20
- 1993-01-01
- 1992-01-25
- √ 1992-08-25
- 1992-01-01

391. Sosial yardım almaq hüququna malik olan əhali kateqoriyalarını müəyyən etmək üçün hansı göstəricidən istifadə olunur?

- √ Kasıblıq səviyyəsi
- Himayədarlıq
- Inflyasiya
- Yoxsulluq həddi
- Böhran və qıtlıq

392. Minimum istehlak büdcəsindən istifadə edilmir:

- Aztəminatlı vətəndaşların müdafiəsinə yönəldilən ünvanlı sosial siyasətin aparılmasında
- Əhalinin həyat səviyyəsində baş verəcək dəyişikliklərin proqnozlaşdırılmasında
- Əmək haqqının, pensiyaların, müavinətlərin, təqaüdlərin və digər sosial ödəncələrin minimum məbləğinin müəyyən edilməsində
- İstehlak mallarının və xidmətlərin qiymətlərinin artması şəraitində vətəndaşların pul gəlirlərinin və əmanətlərinin indeksləşdirilməsi üzrə tədbirlərin işlənilməsində və həyata keçirilməsində
- ✓ Əhali gəlirlərinin artırılmasında, məşğulluğun təmin olunmasında, əməyin qiymətləndirilməsində

393. Sosial zəmanətlər sistemi:

- ✓ Bütün vətəndaşlara onların əmək nailiyyətlərini nəzərə almadan və ehtiyacı olmasını yoxlamadan sosial əhəmiyyətli rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir
- Bütün vətəndaşlara onların əmək nailiyyətlərini nəzərə almaqla və ehtiyacı olmasını yoxlamadan sosial əhəmiyyətli rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir
- Bəzi vətəndaşlara onların əmək nailiyyətlərini nəzərə almaqla və ehtiyacı olmasını yoxlamaqla sosial əhəmiyyətli rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir
- Bəzi vətəndaşlara onların əmək nailiyyətlərini nəzərə almadan və ehtiyacı olmasını yoxlamadan sosial əhəmiyyətli rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir
- Bütün vətəndaşlara onların əmək nailiyyətlərini nəzərə almadan və ehtiyacı olmasını yoxlamaqla sosial əhəmiyyətli rifah və xidmətlərin təklif edilməsidir

394. Sosial transfertlərə hansı normativ göstəricilər aid olunur?

- Sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər, işsizlər və aztəminatlı əhali təbəqələrinə müavinətlər
- Müvəqqəti sərbəst vəsaitlərin dövriyyəindən gəlirlər
- Maliyyə-kredit sistemi vasitəsilə əldə edilən gəlirlər
- Əmək gəlirləri, sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlər və sosial sığorta ödənişləri
- ✓ Pensiyalar və yardımlar, sosial sığorta ödənişləri, müxtəlif təyinatlı birdəfəlik kompensasiyalar, işsizlər və aztəminatlı əhali təbəqələrinə müavinətlər

395. Təminat sistemində əsas istiqamət:

- ✓ iş yerləri
- birdəfəlik rüsumlar
- kollektiv istehlak
- müavinətlər
- transfertlər

396. Sosial xidmətlərin ünvanlı təqdimatında daxil etmə səhvi və ya natamam əhatə nə deməkdir?

- Ehtiyacı olmayanlar proqrama daxil edilir
- Ehtiyacı olmayanlar proqrama daxil edilmir
- Ehtiyacı olanlar proqrama daxil edilir
- Bütün təbəqələr proqrama salınır
- ✓ Ehtiyacı olanlar səhvən proqrama daxil edilmir

397. Aşağıdakılardan hansı sosial yardımın göstərilməsi formasına aid deyil:

- ✓ Gəlirlər üzrə sosial zəmanətlər
- Pulsuz yeməxanalar, sənaye mallarının paylanması formasında
- Nəqd və nəqdsiz pul ödənişləri formasında
- Müvəqqəti yaşayış yerləri, protezlər
- Pulsuz və güzəştli xidmətlər

398. Sosial yardımın ölçüsünün müəyyən edilməsində alternativ yanaşmalara aiddir:

- ✓ Bütün yardım alanlara eyni ölçüdə yardım verilir, yardım alan başqa gəlir mənbəyinə malik deyil, yardımın ölçüsü keçmiş əmək haqqının ölçülməsinə əsaslanıb, yardım alanın tələbatından asılıdır
- Rayonun potensialını qiymətləndirmək.
- İşlə təminatını ölçmək
- Ailə təkibini qiymətləndirmək

- Əhalinin gəlirlərinin həcmi ölçmək

399. Aşağıdakılardan sosial müdafiə sisteminin əsas istiqamət və formalarına aid deyil:

- Əhali gəlirlərinin indeksləşdirilməsi
- İmtiyazların verilməsi
- ✓ Xidmət və rifahların bölgüsü formasında
- Sosial təminat və sosial yardım.
- Qiymətlərə dotasiyaların ayrılması

400. Aşağıdakılardan sosial yardıma aid edilməyən hansıdır?

- Sosial transferlər
- ✓ Təqaüdlər
- Müxtəlif növ güzəştlər
- Dotasiyalar
- Maliyyə yardımı

401. Pulsuz və güzəştli xidmətlərə aid deyil:

- Səhiyyə
- ✓ Maddi xidmət
- İctimai rifah
- Sosial xidmət
- Təhsil

402. Qiymətlərə dotasiyaların ayrılması, istehlak qiymətlərinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi:

- minimal büdcə xərcləridir, minimal dövlət standart və normativləri
- əhalinin əsas gəlirlərinin real məzmunun yüksəldilməsi tədbirləri başa düşülür
- hər şeydən əvvəl, təhsil, səhiyyə, mənzil, əmək iqtidarında olmayan əhaliyə sosial xidmət və s. üzrə minimal büdcə xərcləridir.
- müəyyən əhali qrupuna şamil edilən, ümumi fəaliyyət qaydaları ilə müqayisədə, xüsusi üstünlük başa düşülür
- ✓ Ümumdövlət miqyasında, bu və ya digər formada, kifayət qədər dar çərçivədə, əsasən də təbii inhisarların və dövlət mülkiyyəti sektorunun fəaliyyəti (qaz, elektrik enerjisi, şəhərlərarası danışıqlar, rabitə) ilə bağlı olan qiymətlər tənzimlənir

403. İmtiyazların verilməsi:

- hər şeydən əvvəl, təhsil, səhiyyə, mənzil, əmək iqtidarında olmayan əhaliyə sosial xidmət və s. üzrə minimal büdcə xərcləridir.
- ✓ müəyyən əhali qrupuna şamil edilən, ümumi fəaliyyət qaydaları ilə müqayisədə, xüsusi üstünlük başa düşülür
- əhalinin əsas gəlirlərinin real məzmunun yüksəldilməsi tədbirləri başa düşülür
- minimal büdcə xərcləridir, minimal dövlət standart və normativləri
- əhalinin əsas gəlirləri

404. Dünya təcrübəsində yoxsulluq həddinin müəyyən edilməsi metodları:

- Mütləq, nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddi
- Əsaslandırılmış, nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddi
- ✓ Mütləq və nisbi yoxsulluq həddi
- Nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddi
- İstehlak standartlarına uyğunlaşdırılmış, nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddi

405. Sosial işin əsas vəzifələri:

- Pensiya və yardımlar, sosial sığorta ödənişləri, müxtəlif təyinətli birdəfəlik kompensasiyalar, işsizlər və aztəminatlı əhali təbəqələrinə müavinətlərin verilməsi
- Nəqd və nəqdsiz pul ödənişləri, natural mədaxil, pulsuz və güzəştli xidmətlər
- ✓ Sosial reklam və təbliğat, sosial layihələrin həyata keçirilməsi, sosial ekspertiza, sosial uyğunlaşma, sosial qulluq, sosial mobillik, sosial nəzarət və s.
- Sosial-tibbi, psixoloji-pedoqoji, sosial-hüquqi, sosial-məişət, sosial-məsləhət, zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya
- Zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya, əlillərin reabilitasiyası

406. Dövlətin vətəndaşlara və ailələrə müəyyən şəraitin reallaşması üçün həyata keçirdiyi xidmətlərin məcmusu:

- Sosial pensiya
- Sosial sığorta
- Sosial müavinət
- Sosial təminat
- ✓ Sosial xidmət

407. Ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə 2015-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi:

- 136 manat
- 100 manat
- 125 manat
- 95 manat
- ✓ 105 manat

408. Sosial xidmətlərin növləri:

- ✓ Sosial-tibbi, psixoloji-pedoqoji, sosial-hüquqi, sosial-məişət, sosial-məsləhət, zəmanətli xidmətlərin məcmusu, sosial adaptasiya, əlillərin reabilitasiyası və s.
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsipləri
- İşsizliyə görə ödənişlər, dövlət büdcəsinə yığılan vergilər, məcburi dövlət sosial sığorta ödəmələri və xüsusi vəsaitlər
- Əmək haqqının və pensiya təminatının nisbətinin müəyyənləşdirilməsi, onun minimal səviyyəsi, normativdən artıq əmək stajına, xüsusi əmək şəraitinə görə əlavə ödəmələr şəklində həvəsləndirmə elementlərin istifadəsi
- Sosial reklam və təbliğat, sosial layihələrin həyata keçirilməsi, sosial ekspertiza, sosial uyğunlaşma, sosial qulluq, sosial mobillik, sosial nəzarət və s

409. QKS təşkilatlarının aldıkları ödənişlərin yalnız bir hissəsini təşkil edir

- Mənfəət
- Gəlir
- Əmək haqqı
- Üzvlük haqqı
- ✓ İanələr

410. QKS-nun ümumi kəmiyyət xarakteristikaları

- Bütün cavablar düzdür
- Sahibkarların assosiasiyaları kimi bir sıra təşkilatların fəaliyyəti, biznesin maraqları
- Birmənalı şəkildə müəyyən edilmiş göstəricilər
- ✓ Qeyri-dövlət təşkilatlarının miqdarı, təmin etdiyi məşğulluq səviyyəsi, şəxsi ianələrin həcmi
- Respublika ərazisində və xaricdə filiallar

411. Fond yaradılarkən onun nizamnamə kapitalı

- Beş min manatdan az olmamalıdır
- Uc min manatdan az olmamalıdır
- ✓ On min manatdan az olmamalıdır.
- Yeddi min manatdan az olmamalıdır
- Səkkiz min manatdan az olmamalıdır

412. Fondların iştirakçılara daxildir

- Sahibkarlıq-assosiasiyası, fondlar
- ✓ Təsisçilər və köməkçilər aiddir.
- Fondlar
- Üzvlər
- Sahibkarlıq-assosiasiyası

413. əsasən yardım və hansısa layihələri maliyyələşdirmək məqsədi ilə yaradılır.
- Sponsorlar
  - Köməkçilər
  - Düzgün cavab yoxdur
  - √ Fondlar
  - Təsisçilər
414. Azərbaycan Respublikasının ərazisində və xaricdə filiallarını yarada, nümayəndəliklərini açə bilər.
- √ Dövlət qeydiyyatına alınmış qeyri-hökumət təşkilatı
  - Kifayət qədər rəngarəng, geniş və müxtəlif tərkibli ictimai, siyasi, dini, xeyriyyə qurumlar
  - Özəl biznes qurumları
  - Düzgün cavab yoxdur
  - Hansısa layihələri maliyyələşdirmək
415. İctimai əhəmiyyəti olan konkret mənfəətsiz məqsədləri həyata keçirmək məqsədi ilə fərdi şəxslər tərəfindən yaradılan qurumlardır.
- Fondlar
  - Təsisçilər
  - √ İctimai Birliklər
  - Köməkçilər
  - Sponsorlar
416. Qeyri-Hökumət Təşkilatları (QHT-lər) bölünür
- Təsisçilərə
  - √ İctimai Birliklər və Fondlara
  - Sahibkarlıq-assosiasiyasına
  - Köməkçilərə
  - Sponsorlar
417. Qeyri-Hökumət Təşkilatları (QHT) maliyyələşirlər
- Təsisçilərə
  - Sahibkarlıq-assosiasiyası
  - Birjalar
  - Sənaye-ticarət palataları
  - √ Əsasən qrantlar vasitəsi
418. Dövlətin maliyyə mədəxili mənbəyi
- √ Vergilər
  - Birjalar
  - Sənaye-ticarət palataları
  - Sahibkarların assosiasiyaları
  - İanələr
419. Qeyri-kommersiya sektorunun iqtisadi funksiyaları və kommersiya sektoruna təsir funksiyaları yönəlidir
- Dövlət qüsurlarının" tarazlaşdırılmasma yönəldilib.
  - Müxtəlif layihələr və səylərdə vasitəçi və ya əlaqələndirici funksiyalarının icrasına
  - Biznesə müəyyən dəstəyin göstərilməsinə
  - Biznesin özünün maraqlarını qoruyan və təbliğ edən bir çox gəlirsiz təşkilatlara
  - √ Daha çox "bazarın iflaslarının" tarazlaşdırılmasına
420. Kommersiya sektoruna təsir;
- √ Biznes üzərində müəyyən nəzarət - həmkarlar ittifaqları, dövlət, həmkarlar təşkilatları və sahibkarlar arasında üçtərəfli razılıqlar; bazar konyunkturasının qərəzsis müşahidəsi vasitəsilə; rəqabətli mühitin yaradılmasında iştirak; biznesə müəyyən dəstəyin göstərilməsi

- İctimai fikrin monitorinqi yolu ilə dövlət siyasətinin konkret qərarlarının işlənməsinə təsir;
- Kollektiv istifadə üçün rifah və xidmətlərin istehsalı, resursların akkumulyasiyası
- yeni proseslərin tətbiqi ilə əlaqədar təşəbbüskarlıq, kollektiv istifadə üçün rifah və xidmətlərin istehsalı, resursların akkumulyasiyası
- Yeniliklərin, yeni fikirlərin, yeni proseslərin tətbiqi ilə əlaqədar təşəbbüskarlıq

421. Cəmiyyətin başqa sektorlarına təsir funksiyaları:

- İctimai fikrin monitorinqi yolu ilə dövlət siyasətinin konkret qərarlarının işlənməsinə təsir;
- İcra hakimiyyəti orqanlarının fəaliyyətinə müəyyən nəzarət
- ✓ Dövlətə təsir etmə; kommersiya sektoruna təsir; iqtisadiyyatın hər üç sektorunun məqsədlərinin və vəzifələrinin yaxınlaşması üçün vasitəçi fəaliyyəti
- Konstitusiyanın dövlət orqanlarına qadağan etdiyi xidmətlərin təmin edilməsi
- Kollektiv istifadə üçün rifah və xidmətlərin istehsalı, resursların akkumulyasiyası

422. Qeyri-kommersiya sektorunun vəzifələri (funksiyaları)

- Dövlətə təsir etmə; yeniliklərin, yeni fikirlərin, yeni proseslərin tətbiqi ilə əlaqədar təşəbbüskarlıq
- ✓ İqtisadi funksiyalar; ictimai-siyasi funksiyalar; cəmiyyətin başqa sektorlarına təsir funksiyaları:
- İctimai fikrin monitorinqi yolu ilə dövlət siyasətinin konkret qərarlarının işlənməsinə təsir; icra hakimiyyəti orqanlarının fəaliyyətinə müəyyən nəzarət;
- Azlıqların maraqlarının və ya yerli maraqların dəstəklənməsi; konstitusiyanın dövlət orqanlarına qadağan etdiyi xidmətlərin təmin edilməsi
- İctimai fikirləri oynatmaq məqsədilə alternativ baxış və strategiyaların inkişafı;

423. QHT- də nisbi sərbəstlik, müəyyən sabitlik.

- Bilavasitə konkret məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün yaradılaraq, nisbətən asan yarana və ləğv oluna bilərlər; problemlərin həllinin yeni yollarının, üsullarının axtarılması üçün daha böyük imkanlara malikdirlər.
- Siyasi amillərdən, biznesin təzyiqindən daha az asılılıq. QKS çərçivəsində xidmətlər dövlətdə olduğundan daha az standartlaşdırılıb, daha rəngarəngdirlər
- QKS çərçivəsində müxtəlif, həm büdcə, həm də büdcədən kənar maliyyə axınlarının qeyri-mərkəzləşmiş şəkildə cəlb edilməsinin və başqa cür istifadə oluna bilməyən dağınıq maliyyə resurslarının akkumulyasiyası
- Bazar təsərrüfatçılığının iqtisadi səmərəliliyinin, dövlətin fəaliyyətinin sosial səmərəliliyi ilə həmahəngliyi
- ✓ Maliyyə mənbələrinin çoxsaylılığı, bir qayda olaraq, kəskin konyunktura tərəddüdləri şəraitində təşkilatın sabitliyini və müəyyən sərbəstliyini təmin edir.

424. QKS-da təsərrüfatçılıq mexanizminin çevikliyi:

- ✓ Bilavasitə konkret məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün yaradılaraq, nisbətən asan yarana və ləğv oluna bilərlər; problemlərin həllinin yeni yollarının, üsullarının axtarılması üçün daha böyük imkanlara malikdirlər.
- Gəlirdən imtina olunmur, sadəcə olaraq, ondan ancaq elan olunmuş məqsədlər üçün istifadə olunur;
- Bazar təsərrüfatçılığının iqtisadi səmərəliliyinin, dövlətin fəaliyyətinin sosial səmərəliliyi ilə həmahəngliyi;
- Kollektiv istifadə xidmətlərinin göstərilməsində ünvalılıq təmin olunur
- Siyasi amillərdən, biznesin təzyiqindən daha az asılılıq. QKS çərçivəsində xidmətlər dövlətdə olduğundan daha az standartlaşdırılıb, daha rəngarəngdirlər

425. Müxtəlif ölkələrdə QKS-nun inkişafının milli tarixi və hüquqi aspektləri əsasında təsnifatına Helmut Aşer tərəfdar çıxır. O, dövlətin hüquqi sistemi və konstitusiya quruluşundan asılı olaraq, qeyri-kommersiya sektorunun dörd əsas tipini təklif edir: QKS-nun ikinci tipi

- Əsasən həm ümumi, həm də konstitusiya hüquq normalarına müvafiq fəaliyyət göstərən inkişaf etmiş bazar iqtisadiyyatı ölkələrinə xasdır
- İnkişaf etməkdə olan ölkələr üçün səciyyəvidir. Bu dövlətlərdə qeyri-kommersiya təşkilatları fəal surətdə həm demokratiyanın qorunması, həm də kollektiv istifadə xidmətlərinin təmin olunması funksiyalarını icra etməklə inkişaf edirlər;
- İslam dövlətləri üçün səciyyəvidir. İslam qanunlarına görə xeyriyyəçilik müqəddəs borcdur və hər bir müsəlman öz illik gəlirinin 2,5%-ni yoxsullara yardım kimi verməlidir.
- Müxtəlif layihələr və səylərdə vasitəçi və ya əlaqələndirici funksiyalarının icrasına yönəlir
- ✓ Şərqi və Mərkəzi Avropa üçün səciyyəvidir. Orada QKT-na hökumət tərəfindən kifayət qədər sırt nəzarət həyata keçirilir;

426. Filantropik sektor

- Könüllü fəallıq sektoru
- Gəlirsiz sektor
- ✓ Xeyriyyə fəaliyyəti sektoru kimi meydana çıxmasının davamlı tarixi köklərini əks etdirir

- Dövlət sektoru
- Müstəqil sektor

427. Bu sektorun fərqləndirici xüsusiyyəti odur ki, burada volontyorların könüllü əməyindən geniş istifadə olunur.

- Bu sektorun təşkilatları, kommertiya təşkilatlarından fərqli olaraq, gəlir əldə etmək üçün fəaliyyət göstərmirlər.

√ Könüllü fəallıq sektoru

- Bu sektorun özü kifayət qədər rəngarəng, geniş və müxtəlif tərkibli dir məs. ictimai, siyasi, dini, xeyriyyə, təhsil, mədəni
- Dövlət təşkilatları və ya özəl biznes üçün qeyri-mümkün olan imkan və azadlıqlardan tez-tez istifadə edirlər
- Hər şeydən əvvəl fəaliyyətin maliyyə mənbələrinin çoxsaylılığı, onu həm dövlətdən, həm də biznesdən nisbətən müstəqil edir

428. Hər şeydən əvvəl fəaliyyətin maliyyə mənbələrinin çoxsaylılığı, onu həm dövlətdən, həm də biznesdən nisbətən müstəqil edir.

- Bütün fəaliyyət istiqamətlərinin dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu, qarışıq mülkiyyət formalarına əsaslanan bütün müəssisə və təşkilatları özündə əks etdirir

- Bu sektor gəlir əldə etmək üçün fəaliyyət göstərmirlər, əldə edilən gəliri onlar onu nizamnamə məqsədləri (yalnız elan olunmuş missiyanın məqsədləri) üçün istifadə edirlər

- Bu sektorun təşkilatları, kommertiya təşkilatlarından fərqli olaraq, gəlir əldə etmək üçün fəaliyyət göstərmirlər.

- Düzgün cavab yoxdur

- √ Müstəqil sektor. Bu sektorun bir çox təşkilatları qeyri-formaldırlar, yəni rəsmən qeydiyyatdan keçmədikləridən, dövlət təşkilatları və ya özəl biznes üçün qeyri-mümkün olan imkan və azadlıqlardan tez-tez istifadə edirlər.

429. Mənfəətsiz təşkilatlar - ciddi işəgötürənlər

√ QKS -nün təmin etdiyi məşğulluq səviyyəsi:

- Dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu özündə əks etdirir
- Bütün fəaliyyət istiqamətlərini, müəssisə və təşkilatları özündə əks etdirir
- Bazar qanunları əsasında fəaliyyət göstərir
- Bazar qanunları əsasında fəaliyyət göstərən qeyri-dövlət kommertiya firmalarının sektorudur

430. Bu sektor gəlir əldə etmək üçün fəaliyyət göstərmirlər, əldə edilən gəliri onlar onu nizamnamə məqsədləri üçün istifadə edirlər.

- Bütün səviyyələrdə dövlət hakimiyyəti orqanlarını, həmçinin dövlətin payının üstün olduğu dövlət və qarışıq mülkiyyət formalarına əsaslanan bütün müəssisə və təşkilatlardan ibarətdir.

- Bütün fəaliyyət istiqamətlərinin dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu özündə əks etdirir

- Bütün fəaliyyət istiqamətlərinin dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının məcmusunu, qarışıq mülkiyyət formalarına əsaslanan bütün müəssisə və təşkilatları özündə əks etdirir

√ Qeyri-kommertiya sektoru

- Bazar qanunları əsasında fəaliyyət göstərən qeyri-dövlət kommertiya firmalarının sektorudur

431. Müasir vətəndaş cəmiyyətinin tərkib hissələri.

√ Dövlət sektorudur; kommertiya və ya biznes; qeyri-kommertiya sektoru.

- Xeyriyyə, gəlirsiz, könüllü, dövlət sektor
- Kommertiya, filantropik, könüllü sektor
- Kommertiya və ya biznes, xeyriyyə, könüllü sektor
- Filantropik, könüllü sektor

432. QKS strukturunun təşkilati-hüquqi əlamətlərindən və maliyyələşdirmə mənbələrinin təhlilindən irəli gələn təsnifatı, QKS təşkilatlarını birinci əsas tipi

√ sahibkarlar tərəfindən sosial-mədəni və digər qeyri-kommertiya xarakterli funksiyaların həyata keçirilməsi üçün yaradılan və əsasən onun özü tərəfindən maliyyələşdirilən təşkilatlar.

- Fondlar - üzvlüyə malik deyillər, ictimai faydalı məqsədlərə nail olmaq üçün vətəndaş və hüquqi şəxslər tərəfindən könüllü əmlak ödənişləri əsasında təsis olunurlar.

- Şərqi və Mərkəzi Avropa üçün səciyyəvidir. Orada QKT-na hökumət tərəfindən kifayət qədər sərt nəzarət həyata keçirilir;

- İnkişaf etməkdə olan ölkələr üçün səciyyəvidir. Bu dövlətlərdə qeyri-kommertiya təşkilatları fəal surətdə həm demokratiyanın qorunması, həm də kollektiv istifadə xidmətlərinin təmin olunması funksiyalarını icra etməklə inkişaf edirlər;

- İctimai, dini təşkilatlar, könüllü birliklər, assosiasiyalar (ittifaqlar) - üzvlük haqları əsasında təşkil olunurlar və əsasən iştirakçıların üzvlük haqları əsasında maliyyələşdirilirlər

433. Müxtəlif ölkələrdə QKS-nun inkişafının milli tarixi və hüquqi aspektləri əsasında təsnifatına Helmut Aşer tərəfdar çıxır. O, dövlətin hüquqi sistemi və konstitusiyaya quruluşundan asılı olaraq, qeyri-kommersiya sektorunun dörd əsas tipini təklif edir: QKS-nun üçüncü tipi
- Əsasən həm ümumi, həm də konstitusiyaya hüquq normalarına müvafiq fəaliyyət göstərən inkişaf etmiş bazar iqtisadiyyatı ölkələrinə xasdır
  - √ İnkişaf etməkdə olan ölkələr üçün səciyyəvidir. Bu dövlətlərdə qeyri-kommersiya təşkilatları fəal surətdə həm demokratiyanın qorunması, həm də kollektiv istifadə xidmətlərinin təmin olunması funksiyalarını icra etməklə inkişaf edirlər;
  - İslam dövlətləri üçün səciyyəvidir. İslam qanunlarına görə xeyriyyəçilik müqəddəs borcudur və hər bir müsəlman öz illik gəlirinin 2,5%-ni yoxsullara yardım kimi verməlidir.
  - Müxtəlif layihələr və səylərdə vasitəçi və ya əlaqələndirici funksiyalarının icrasına yönəlir
  - Şərqi və Mərkəzi Avropa üçün səciyyəvidir. Orada QKT-na hökumət tərəfindən kifayət qədər sərt nəzarət həyata keçirilir;
434. Sosial sferada sahibkarlığın xüsusiyyətlərinə aiddir
- √ Sahə quruluşunun bazar tələbatına uyğun mal və xidmət istehsalı ifadə edir.
  - Təsərrüfat əlaqələri
  - Məhsuldarlıq səviyyəsi
  - İxrac və idxal xüsusiyyətləri
  - İstehsal və istehlak xüsusiyyətləri
435. Sahibkarlığın inkişafının tənzimləmə istiqamətlərinə daxildir
- √ Dövlət tənzimlənməsinin normativ əsası və qanunvericilik bazası
  - iqtisadi potensialın dövriyyəyə cəlb edilməsi
  - İş yerlərinin açılması
  - Investisiya qoyuluşu
  - Mal və xidmət məhsulunun artımı
436. Sahibkarlıqda dövlət büdcəsinin roluna aiddir
- √ Stimullaşdırır maliyyə dəstəyi təmin edir
  - nəzarət edir
  - Məhsul sifariş verir
  - rayonlar üzrə yerləşdirilir
  - planlaşdırır
437. Sahibkarlığın inkişafında dövlətin rolu necə ifadə olunur
- √ Dövlətin iqtisadi idarəetmə funksiyalarını təşkilati iqtisadi mexanizmlərə dəstək verir
  - təcrübə tətbiq edir
  - bazarı təşkil edir
  - ixracatı təşkil edir
  - maliyyə vəsaiti ayırır
438. Sahibkarlığın regional xüsusiyyətlərinə aiddir
- √ Ərazinin iqtisadi islahatlarının prinsipləri
  - İstehsal həcmi
  - İnfrastruktur səviyyəsi
  - Əhalinin sayı
  - Sənayenin quruluşu
439. Marketing fəaliyyətinin ən mühüm subyektlərinə daxildir
- √ Sponsorlar
  - Kütlə
  - Təsisçisi
  - Dövlət idarəetmə orqanları
  - Fondlar

440. Gəlirlirli marketinq obyektı kimi cıxıř edır

- Fondlar
- Dövlət idarəetmə orqanları
- Sponsorlar
- Təsisçilər
- ✓ Kütlənin müəyyən hissəsi

441. Sahıbkarlıqın başlıca sosial funksiyalarına daxildir

- İstehsal və istehlak bazarında əmtəə və xidmət təklifini təmin etməklə əldə olunan səmərə
- Şəxsi , iqtisadi , təşkilati baxımından
- Ölkə təsərrüfatından əldə edilən səmərə
- ✓ Real əmtəələrin mövcudluğu, cəmiyyətin sosial problemlərinin həll edilməsi üzrə mövcud olan çətinliklərin aradan qaldırılması.
- Fərdi təsərrüfat, ölkə təsərrüfatı

442. Sosial bazar iqtisadiyyatında dövlətin sosial siyasətinin formalaşmasına daxildir

- Vətəndaşların şəxsi azadlığı, bazar rəqabətinin sərbəstliyi, qiymətqoyma və s. milli məhsulun əməyə görə ədalətli bölgüsü, əhalinin maddi mühafizəsi
- ✓ 1- öz kapitalına görə əhalinin gəlirlərinin artması təmin olunsun, 2-cəmiyyətin iqtisadi və sosial məsuliyyətinin artırılması yolu ilə himayədarlıq aradan qaldırılsın, 3- əhalinin sosial müdafiəsi mexanizmi yaradılsın.
- Vergi qoyuluşu, dövlət büdcəsi, xüsusi sosial proqramlarının vasitəsi ilə müxtəlif sosial təbəqələr arasında gəlirlərin yenidən bölüşdürülməsi
- Bütün cavablar doğrudur
- İnsanların layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi;- sosial bərabərlik- sosial təminatlar, sığorta və sosial xidmətlər sistemi; - hamı üçün mümkün ola bilən təhsil, səhiyyə, mədəniyyət sistemlərinin inkişaf etdirilməsi və s.

443. Sosialyönümlü iqtisadiyyatın zəmanəti necə ifadə olunur

- ✓ Vətəndaşların şəxsi azadlığı, bazar rəqabətinin sərbəstliyi, qiymətqoyma və s. milli məhsulun əməyə görə ədalətli bölgüsü, əhalinin maddi mühafizəsi
- Bütün mülkiyyət formaları
- Həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər
- Sosial iqtisadi sistem, bütün mülkiyyət növləri, həyat tərzinin formalaşması
- Sosial iqtisadi sistem

444. Sosial dövlət fəaliyyətinin əsas istiqamətlərinə aiddir

- ✓ İnsanların layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi;- sosial bərabərlik- sosial təminatlar, sığorta və sosial xidmətlər sistemi; - hamı üçün mümkün ola bilən təhsil, səhiyyə, mədəniyyət sistemlərinin inkişaf etdirilməsi və s.
- İxracatda payı əsas perspektiv tənzimləmə obyektı olaraq sosial məsələlərin həllində prioritet istiqamət kimi
- Cəmiyyət üzvlərinin həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər
- Düzgün cavab yoxdur
- Ümumi daxili məhsulda rolu və onun artımı, sahibkarlıq fəaliyyətinin iqtisadi göstəricilərinin elastiklik əmsalı

445. Dövlətin sosial funksiyası dedikdə aşağıdakıları nəzərə almaq lazımdır

- Fərdi təşəbbüskarlıq amilləri
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər
- ✓ Əhalinin sosial müdafiə olunmayan təbəqələrinə dəstək verilməsi; insanların əmək və sağlamlığının qorunması; vergi qoyuluşu, dövlət büdcəsi, xüsusi sosial proqramlarının vasitəsi ilə müxtəlif sosial təbəqələr arasında gəlirlərin yenidən bölüşdürülməsi
- Ayrı-ayrı şirkətlər səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu

446. İntestisiya qoyuluşu nəyə istiqamətlənir

- Fərdi təşəbbüskarlıq amillərinin istifadəsinə.
- Ayrı-ayrı şirkət səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu ilə müəyyənləşir
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə

- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər
- ✓ Əhalinin iş yerləri ilə təmin olunmasına, sosial infrastruktur obyektlərinin tikilməsinə və respublikanın coğrafi iqlim şəraitini dünya inteqrasiya sistemində istehlakçılar üçün istifadə edilməsinə

447. Sosialyönümlülük insan tələbatını ödəyən hansı sahələrin inkişafını təmin edir

- ✓ Səhiyyə, təhsil, mənzil, məişət və digər insan tələbatını ödəyən sahələrin inkişafını
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərcləri
- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsini.
- İstehsal nailiyyətlərinin maksimal artmasını.
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticəni

448. Bütövlükdə sosial prioritetlər iqtisadi fəaliyyətin hansı istiqamətlərini təmin edir

- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticəni
- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsini.
- İstehsal nailiyyətlərinin maksimal artmasını.
- ✓ Resurs potensialını müəyyənləşdirməklə iqtisadi inkişaf konsepsiyasının sosialyönümlülüyünü
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərcləri

449. Sahibkarlıq və məşğulluq səviyyəsi artdıqca nə baş verir

- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi müəyyən edilir.
- ✓ Əhalinin təminat səviyyəsi yüksəlir, onun tələbat normasına yaxınlaşması dinamikası kəmiyyət və keyfiyyətə təkmilləşir
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələri və ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticəni
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər
- İstehsal nailiyyətlərinin maksimal artması

450. Sahibkarların əmək fondunun formalaşmasında xüsusi çəkisi necə ifadə olunur

- Fərdi təşəbbüskarlıq amillərinin istifadəsi ilə bağlıdır.
- Ayrı-ayrı şirkət səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu ilə müəyyənləşir
- Sahibkarlığın sosial səmərəsini qiymətləndirmək, təhlil və proqnozlaşdırmaq üsulları
- Gəlirlərlə
- ✓ Maliyyə resurslarının ümumi artımında rolu, ixracatda payı əsas perspektiv tənzimləmə obyektini olaraq sosial məsələlərin həllində prioritet istiqamət kimi formalaşır

451. Sahibkarlığın mikrosəviyyəli səmərəsinə daxildir

- ✓ Fərdi təşəbbüskarlıq amillərinin istifadəsi ilə bağlıdır. Ayrı-ayrı şirkət səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu ilə müəyyənləşir
- İxracatda payı əsas perspektiv tənzimləmə obyektini olaraq sosial məsələlərin həllində prioritet istiqamət kimi
- Cəmiyyət üzvlərinin həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər vasitəsilə
- Bütün cavablar düzdür
- Ümumi daxili məhsulda rolu və onun artımı sahibkarlıq fəaliyyətinin iqtisadi göstəricilərinin elastiklik əmsalı ilə ölçülür

452. Makrosəviyyədə sahibkarlıq fəaliyyətinin səmərəsi necə ifadə olunur

- Fərdi təşəbbüskarlıq amilləri ilə
- Cəmiyyət üzvlərinin həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər vasitəsilə
- Maliyyə resursların artımında
- ✓ Ümumi daxili məhsulda rolu və onun artımı sahibkarlıq fəaliyyətinin iqtisadi göstəricilərinin elastiklik əmsalı ilə ölçülür
- Ayrı-ayrı şirkət səviyyəsində sosial səmərə həmin şirkətlərin dövlət gəlirlərinin və fərdi gəlirlərin formalaşmasında və dinamikasındakı rolu ilə müəyyənləşir

453. Sosial səmərəlilik nədir

- Bu səmərəlilik formasının meyarı ümdə resurslar hesabına istehsal nailiyyətlərinin maksimal artmasıdır.
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər

- ✓ Sosial-iqtisadi səmərəliliyin bir hissəsidir və cəmiyyət üzvlərinin həyat tərzinin formalaşmasında əsaslı surətdə təsir göstərən tədbirlər vasitəsilə müəyyən edilir.
- Bütün cavablar düzdür
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticəni göstərir.

454. Sosial-iqtisadi səmərəlilik necə ifadə olunur

- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərcləri
- ✓ Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində möv-cud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsinə əsaslanır.
- Bu səmərəlilik formasının meyarı ümdə resurslar hesabına istehsal nailiyyətlərinin maksimal artması
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə.
- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi ilə müəyyən edilir.

455. Ümumi iqtisadi səmərəlilik necə ifadə olunur

- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində möv-cud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələr
- Dövlət büdcəsinin, sosial fondun, müəssisə və təşkilatların gəlirlərinin formalaşması
- İstehsala çəkilən xərclərin hər manatına verdiyi səmər
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə
- ✓ Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi və ümdə resurslar hesabına istehsal nailiyyətlərinin maksimal artması

456. Müasir dövrdə səmərəliliyin formalarına aiddir

- ✓ İqtisadi səmərəlilik, sosial-iqtisadi səmərəlilik və sosial səmərəlilik.
- Nisbi göstərici olmaqla, səmərəlilik səmərə ilə xərclərin cəmiyyət nisbətinin səciyyələnməsi
- Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi ilə müəyyən edilir
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə
- İstehsala çəkilən xərclərin hər manatına verdiyi səmərə

457. Sahibkarlığın inkişafında səmərəlilik necə ifadə olunur

- İstehsala çəkilən xərclərin hər manatına verdiyi səmərədə
- Dövlət büdcəsinin, sosial fondun, müəssisə və təşkilatların gəlirlərinin formalaşmasında
- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində möv-cud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələrdə
- ✓ İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsində çəkilən xərclərə nisbətində.
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticədə

458. Sahibkarlığın inkişafında səmərəlilik göstəricilərinə aiddir

- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində möv-cud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələr
- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclər
- ✓ İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticə
- İstehsala çəkilən xərclərin hər manatına verdiyi səmərə
- Dövlət büdcəsinin, sosial fondun, müəssisə və təşkilatların gəlirlərinin formalaşması

459. Sosial səmərəliliyin əsas göstəricilərinə aiddir

- İstehsalın son nəticəsinin, həmin nəticənin əldə edilməsinə çəkilən xərclərə nisbəti kimi müəyyən edilir.
- Bütün cavablar düzdür
- Fərdi və ictimai tələbatın ödənilməsi prosesində möv-cud ictimai istehsal prosesləri şəraitində bilavasitə məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsi
- İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ya ayrılıqda hər hansı bir müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticəni göstərir.
- ✓ Bir nəfərə düşən orta illik işçi hesabı ilə istehlak fondunun həcmi; real gəlirin səviyyəsi; əmək haqqının səviyyəsi; əhalinin demografik geniş təkrar istehsal göstəriciləri, bir nəfərin cari istehlakı, bir nəfər hesabı ilə satılmış məhsulun fiziki həcmi, pullu xidmətin həcmi, real gəlirlə minimum yaşayış zənbili arasındakı nisbət və s.

460. Sahibkarlıq gəlirləri hansı əsaslarla mühüm rol oynayır

- ✓ Dövlət büdcəsinin, sosial fondun, müəssisə və təşkilatların gəlirlərinin formalaşması və istifadəsi.
- Bir nəfər orta illik işçi hesabı ilə istehlak fondunun həcmi;

- Müəssisədə mütləq ölçüdə alınan son iqtisadi nəticəni
- Real gəlirlə minimum yaşayış zənbili arasındakı nisbət
- Əhalinin demografik geniş təkrar istehsal göstəriciləri

461. Bazar seqmentinin formalaşması və dinamikasına nə təsir edir

- Dövlət və əhali gəlirlərinin bölgü və yenidən bölgüsü yolu ilə istehlak səviyyəsi.
- istehsal və istehlak bazarında əmtəə və xidmət
- ✓ Əhalinin rifahı, onların gəlirləri, həmçinin sahibkarın mənfəət əldə etmək məqsədi ilə xarici ölkələrə ixracatı
- Ölkə təsərrüfatından əldə edilən səmərə, sosial inkişaf, həyat səviyyəsi
- İstehsal strukturunu, sahibkarların istehsal etdiyi məhsulun marketing quruluşu

462. Sahibkarlığın formalaşmasında əsas amili necə qiymətləndirilir

- İstehsal seqmentləşməsi
- Sosial səmərə seqmentləşməsi
- Gəlirlər seqmentləşməsi
- İstehlak seqmentləşməsi
- ✓ Bazar seqmentləşməsi

463. Sosial inkişaf və həyat səviyyəsi sahibkarlıq fəaliyyəti ilə üzvi bağlı olub tələbat sisteminin formalaşması və ödənilməsi üçün bazar münasibətlərində nəyi təmin edir

- İqtisadi məqsədi
- Xüsusi kapitalı
- Bazar münasibətlərini
- Yeni iş yerlərinin açılmasını
- ✓ Tələb və təklifin tarazlığını

464. Sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafında makroiqtisadi göstəricilərə aiddir

- ✓ ÜDM-in həcmi, əhalinin pul gəlirləri, istehsal və xidmətin həcmi, iqtisadiyyata qoyulan xüsusi kapital və s.
- Minimum istehlak səbəti
- Yaşayış minimumu
- Ölkənin inkişaf səviyyəsi
- Xidmət sahələrinin formalaşması, iqtisadiyyata qoyulan xüsusi kapital

465. Sahibkarlığın iqtisadi məqsədlərinə aiddir

- Rəhbərlik etmək
- Daim irəliləmək
- ✓ Şəxsi gəlir və mənfəət əldə etmək
- Başqalarına təsir etmək
- Müvəffəqiyyətə doğru addımlamaq

466. Sahibkarlıq fəaliyyətinin xüsusiyyətlərinə daxildir

- Şəxsi işini və şəxsi həyatını əlaqələndirmək
- Mülkiyyətə doğru addımlamaq
- ✓ Bazarla əlaqəli olmaq, mənfəət naminə, hüquqi cəhətdən azad insanların əməyinə əsaslanmaq
- Müvəffəqiyyətə doğru addımlamaq, başqalarına təsir etmək
- Şəxsi gəlir əldə etmək

467. Sahibkarlığın əsas komponentlərinə aiddir

- Əhalinin həyat səviyyəsi komponentləri
- Təşkilati sosial və istehsal komponentləri
- Fərdi təsərrüfat və ölkə təsərrüfatı komponentləri
- Sosial inkişaf, istehsal, bölgü komponentləri
- ✓ Şəxsi, iqtisadi, təşkilati komponentləri

468. Sahibkarlığın sosial mövqeyinə daxildir

- Fərdi təsərrüfat, ölkə təsərrüfatını təmin etməklə ölçülür
- Bütün cavablar düzdür
- Ölkə təsərrüfatından əldə edilən səmərə ilə ölçülür
- ✓ İstehsal və istehlak bazarında əmtəə və xidmət təkli–fini təmin etməklə əldə olunan səmərə ilə ölçülür
- Şəxsi , iqtisadi , təşkilati tərəfdən ölçülür

469. Sahibkarlığın sosial-iqtisadi mahiyyəti hansı əsaslarda daha geniş tədqiq olunur

- Əmək fəaliyyətində
- Fərdi təsərrüfatda
- ✓ Əhali məşğulluğunda rolu və yeni iş yerlərinin açılması baxımından
- Real gəlirlərdə
- Ölkənin inkişafında

470. Turizmdə resursların ədalətli bölünməsinə təmin edən liberal bazar iqtisadiyyatının qurulması üçün hansı vəzifələr müəyyənləşdirilmişdir

- İstehlak dəyərlərinin yaradılması ilə əlaqədar olmayan sahələr
- ✓ Dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya, ekoloji təhlükəsizliyin təmin olunması, tarazlı iqtisadi inkişafın təminatı, əhalinin layiqli həyat səviyyəsinə nail olunması
- Zəhmətkeşlərin gəlirlərinin artması, turizmin ekoloji cəhətdən zərərsiz olması, asudə vaxtdan səmərəli istifadə
- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri hesabına inkişaf istiqamətinin müəyyən olunması
- Yeni istehlak dəyəri yaradan, əvvəl yaradılmış istehlak dəyərlərinin saxlanılması və bərpa ilə məşğul olan sahələr

471. Turizm və sosial-mədəni xidmətlərinin təşkilində mədəniyyət və incəsənət müəssisələrinin dolayı maliyyələşdirilməsinin inkişafı hansı dotasiyalar hesabına həyata keçirilir

- Kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbz, pullu dərnəklərin işi üzrə məxaric smetası
- Təşkilatlara, mədəniyyət xadimlərinə, gənc yaradıcılara qrantlar, vergilər, sosial müdafiə xərcləri, əmanətli və ya güzəştli kreditlərin verilməsi
- Dərnək rəhbərlərinin əmək müqavilələri, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi
- Əsaslı vəsait qoyuluşu, ana və uşaqların mühafizəsi, sanitariya tədbirlərinin reallaşdırılması
- ✓ Güzəştlər, əmanətli və ya güzəştli kreditlərin verilməsi

472. Rekreasia ehtiyatlarının sosial-iqtisadi nəticələrinə aid edilir

- Turkompleks yerləşdiyi regionun sosial-iqtisadi rifahını, davamlı ekoloji inkişafını saxlamaq
- Əhalinin rekreasia fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- Turizm sahəsinin mövcud vəziyyəti, onun təkmilləşməsi və inkişafını müəyyən edən amillər, resurslar, təşkilati idarəetmə prinsipləri, turizm sahəsində prinsiplər və kompleks münasibətlər
- ✓ Turizm və ekskursiyalarla, bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olanların, sağlamlıq müəssisələrinin muzeylərin, kinoteatrların və s. xidmətlərdən istifadə edənlərin sayının artması, əhaliyə göstərilən rekreasion xidmətlərinin həcmnin artması
- Xarici mühit amillərindən müdafiə, dəyişən xarici mühit şəraitində insanın yaşaması üçün şəraitə adaptasiya, ətraf mühit amillərinin insana və bəşəriyyətə olan təsiri və s.

473. Kurortların rekreasia tutumunun müəyyənləşdirilməsində hansı göstəricilərdən istifadə edilir

- Turkompleks yerləşdiyi regionun sosial-iqtisadi rifahını, davamlı ekoloji inkişafını saxlamaq, ekoloji cəhətdən saf təbiət resurslarından istifadə etməyə üstünlük vermək, turizm fəaliyyətində ətraf mühitə ziyan vurmamaq, turlar proqramına ekoloji maariflənmənin, təhsilin və sağlam həyat tərzinin təbliği elementlərini daxil etmək
- Əhalinin rekreasia fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- Operativ nəqliyyat və rabitə, regionun stabilliyi, beynəlxalq prestij və məşhurluq, mədəni-tarixi atmosfer, təbii-iqlim cazibəsi, saf ətraf mühitin olması, otellərin keyfiyyət standartları, qida və xidmət sahələrinin təşkili
- ✓ Yataq yerlərinin sayı, ilk növbədə bərpa olunmayan təbii sərvətlərin istehsalının dinamikası, yeni infrastruktur obyektlərinə tələbat, enerji və su təchizatı imkanları
- Xarici mühit amillərindən müdafiə, dəyişən xarici mühit şəraitində insanın yaşaması üçün şəraitə adaptasiya, ətraf mühit amillərinin insana və bəşəriyyətə olan təsiri və s.

474. Turist-rekreasia potensialının imkanlarının qiymətləndirilməsində hansı göstəricilərdən istifadə olunur

- ✓ Operativ nəqliyyat və rabitə, regionun stabilliyi, beynəlxalq prestij və məşhurluq, mədəni-tarixi atmosfer, təbii-iqlim cazibəsi, saf ətraf mühitin olması, otellərin keyfiyyət standartları, qida və xidmət sahələrinin təşkili
- Xarici mühit amillərindən müdafiə, dəyişən xarici mühit şəraitində insanın yaşaması üçün şəraitə adaptasiya, ətraf mühit amillərinin insana və bəşəriyyətə olan təsiri və s.
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- Yataq yerlərinin sayı, ilk növbədə bərpa olunmayan təbii sərvətlərin istehsalının dinamikası, yeni infrastruktur obyektlərinə tələbat, enerji və su təchizatı imkanları
- Turkompleks yerləşdiyi regionun sosial-iqtisadi rifahını, davamlı ekoloji inkişafını saxlamaq

475. Destinasiyada fəal rekreasiyanı təsnifləşdirin

- Coğrafi mövqe, relyef, landşaft, iqlim, su obyektləri, mineral sular, müalicə palçıqları və s.
- Operativ nəqliyyat və rabitə, regionun stabilliyi, beynəlxalq prestij və məşhurluq
- Mədəni-tarixi atmosfer, təbii-iqlim cazibəsi, saf ətraf mühitin olması, otellərin keyfiyyət standartları, qida və xidmət sahələrinin təşkili
- Strateji inkişaf məqsədlərinə nail olunmasına yönəldilmiş real investisiya layihələrinin məcmusu
- ✓ Bədən tərbiyəsi və sağlamlaşdırıcı növlər, turist-ekskursiya, sanatoriya-kurort

476. Turist-rekreasiya fəaliyyəti necə təsnifləşdirilir

- ✓ Rekreasiya resurslarından və onunla bağlı maddi-texniki bazadan istifadə nəticəsində həyata keçirilən insan fəaliyyətinin müstəqil hissəsi, insanların rekreasiya tələbatlarının ödənilməsinin yeni üsullarının məcmusudur
- Turizm sahəsinin mövcud vəziyyəti, onun təkmilləşməsi və inkişafını müəyyən edən amillər, resurslar, təşkilati idarəetmə prinsipləri, turizm sahəsində prinsiplər və kompleks münasibətlər formasında
- Səfər edilən ölkənin təbii, mədəni, sağlamlaşdırma obyektləri və turistlərin ayrı-ayrılıqda və ya kompleks halında tələb və ehtiyaclarını təmin edə bilən, onların fiziki və mənəvi qüvvələrinin bərpası və inkişafına kömək edə bilən digər obyektlər məcmusudur
- Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsidir
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamətlər şəklində

477. Rekreasiya ehtiyatlarının həyat dövriyyəsinin mövqeyini müəyyənləşdirərkən bazar tənzimləməsi həyat dövriyyəsinin profilini şirkətin bütün məhsulu çərçivəsində inkişaf etdirməkdə davam edir ki, bu da özündə hansı iqtisadi parametrləri ümumiləşdirir

- ✓ Həyat dövriyyəsinin hər fazası üzrə şirkətin satışı və gəlirləri arasında faiz nisbətinin müəyyən-ləşməsi, dəyişikliklərin hesablanması və sonrakı dövrlər üçün mənfəətin layihə və ixtisasını əldə etmək məqsədilə son 3-5 il ərzində ixtisasın müəyyən edilməsi
- Turkompleks yerləşdiyi regionun sosial-iqtisadi rifahını, davamlı ekoloji inkişafını saxlamaq, ekoloji cəhətdən saf təbiət resurslarından istifadə etməyə üstünlük vermək
- Hər hansı bir ölkə vətəndaşlarının səfər etdiyi ölkələrdə turizm məhsulu və xidmətlərin əldə olunmasına, xidmət üçün zəruri malların idxalına, ölkədən gedən turistlərin xarici nəqliyyat kompaniyaları tərəfindən daşınması, başqa ölkələrdə turizmin inkişafı istiqamətində investisiya qoyuluşları
- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu
- Destinasiyada müxtəlif xidmətlərin necə və hansı səbəbdən meydana çıxmasını, makroiqtisadiyyat baxımından onun iştirakçılarının kim olması, bölüşdürmə kanalında hazırda baş verən əsas dəyişikliklərin və onların inkişaf meyillərinin xarakterini təsvir etmək

478. Turizm müəssisə və təşkilatlarında planlar tərtib edilərkən hansı normativlərdən istifadə edilir

- Mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi, kapital qoyuluşlarının maliyyələşdirilməsi
- Gömrük normativləri, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqı normativləri, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric normativləri
- Turizm fəaliyyətinin bəzi növlərinin lisenziyalaşdırılması normativləri
- Tədris avadanlığının, səhnə geyimlərinin, eləcə də reklam, sərğilərin tərtibatı, nəqliyyat xərclərinin ödənilməsi normativləri
- ✓ Göstərilən xidmətlərin növ və həcmi sahəsində dövlət sifarişləri

479. Turizm müəssisə və təşkilatlarında idarəetmənin prinsiplərinə aiddir

- Sosial-iqtisadi inkişafın optimal variantının əsasını formalaşdırmaq və onun hansı dəqiqliklə yığım prosesini təkrarlamasına nəzarət
- ✓ Tam təsərrüfat hesabı və özünümaliyyələşdirmə prinsipləri və rəqabət şəraitində fəaliyyət göstərir, mədəni tələbatı ödəmək üçün mübarizə aparırlar
- Dövlət büdcəsinin formalaşdırılması, mədəni idman inventarının alınması, musiqi alətlərinin, tədris avadanlığının, səhnə geyimlərinin, eləcə də reklam, sərğilərin tərtibatı, nəqliyyat xərclərinin ödənilməsi əsasında
- Mühazirələr, mədəniyyət, incəsənət, ədəbiyyat, diyarşünaslıq, tibb, pedaqogika və s. məsələlər üzrə əhaliyə xidmətlər
- Sosial-iqtisadi təhlil, bərabərlik və qeyri-bərabərlik sisteminin formalaşdırılması

480. Mədəniyyət və incəsənət sektorunda büdcə vəsaitlərinin mənbələrinə aiddir

- Vergi güzəştləri, təşkilatlara, mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı və kommunal xidmətlərin ödənilməsi üzrə edilən güzəştlər
- ✓ Pullu konsertlər, kütləvi mühazirələr, rəqs gecələri, tamaşalar, teatr kostyumlarının kirayəsi, rekvizit, idman avadanlığının kirayəsi
- Dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi
- Mühazirələr, mədəniyyət, incəsənət, ədəbiyyat, diyarşünaslıq, tibb, pedaqogika və s. məsələlər üzrə əhaliyə xidmətlər
- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması

481. Mədəni sferada menecerin peşəkarlıq göstəricilərinə aiddir

- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları, kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli
- Dövlət müəssisələri ilə müştərək şəkildə layihə və tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün kommersiya təşkilatlarından daxil olan vəsaitlər
- Vəsaitlər ciddi olaraq məqsədli xərclənməlidir, ştat cədvəli pozulmamalıdır
- ✓ Təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması, əmlakın uçotu, vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması
- Mədəniyyət, idman orqanları və müəssisələri, məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri

482. Turist-ekskursiya təşkilatlarında maliyyə intizamına riayət olunması göstəricilərinə aiddir

- Dövlət müəssisələri ilə müştərək şəkildə layihə və tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün kommersiya təşkilatlarından daxil olan vəsaitlər
- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması
- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları
- Turist kontingentinin tələbinin uyğun mövcud şəraiti nəzərə alınmaqla tədqiqi və planlaşması
- ✓ Əmək haqqı fondu israf edilməməlidir, xəzinə əməliyyatları və uçotun bütün növləri düzgün aparılmalıdır, ştat cədvəli pozulmamalıdır

483. Mədəniyyət və incəsənət sektorunda maliyyələşmənin qeyri-dövlət mənbələrinə aiddir

- Mədəniyyət müəssisələrinə tətbiq olunan vergi güzəştləri, həm təşkilatlara, həm də ayrı-ayrı mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı
- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması
- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları, kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli
- Mədəniyyət, idman orqanları və müəssisələri, məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri, gənclər evi və sarayları, kitabxanalar, məktəblər
- ✓ Kommersiya təşkilatlarından daxil olan vəsaitlər, lisenziyalaşdırmadan əldə edilən mədaxil

484. Mədəniyyət və incəsənətin müəssisələrinin dolaylı maliyyələşmə mənbələrinə aiddir

- Milli və regional əhəmiyyətli mədəni proqramların, mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi
- Dərnək iştirakçılarının və ya burada təlim alan uşaqların valideynlərinin ödədikləri üzvlük haqqı, habelə pullu bədii özfəaliyyət konsertlərindən və tamaşalarından daxil olan pul
- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları, kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı
- Mədəniyyət, idman orqanları və müəssisələri, məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri, gənclər evi və sarayları
- ✓ Zəmanətli və ya güzəştli kreditlərin verilməsi, mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı və kommunal xidmətlərin ödənilməsi üzrə güzəştlər

485. Mədəniyyət və incəsənət sektorunda büdcə maliyyələşdirilməsi hansı istiqamətlər üzrə həyata keçirilir

- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları, kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi
- Mədəniyyət müəssisələrinə tətbiq olunan vergi güzəştləri, həm təşkilatlara, həm də ayrı-ayrı mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı və kommunal xidmətlərin ödənilməsi üzrə güzəştlər
- Dərnək iştirakçılarının və ya burada təlim alan uşaqların valideynlərinin ödədikləri üzvlük haqqı, habelə pullu bədii özfəaliyyət konsertlərindən və tamaşalarından daxil olan pul
- Mədəniyyət, idman orqanları və müəssisələri, məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri, gənclər evi və sarayları, digər ictimai təşkilatlar və yaradıcılıq ittifaqlarının maliyyə mənbələri
- ✓ Mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi, mədəniyyət xadimlərinə, gənc yaradıcılara qrantlar və s.

486. Mədəniyyət və incəsənət sektorunda hansı təşkilatlar təsisçilik hüququna malikdirlər

- Dərnək iştirakçılarının və ya burada təlim alan uşaqların valideynlərinin ödədikləri üzvlük haqqı
- Mədəniyyət müəssisələrinə tətbiq olunan vergi güzəştləri, həm təşkilatlara, həm də ayrı-ayrı mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı

- Regional əhəmiyyətli mədəni proqramların, mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi
- ✓ Kitabxanalar, məktəblər, mənzil-istismar təşkilatları, həmkarlar ittifaqı, digər ictimai təşkilatlar və yaradıcılıq ittifaqları
- İl üçün təlim-tərbiyə işi proqramları və planları, kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnişin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli

487. Mədəniyyət və incəsənət sektorunda həvəskar birliklərin prinsiplərinə aşağıdakılar aiddir

- Mədəniyyət, idman orqanları və müəssisələri, məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələri, gənclər evi və sarayları, kitabxanalar, məktəblər
- Sosial-iqtisadi inkişafın optimal variantının əsasını formalaşdırmaq və onun hansı dəqiqliklə yığım prosesini təkrarlamasına nəzarət
- İstehsal sferasında sahibkarlıq strukturlarını müdafiə etmək, məqsədyönlü istiqamətləndirmək
- ✓ Qismən öz xərcini ödəmə prinsipi əsasında, tam öz xərcini ödəmə prinsipi əsasında
- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri, idarəetmə

488. Mədəniyyət və incəsənət sektorunda dərnəklərin təşkili zamanı hansı rəsmiyyətçilik formalarından istifadə edilir

- ✓ Kadrların uçotu üzrə sənədlər, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi
- Sosial-iqtisadi inkişafın optimal variantının əsasını formalaşdırmaq və onun hansı dəqiqliklə yığım prosesini təkrarlamasına nəzarət
- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması
- Təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması, əmlakın uçotu, inventar və maddi sərvətlərin uçotu
- Pullu konsertlər, kütləvi mühazirələr, rəqs gecələri, tamaşalar, teatr kostyumlarının kirayəsi, rekvizit, idman avadanlığının kirayəsi

489. Pullu dərnəklərin gəlirləri mədəniyyət və incəsənət müəssisələrində aşağıdakı kimi qruplaşdırılır

- Bazarda hökmran mövqə tutan və mövqə subyektlərinin yaranmasının məhdudlaşdırılması tədbirləri
- ✓ Pullu bədii özfəaliyyət konsertlərindən və tamaşalarından daxil olan pul, iştirakçıların və valideynlərinin ödədikləri üzvlük haqqı
- Yüksək keyfiyyətli turməhsul və xidmətlərə təklifləri dayanıqlı inkişaf etdirmək üçün şərait yaratmaq
- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması
- Ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması, əmlakın uçotu, inventar və maddi sərvətlərin uçotu, vaxtlı-vaxtında hesabatların verilməsi

490. Mədəniyyət və incəsənət sektorunda bədii özfəaliyyətin komponentlərinə daxil olan göstəricilərə aiddir

- Əhalinin daha çox hissəsinin bu sahələrin xidməti ilə əhatələnməsi və onun yaxşılaşdırılması
- Dövlət maraqları, region maraqları, əhalinin maraqları, turizm subyektinin maraqları, xalq incəsənəti, özfəaliyyət yaradıcılığı, bədii tənqid, təşkil olunmamış bədii özfəaliyyət
- Stimullaşdırma yolu ilə innovasiya əsasında istehsal edilən, yüksək keyfiyyətli turməhsul və xidmətlərə təklifləri dayanıqlı inkişaf
- ✓ Təşkil olunmamış bədii özfəaliyyət, peşəkar incəsənət, xalq incəsənəti, özfəaliyyət yaradıcılığı, bədii tənqid
- Mədəniyyət fəaliyyəti üçün buraxılan vəsaitlərin vaxtında istifadə olunması, təşkilat və idarələrlə, ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması

491. Marşrut üzrə istirahətin passiv elementlərindən istifadə olunmaqla istifadə olunan turist səyahətlərinə aiddir

- Rekreasiya bonitirovkası
- Rekreasiya elementləri
- ✓ Rekreasiya turları
- Əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi
- Rekreasiya resursları

492. Rekreasiya təsərrüfatını inkişaf etdirmək üçün təbii, texniki və sosial-iqtisadi göstəricilər məcmusu necə qruplaşdırılır

- Rekreasiya turlarının təbii, texniki və sosial-iqtisadi göstəricilər məcmusu formasında
- ✓ Rekreasiya resursları formasında
- Destinasiyada müxtəlif xidmətlərin necə və hansı səbəbdən meydana çıxmasını, makroiqtisadiyyat baxımından onun iştirakçıların kim olması
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət formasında
- Rekreasiya bonitirovkası formasında

493. Mədəniyyət sferasının inkişafının prinsiplərinə daxil edilir

- Öz iştirak payı, risklərin bölgüsündə rolu və əldə olunan nəticənin mənimsənməsində ədalətli bölgü sistemi

- Peşəkar incəsənət, xalq incəsənəti, özfəaliyyət yaradıcılığı, bədii tənqid, təşkil olunmamış bədii öz-fəaliyyət
- Ayrı-ayrı mədəniyyət xadimlərinə icarə haqqı və kommunal xidmətlərin ödənilməsi üzrə güzəştlər, zəmanətli və ya güzəştlili kreditlərin verilməsi
- Ayrı-ayrı şəxslərlə haqq-hesabların aparılması, əmlakın uçotu, inventar və maddi sərvətlərin uçotu, vaxtli-vaxtında hesabatların verilməsi
- ✓ Şərlə kənd arasındakı fərqi aradan götürülməsi üçün mədəniyyət və incəsənət sahələrindən daha geniş istifadə olunması

494. Turizmin inkişafında mənəvi dəyərlərin maddi-texniki elementlərinə aiddir

- Dövlət müəssisələri ilə müştərək şəkildə layihə və tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün kommersiya təşkilatlarından daxil olan vəsaitlər
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları
- Bazarın seqmentləşməsi əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq
- Dövlətin yığım vəsaiti və əhalinin şəxsi əmlakının və yığımlarının dəyişilməsi hesabına cari illərdə istifadə olunan əmtəə və xidmət miqdarı
- ✓ İnsan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət

495. Rekreasiya müəssisələri yaradılarkən ərazinin keyfiyyətə qiymətləndirilməsi necə adlandırılır

- ✓ Rekreasiya bonitirovkası
- Rekreasiya turları
- Destinasiyada müxtəlif xidmətlərin necə və hansı səbəbdən meydana çıxması
- Rekreasiya turlarının təbii, texniki və sosial-iqtisadi göstəricilər məcmusu formasında
- Rekreasiya resursları

496. İqtisadi artım tendensiyasına görə rekreasiya müəssisələri qarşısında qoyulmuş vəzifələrə daxildir

- ✓ Gəlirləri artırmaq, rentabelliği yüksəltmək, bazarda payı artırmaq və müəssisə sahiblərinin əldə etdikləri gəlirlər hesabına bu payı maksimumlaşdırmaq
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- Turizm sahəsinin mövcud vəziyyəti, onun təkmilləşməsi və inkişafını müəyyən edən amillər, resurslar, təşkilati idarəetmə prinsipləri, turizm sahəsində prinsiplər və kompleks münasibətlər
- Destinasiyada bölüşdürmə kanalında hazırda baş verən əsas dəyişikliklərin və onların inkişaf meyillərinin xarakterini təsvir etmək
- Destinasiyada müxtəlif xidmətlərin necə və hansı səbəbdən meydana çıxmasını, makroiqtisadiyyat baxımından onun iştirakçılarının kim olması

497. Rekreasiya ehtiyatlarının qiymətləndirilməsində istifadə edilən strategiyalar hansı meyarlardan asılı olaraq fərqləndirilir

- Sınaq, nəzarət, qiymətləndirmə, stimullaşdırma
- Xidmət, məmulat, turizm məhsulları, icra edilən istehsalat və məişət xidmətləri, istehsalın texnoloji proseslər
- Əvəz edən, ləğv edən, qayıdan, kəşf edilən, retrotəbii
- Əhalinin rekreasiya fəaliyyətinin inkişafı və ərazi təşkili qanunauyğunluqlarını öyrənən elmi istiqamət
- ✓ Rəqabət, çeşid, coğrafi, stimullaşdırıcı

498. Turizm və sosial-mədəni xidmətlərində ekskursiya müəssisələrinin maliyyələşdirilməsi bölmələrinə aiddir

- ✓ Kapital qoyuluşlarının maliyyələşdirilməsi, mədəni proqramların maliyyələşdirilməsi, mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi
- Təşkilatlara, mədəniyyət xadimlərinə, gənc yaradıcılara qrantlar, vergilər, sosial müdafiə xərcləri
- Təşkilatlara, gənc yaradıcılara qrantlar, vergilər, sosial müdafiə xərcləri, sosial yardımlar, dotasiyalar
- Kadrlar uçotu üzrə sənədlər, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetası, milli və regional əhəmiyyətli mədəni proqramların maliyyələşdirilməsi
- Mədəniyyət idarələri şəbəkəsinin inkişafı ilə bağlı kapital qoyuluşları və sosial yardımlar, dotasiyalar

499. İstirahət parklarının müdiriyyəti dərnəklər təşkil edərkən hansı rəsmiyyətçilik qaydalarına riayət etməlidirlər

- Gömrük bəyannaməsi, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetası
- Kollektiv və fərdi məşğələlər cədvəli, dərnəyin işi üzrə uçot jurnalı, iş uçotu tabeli, dərnək rəhbərlərinin əmək müqavilələri, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, ərazidəki idmançıların uçotu
- ✓ Üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetasının layihəsi
- Kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetası

- Dərnək rəhbərlərinin əmək müqavilələri, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, ekspertizanın rəyi

500. Turizm müəssisə və təşkilatlarında tariflərin təsdiq olunması üçün maliyyə orqanlarına hesablamalardakı məlumatlara aiddir

- Gömrük bəyannaməsi, kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, pullu dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetası
- Dövlətin iqtisadi və sosial inkişaf planına uyğun olaraq qurulur, tam təsərrüfat hesabı və özünümaliyyələşdirmə prinsipləri
- Mədəniyyət sferasının təşkilat və idarələrinin cari məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi, kapital qoyuluşlarının maliyyələşdirilməsi
- √ Valideyn himayəsindən məhrum olan uşaqların, yetim uşaqların üzvlük haqqından azad edilməsi, əlavə vəsaitdən dərnək işçilərinin mükafatlandırılması
- Kadrlar uçotu üzrə sənədlər, üzvlük haqqı üzrə uçot jurnalı və üzvlük haqqının ödənilmə qəbzi, dərnəklərin işi üzrə mədaxil və məxaric smetası